

Voorjaarsnota 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	4
Samenvatting.....	6
Eerste Bestuursrapportage 2023	6
1. Veiligheid	13
2. Bereikbaarheid	15
3. Economie & Werkgelegenheid	16
4. Leefbaarheid & Voorzieningen	18
5. Sociaal Domein & Volksgezondheid.....	21
6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid	25
7. Burger & Bestuur	32
8. Bedrijfsvoering	33
9. Algemene Dekkingsmiddelen	36
10. Personeel & Organisatie.....	39
11. Mutaties Investerings	44
Reservemutaties.....	46
Paragraaf Aardbevingen.....	47
Paragraaf Grote Projecten.....	50
Paragraaf Crisissituaties	56
Kaderstelling 2024 - 2027	60
Autonome ontwikkelingen.....	62
Coalitieakkoord	63
Overige financiële voorstellen en ontwikkelingen.....	68
Personeel & Organisatie.....	72
Bijlagen	76
Mutaties Bestuursrapportage 2023	77
Mutaties Kadernota 2023	90
Investeringslijst 2023	94

Inleiding

We staan aan de vooravond van een grote stap die de gemeente Het Hogeland wil maken. Vier jaar na de start van Het Hogeland is het tijd voor een stap vooruit. Wij willen voor de komende tien, twintig jaar de welvaart voor inwoners vergroten. Juist nu. Want het tij hebben we mee.

We gaan investeren. En dat doen we niet alleen. Ook het Rijk gaat dat doen. Na de parlementaire enquête gaswinning wil dit kabinet haar ereschuld inlossen en investeren in deze regio. Er komt extra geld voor de sociaaleconomische ontwikkeling van dit gebied. Dat biedt Het Hogeland kansen, ook in samenhang met de ontwikkeling van de Regio Groningen-Assen. Voor onze gemeente zijn het kansen om dit gebied op te tillen naar het Nederlands gemiddeld qua brede welvaart. Het liefst eroverheen.

In deze gemeente hebben we twee unieke, grote opgaven. Allereerst de veelomvattende opgave van de aardbevingsproblematiek. Herstel van de schade, met name ook in complexe situaties, de begeleiding van bewoners en bedrijfseigenaren, zeker ook in de agrarische sector, en de zorg voor het welzijn van de mensen die ermee geconfronteerd worden, hebben de hoogste prioriteit. De versterking en vernieuwing van bijna twintig procent van onze woningvoorraad, scholen, zorggebouwen, MKB-bedrijven, boerderijen en erfgoed vragen veel van onze organisatie. Ook omdat ze gepaard gaan met investeringen in de openbare ruimte en de infrastructuur. Tenslotte zetten we ons in voor nieuw perspectief voor onze inwoners en bedrijven, ondermeer via de investeringen van het Nationaal Programma Groningen in ons gebied in tal van grote en kleine projecten.

De andere grote opgave is de ontwikkeling van de Eemshaven. Deze komt in een versnelling, nu energie en de energietransitie centraal staan in dat gebied. De grote hoeveelheid elektriciteit die bij de Eemshaven aan land komt, zorgt voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. We werken samen met de provincie om dat planologisch in goede banen te leiden. Ook deze opgave vraagt van onze organisatie een meer dan gemiddelde inspanning. We houden ons namelijk niet alleen bezig met de groei van de Eemshaven, maar ook met het gebied daaromheen. We willen dat de omgeving mee groeit met de Eemshaven. We willen dat mensen die komen werken in de Eemshaven ook iets gaan betekenen voor de lokale gemeenschappen in Roodeschool, Uithuizen en Uithuizermeeden. Juist in die hoek van onze gemeente kunnen we nu stappen maken in de vergroting van de brede welvaart.

Dat vraag van ons lef. Lef om te investeren in woningbouw, voorzieningen, in het groen en in de bereikbaarheid. Onze omgevingsvisie biedt ons een goed kader om dat voortvarend te doen. Want naast deze twee grote opgaven ontstaan als vanzelf andere opgaven, die we ook in het coalitieakkoord hebben benoemd: de Reitdiep-opgave van Bedum tot Lauwersoog, de Waddenkustopgave waar natuurbescherming, landbouw, toerisme en recreatie samenkomen, en de versnelling van het woningbouwprogramma in onze hele gemeente.

Financieel zijn de mogelijkheden groot. Er is veel incidenteel geld naar ons onderweg. Rondom de Ereschuld, mogelijk via een Regiodeal, de compensatiegelden voor wind aan land, het Just Transition Fund, de Energie en Klimaatgelden, onze eigen trekkingsrecht NPG, en diverse andere subsidiestromen. Op dit moment is ook ons weerstandsvermogen, na vier zuinige jaren, meer dan op peil. Bovendien hebben we een bestemmingsreserve maatschappelijke opgaven. Veel incidenteel geld, maar daartegenover staat dat onze structurele financiering nog niet goed geregeld is. Want het vorig jaar opnieuw verdeelde gemeentefonds pakte ongunstig uit voor Het Hogeland en een nieuwe financieringssysteem door het rijk zorgt voor een forse verlaging van het gemeentefonds vanaf 2026. Het 'ravijnjaar' 2026 komt echter snel dichterbij. Dus terwijl we nu de kansen willen benutten, ligt er aan de horizon een tekort. Deze structurele verstoring van ons perspectief vanaf 2026 lossen we nog niet op. Het zal ook zichtbaar blijven in de begroting. We blijven daarover in gesprek met toezichthouder en Rijk en rekenen op gepaste maatregelen.

Dan de gemeentelijke organisatie. Die werkt aan vier grote organisatorische veranderingen. Aan de kanteling van het sociaal domein en de vorming van integrale sociale teams. Er is een start gemaakt met het programma Transformatie Sociaal Domein dat zich richt naar de uitgangspunten van het vastgestelde beleidsplan. Ook werken we aan het leerwerkbedrijf, het Ontwikkelplein; de komende drie jaar is dat deel van de organisatie in transitie richting een verzameling leerwerkvoorzieningen. Via de systematisch aanpak van de klantreis willen we elke doelgroep een passend arrangement gaan

aanbieden van begeleiding in en naar werk. En tot slot werkt de hele organisatie aan een opgavegerichte manier van werken; een methode om mensen en middelen op een zorgvuldige wijze toe te wijzen aan programma's, projecten, processen en reguliere/wettelijke taken. Dat stelt ons in staat om ambities en mogelijkheden te wegen, de werkdruk beter te beheersen en ook de noodzakelijke ruimte te bieden voor opleiding en ontwikkeling van onze mensen.

We staan voor een enerverende periode van verandering en groei. Een periode waarin we ons de dingen niet willen laten overkomen. We willen aan het stuur staan en regie voeren. We weten dat met de ontwikkeling van de Eemshaven en met alle investeringen in het aardbevingsgebied, de groei van de brede welvaart in een opwaartse spiraal komt. Daarom vinden wij dit het moment om meters te gaan maken. Daarvoor moeten we investeren in onze organisatie. Want er zijn bijvoorbeeld niet genoeg specialisten, waardoor projecten vertragen of zelfs helemaal niet van de grond komen. Er ligt grote druk bij teams van Vastgoed en Grondzaken, Infra, Duurzaamheid, Sport en Onderwijs. Soms is de formatie er wel maar zijn de vraagstukken te complex voor het zittend personeel. Vaak ook zijn vacatures moeilijk te vervullen. Tegelijkertijd moeten we meer bijdragen aan het bestrijden en voorkomen van ondermijnende activiteiten in de regio. We moeten meer doen om ons cultureel erfgoed te beschermen en te behouden. En ook moeten we op diverse plekken in onze organisatie een aantal structurele knelpunten oplossen. Wij willen onze opgaven met kwaliteit tegemoet treden.

Daarom laten wij de resterende taakstelling, die de organisatie in 2020 is opgelegd, vervallen. Uiteraard zoeken wij daarbij naar balans. Nu extra inzet organiseren, wat vanaf 2026 weer wordt afgebouwd bijvoorbeeld. Daarnaast zullen we waar dat kan capaciteit toerekenen aan incidentele geldstromen voor programma's en projecten. En zo zijn er meer maatregelen die we nemen. Dat gaan we doen op basis van een Plan Toekomstbestendige Organisatie, waarvoor we nog voor de zomer een bestuursopdracht formuleren.

We willen investeren, zonder dat de lasten voor onze inwoners hoger worden. We zullen waar nodig en mogelijk een deel van onze reserveringen benutten. We zullen soms wat meer risico nemen. Gelukkig is ons weerstandsvermogen weer meer dan op peil om die risico's te kunnen dragen, daar hebben we ook hard aan gewerkt. Het is nu het moment om aan een paar grote knoppen te draaien. Zo kunnen we doen wat onze inwoners van ons verwachten. Niet alleen voor de huidige, maar ook voor de toekomstige inwoners van Het Hogeland.

Tot slot willen we in deze inleiding ook het belang benadrukken om waakzaam te blijven over onze financiële situatie. Het 'ravijnjaar' 2026 komt immers snel dichterbij en oplossingen vanuit het ministerie zijn nog niet in zicht. Het blijft daarom van belang de goede lobby richting het rijk te voeren en terughoudend te zijn met het vergroten van onze structurele lasten. Wij denken echter dat het noodzakelijk is de komende jaren een verschil te maken en zoveel mogelijk gebruik te maken van de tijdelijke ruimte in onze begroting en de te ontvangen incidentele middelen. Dat vraagt flexibiliteit van de organisatie en nadenken over de toekomst, om te kunnen schakelen als dat financieel noodzakelijk is.

Samenvatting

In dit hoofdstuk geven we u een kort overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in deze voorjaarsnota en de gevolgen voor ons financieel perspectief. Daarna geven wij u een voortgang op de begroting 2023. In het tweede deel van de nota schetsen wij de stand van zaken van diverse thema's, die van invloed zijn op de begroting 2024 en die we daarom aan u voorleggen.

Het startpunt voor het financieel perspectief is het structureel gepresenteerde meerjarige saldo in de vastgestelde begroting 2023. Dit perspectief wordt op basis van de ontwikkelingen die in deze nota zijn gepresenteerd bijgesteld en geeft een beeld van waar we nu staan. In de inleiding hebt u reeds kunnen lezen dat wij voor grote opgaven staan. Hier moeten wij ons op voorbereiden. Tegelijkertijd blijven er veel zaken in ontwikkeling en moeten we accepteren dat er de nodige onzekerheden aanwezig blijven en dat de begroting dus aan verandering onderhevig zal zijn.

Zoals u weet heeft de vastgestelde begroting 2023 door het bekende 'ravijnjaar' geen structureel sluitend meerjarenperspectief. Wij doen u in deze nota voorstellen in het kader van de grote opgaven waar wij voor staan, die ook gevolgen hebben voor onze organisatie. Gezien het gebrek aan structurele begrotingsruimte, pakken wij de opgaven programmatisch aan en dekken we ze uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve. Andere uitzettingen in deze nota hebben we kunnen dekken door inzet van de stelpost voor loon- en prijseffecten en een aantal voorstellen, zoals een bijstelling in het verwachte WOZ-areaal voor niet-woningen. Zodoende blijft ons meerjarig perspectief vergelijkbaar met hetgeen we hebben geschetst in de begroting 2023.

Effecten voorjaarsnota

Het totaalbeeld na verwerking van de gepresenteerde mutaties uit de bestuursrapportage van deze nota ziet er als volgt uit:

Effecten voorjaarsnota 2023					
Bedragen x€ 1.000,-	2023	2024	2025	2026	2027
Bestuursrapportage structureel	3.504	2.218	2.723	-125	-299
Bestuursrapportage incidenteel	-878	-55	5	5	5
Kadernota structureel		-375	-1.125	-625	255
Kadernota incidenteel		-2.196	-	-	-
Totaal effect voorjaarsnota	2.626	-408	1.603	-745	-39
Huidig meerjarenperspectief	347	399	1.389	-2.077	-2.077
Dekking incidenteel uit AR		2.251			
Bijgesteld perspectief	2.973	2.242	2.992	-2.822	-2.116

Met de voorstellen uit deze nota is het structureel financieel perspectief in vergelijking met de begroting 2023 voor 2023 tot en met 2025 verbeterd. Vanaf 2026 en 2027 ziet u een vergelijkbaar beeld als in de begroting 2023. Een korte samenvatting van de relatief grote mutaties en ontwikkelingen die aan deze verschuiving ten grondslag liggen vindt u in onderstaand overzicht. Wij lichten de meest opvallende posten in deze samenvatting toe. Voor een uitgebreid overzicht en een toelichting op de ontwikkelingen en de mutaties verwijzen wij u naar de programma's, de kaderstelling en de bijlagen.

Belangrijkste mutaties voorjaarsnota 2023 (Bedragen x € 1.000,-)					
Bestuursrapportage:					
Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Meicirculaire	3.269	1.593	1.647	1.571	1.218
Afslag AU vervallen	1.389	2.231	2.797	-	-
Dividend	770				
CAO stijging	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Dekking CAO effect met stelpost Loon/Prijs	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Ziekte vervanging	-500	-250	-250	-250	-250
Personele taakstelling vervallen	-470	-556	-641	-727	-727
Formatieve ontwikkeling per saldo	-1.143	-1.129	-1.112	-1.112	-940
Kapitaallasten	2.129	-55	-116	-182	-192
Inzet IBP stelpost	445	456	456	456	456
Licentierechten	-280	-325	-375	-375	-385
Vorbereiding nieuw gemeentehuis	-500				
Energietoeslag	-366				
Transformatie Sociaal Domein	-744	-1.970	-1.168	-276	-
Dekking Transformatie Sociaal Domein	744	1.970	1.168	276	-
Implementatie 'Ontwikkelplein Het Hogeland'	-600				
Verplaatsing Manege Ulrum	-230				
Dotatie BR 'Knelpunten dorpen'	-325				
Overige posten	-962	197	322	499	526
Totaal bestuursrapportage	2.626	2.163	2.728	-120	-294
Kaderstelling begroting 2024:					
Formatieve ontwikkeling per saldo		-540	-500	-500	-420
Flexibele schil		-500	-500	-500	-500
Dividend		200	200	200	200
Areaaluitbreiding WOZ niet Woningen				500	1.000
Stelpost schommelingen lokale heffingen		750	750	750	750
Sloop WPA Wehe den Hoorn		-446			
Geen structurele dotatie 'Ruimte voor Dorpen'		300	300	300	300
Dotatie BR 'Ruimte voor dorpen'		-1.200			
Stelpost verduurzaming gemeentelijk vastgoed			-750	-750	-750
Risicoreserve Afvalstoffenheffing		-500			
Opgavegericht werken		-200	-200	-200	
Overige posten		-435	-425	-425	-325
Totaal kaderstelling	-	-2.571	-1.125	-625	255
Totaal effect Voorjaarsnota	2.626	-408	1.603	-745	-39
Huidig meerjarenperspectief	347	399	1.389	-2.077	-2.077
Bijgesteld perspectief	2.973	-9	2.992	-2.822	-2.116
Dekking AR incidentele posten		2.251			
Bijgesteld structureel perspectief	2.973	2.242	2.992	-2.822	-2.116

Effect Algemene Uitkering (o.a. meicirculaire)

De meicirculaire geeft voor de komende jaren, afgezien van taakmutaties en loon- en prijsontwikkelingen een beperkt positief effect van € 1 tot 1,5 miljoen in deze nota. Voor 2023 is het effect wel behoorlijk positief. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de compensatieregeling Voogdij 18+. Deze zou in 2022 worden afgewikkeld, maar vindt nu plaats in de meicirculaire van dit jaar. Het

accres, dat nu alleen nog bestaat uit loon- en prijscompensatie, hebben we toegevoegd aan de stelposten voor loon- en prijseffecten. Deze heeft daarmee geen effect op het saldo van deze nota.

Afslag Algemene Uitkering

Het rijk heeft in de meicirculaire 2022 voor de jaren 2022 t/m 2025 forse bedragen aan de algemene uitkering toegevoegd. Het accres voor deze jaren is in de loop van 2022 vastgeklit voor het volumedeel. Daarmee is een eventuele onderuitputting van de rijksuitgaven niet meer van invloed op de algemene uitkering. Wij stellen daarom voor de opgenomen afslag voor de jaren 2022 t/m 2025 te laten vallen.

Dividend

Het ontvangen dividend van Enexis is de afgelopen jaren vaak hoger uitgevallen dan wat we structureel in de begroting hebben opgenomen. In 2023 ziet u een forse meeropbrengst in deze voorjaarsnota. Wij denken dat het verantwoord is de geraamde dividendopbrengsten ook structureel met € 200.000 te verhogen.

Cao-stijging

Zoals u weet is er onlangs een nieuwe CAO voor gemeenteambtenaren vastgesteld. Deze CAO voorziet in compensatie voor de hoge inflatie. We hebben de impact voorlopig berekend op ca. € 3.000.000 structureel. Deze wordt overigens gedekt uit de hiervoor opgenomen stelpost.

Formatieve ontwikkelingen

Een belangrijk thema in deze voorjaarsnota is de ontwikkeling in onze formatie. Zoals u ook in de inleiding heeft kunnen lezen, komen er grote opgaven op ons af, die nu reeds de nodige inzet van onze organisatie vragen. Dat betekent ook dat wij de basis in onze organisatie op orde moeten hebben om deze opgaven voortvarend op te kunnen pakken. Een deel van de personele claims in deze nota kunnen we dekken uit de bestemmingsreserve 'Opgaven 2023-2026'. Ook vragen wij u in deze nota om een flexibele schil van € 500.000 te ramen, om als organisatie wendbaar in te kunnen spelen op de grote opgaven.

Tegelijk met deze personele claims, stellen we u ook voor om de taakstelling op onze personele formatie te laten vervallen. Wij vinden het niet verstandig om gezien de grote uitdagingen en personele uitzettingen ook verder te bezuinigen op de formatie. Tenslotte vragen wij u om een verhoging van het ziektevervangingsbudget. Deze wordt al een aantal jaren fors overschreden, waardoor wij ons genoodzaakt voelen u ook hiervoor een claim voor te leggen.

Voor een uitgebreidere toelichting op de ontwikkelingen in onze formatie verwijzen wij u naar de personele paragrafen van de nota.

Kapitaallasten

In deze voorjaarsnota zijn een aantal aanvullingen op het investeringsschema uit de begroting 2023 aangeleverd. Het structurele effect op de kapitaallasten is beperkt. Dit effect loopt op van € 55.000 in 2024 tot een stijging van € 192.000 in 2027.

Naast de kleine uitzetting in kapitaallasten voor 2024 e.v., zien we een fors voordeel in het lopende jaar. Dit is zoals gebruikelijk het gevolg van het niet volledig inzetten van de beschikbare investeringskredieten in het voorgaande jaar. Aangezien investeringskredieten veelal een langere looptijd dan één boekjaar hebben, is dit niet vreemd.

Inzet IBP-stelpost

In 2018 hebben wij extra middelen in het gemeentefonds ontvangen in het kader van het Interbestuurlijk Programma (IBP). Deze middelen hebben we de afgelopen jaren grotendeels ingezet ter dekking van de kosten van diverse opgaven in dit kader. Op de stelposten resteert nog een bedrag van ca. € 450.000 dat we gereserveerd hebben in het kader van het interbestuurlijk programma. Ook in deze voorjaarsnota

ziet u diverse uitzettingen die te maken hebben met de in het IBP opgenomen onderwerpen. In dat licht stellen we voor het restant van de stelpost te laten vallen ter dekking van deze kosten.

Vorbereidingskosten nieuw gemeentehuis

De toekomstige huisvesting voor de eigen medewerkers is op meerdere fronten volop in beweging. Denk hierbij aan de Integrale Sociale teams, tijdelijke huisvesting IBOR en het opstellen van een huisvestingsplan om de transitie naar het Ontwikkelplein te faciliteren. Daarnaast wordt ook inhoud gegeven aan de planvorming voor besluitvorming over een nieuw gemeentehuis. Als eerste stap wordt er nu gewerkt aan een uitgewerkt plan van aanpak voor de definitiefase. Ten behoeve van dit voorbereidingsproces vragen wij u een budget van € 500.000.

Transformatie Sociaal Domein

Het programma 'Transformatie Sociaal Domein' wordt momenteel uitgewerkt in de inspanningen die nodig zijn om het einddoel te bereiken. Dit wordt begin juli opgeleverd en landt in een programmaplan voor de komende jaren. U zult daar nog voor de zomervakantie over worden geïnformeerd. We willen wel graag onmiddellijk na de zomer met een aantal onderdelen kunnen starten. Wij stellen voor de kosten van dit programma te dekken uit de bestemmingsreserve 'Sociaal Domein'.

Ontwikkelplein

Om Werkplein Ability te transformeren naar het Ontwikkelplein Het Hogeland wordt in 2023 een programma opgezet. Uit de gemaakte analyse blijkt dat er geïnvesteerd moet worden in de formatie. De caseload per medewerker is te hoog en de leiding wordt te veel belast met de dagelijkse gang van zaken. Er is onvoldoende tijd om de noodzakelijke veranderbeweging vorm en inhoud te geven.

Grotendeels kan de benodigde uitbreiding in formatie opgevangen worden binnen bestaande budgetten. Voor programmamanagement, extra opleidingen en andere investeringen is een eenmalige investering van € 600.000 nodig. Het implementatieplan wordt nog voor de zomer voorgelegd aan uw raad.

Areaaluitbreiding WOZ Niet Woningen

In de huidige meerjarenramingen is voor de jaren 2023 t/m 2025 € 500.000 aan areaaluitbreiding opgenomen in de inkomstenramingen. Gezien alle ontwikkelingen in de Eemshaven denken wij dat het verantwoord is om in de jaren 2026 en 2027 de verwachte areaaluitbreiding iets naar boven bij te stellen. Tweemaal een verhoging van € 500.000 geeft een structureel effect van € 1.000.000 in 2027. Daarmee nemen we bewust iets meer risico in mogelijk tegenvallende areaaluitbreiding. Daarom moet in de komende begrotingen deze meerjarige ontwikkeling jaarlijks opnieuw beoordeeld en mogelijk bijgesteld worden.

Stelpost schommelingen lokale heffingen

Bij de begroting 2023 hebben we de stelpost voor schommelingen in areaaluitbreiding in de Eemshaven verbreed naar een stelpost voor schommelingen in onze inkomsten uit lokale heffingen. Daarmee hebben we ook een mogelijke buffer voor de effecten van de invoering van de Omgevingswet. Deze zal een drukkende werking hebben op de legesinkomsten uit omgevingsvergunningen. Wanneer we deze stelpost schrappen, dan geeft dit een voordelig effect op ons financieel perspectief, maar zullen we tegelijkertijd moeten kijken of we de dit risico incidenteel kunnen opvangen met ons weerstandsvermogen. Dat geeft dan tijd om op mogelijke effecten te anticiperen.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Voor het maatschappelijk vastgoed in eigendom van de gemeente geldt dat wij moeten en willen verduurzamen. Enerzijds om door het rijk vastgestelde duurzaamheidsdoelen en klimaatdoelen te halen en te kunnen voldoen aan (toekomstige) verplichte energielabels, anderzijds bijvoorbeeld omdat wij de ambitie hebben om van het gas af te gaan, energiekosten willen verlagen en/of streven naar meer comfort voor de gebruikers van de panden.

Wanneer het plan van aanpak gereed is, weten wij welke ambitie en tempo wij hierin willen en kunnen maken en welke middelen daarvoor vrijgemaakt moeten worden. Vooruitlopend hierop stellen wij u voor om vanaf 2025 structurele middelen in het meerjarenperspectief op te nemen voor een omvang van € 750.000. Dit geeft uw raad de mogelijkheid om dit thema mee te nemen in de integrale belangenafweging en straks de gelegenheid om voortvarend aan de slag te gaan met de uitvoering.

Dorpenfonds

Op dit moment wordt de bestemmingsreserve 'Ruimte voor Dorpen' jaarlijks gevoed met een dotatie van € 300.000. In het kader van ons meerjarenperspectief, dat een tekort aan structurele middelen laat zien, maar waarbij wel voldoende incidentele middelen beschikbaar zijn, stellen wij voor nu een eenmalige dotatie van € 1,2 miljoen aan de genoemde bestemmingsreserve te doen en tegelijkertijd de structurele dotatie aan de bestemmingsreserve te laten vallen. Dat betekent dat op termijn wel weer gekeken moet worden naar mogelijke dekking, wanneer de regeling over een aantal jaren wordt gecontinueerd.

Risicoreserve Afvalstoffenheffing

Een van de onderdelen in de voorstellen omtrent de tariefstelling van de afvalstoffenheffing, zal een verdere flexibilisering van het afvaltarief zijn. Om het risico van lagere inkomsten als gevolg van een daling van het aantal ledigingen en ingezamelde kilo's te kunnen opvangen, stellen wij voor een risicoreserve afvalstoffenheffing te vormen. Wij stellen een dotatie van € 500.000 voor.

Overige ontwikkelingen

Naast de bovengenoemde claims zijn er ook diverse ontwikkelingen die wij in de nota beschrijven, maar die vooralsnog geen effect hebben op het gepresenteerde saldo van deze nota. Deze ontwikkelingen zullen ons meerjarenbeeld echter wel gaan beïnvloeden. Voorbeelden van dergelijke ontwikkelingen zijn de Regiodeal, de harmonisatie van de sportaccommodaties, het groenbeleid, de bouw van een nieuw gemeentehuis en onze dienstverlening. Wanneer plannen nader uitgewerkt zijn, dan zullen we de financiële uitkomsten uiteraard aan u voorleggen.

Ook diverse grote opgaven, zoals de ontwikkeling van de Eemshaven, de versnelling in de woningbouwopgave en de energietransitie zullen veel aandacht en inzet van mens en middelen gaan vragen. U ziet in deze nota dat wij op deze terreinen de eerste stappen zetten en u ook om middelen vragen om te kunnen starten. Vooralsnog betreft dat voornamelijk personele capaciteit.

Algemene reserve

De algemene reserve is onze belangrijkste risicobuffer. We kunnen er onverwachte risico's mee opvangen zonder dat beleidsdoelen moeten worden aangepast. Voorwaarde is dat de hoogte van de algemene reserve toereikend is en toereikend blijft om de risico's met financiële gevolgen te dragen. De effecten van corona en de tijdelijke extra middelen in het gemeentefonds hebben geleid tot positieve rekeningresultaten en hebben daarmee de algemene reserve aangevuld. Het positieve saldo van 2023 tot en met 2025 voegen we vooralsnog toe aan de algemene reserve. Daarmee is er voldoende buffer om de extra risico's die ook in deze nota zitten, op te kunnen vangen.

Conclusie

Wanneer we op basis van het bovenstaande de balans opmaken en kijken naar de opgaven die voor ons liggen, dan kunnen we concluderen dat er een nota voorligt met veel ambitie, waarin ook veel middelen voor met name personele inzet wordt gevraagd. Wij denken echter dat het noodzakelijk is om ons voor te bereiden op de voor ons liggende opgaven, maar blijven waakzaam voor de toekomst. Ons toekomstbeeld is immers onzeker, doordat de rijksvergoeding vanaf 2026 onder druk staat. Het financiële 'ravijn' vanaf 2026 komt snel dichterbij en zekerheid over de invoering van een nieuw financieringsstelsel en de gevolgen van de doorgevoerde herijking van het gemeentefonds is er nog niet. Daarom blijven wij druk zetten op het ministerie, om duidelijk te maken dat de opgaven en de 'brede welvaart' vragen om voldoende structurele middelen.

Bestuursrapportage 2023

1. Veiligheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2023 binnen het programma 'Veiligheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 40.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Veiligheidsregio Groningen (VRG)

Op basis van de conceptbegroting 2024 van de Veiligheidsregio Groningen zijn de ramingen geactualiseerd. De stijging van de bijdrage wordt voornamelijk veroorzaakt door loon en prijscompensatie en een hogere structurele bijdrage voor de huisvestingskosten. Tegelijkertijd vervalt de extra gemeentelijke bijdrage voor het FLO.

Indexering 2024

Indexering van de (meerjaren) begroting heeft plaats gevonden op basis van loon- en prijsontwikkeling, zoals opgenomen in de financiële verordening van de VRG. De beleidsbegroting 2024 is geïndexeerd met 3,3% (conform septembercirculaire 2022).

Strategisch huisvestingsplan

De besluitvorming met betrekking tot een te kiezen scenario in het Strategisch huisvestingsplan kent hetzelfde tijdspad als de begroting 2024. Hierin is ook de verwachte gemiddelde kostenstijging over de komende 10 jaar meegenomen als structurele uitzetting. Het niet benutte gedeelte van deze uitzetting wordt in de eerste jaren gedoteerd aan de bestemmingsreserve huisvesting, waarna deze kan vrijvallen op het moment dat de kosten werkelijk gemaakt worden. Hiermee zorgen we voor een geleidelijke verdeling van toekomstig oplopende kosten voor huisvesting. Scenario 2A is als stelpost doorgerekend in alle van toepassing zijnde tabellen, finetuning vindt plaats na definitieve besluitvorming op het scenario. Eventuele wijzigingen worden in de volgende begroting meegenomen.

Vervallen FLO-bijdrage

Onderdeel van het herstelplan m.b.t. het oplossen van de negatieve algemene reserve, was het laten doorlopen van de bijdrage FLO (Functioneel Leeftijdsontslag) die reeds in de vastgestelde MJB 2020-2023 was begrepen. In 2024 vervalt deze bijdrage en dit bedrag wordt in mindering gebracht op de gemeentelijke bijdrage. Tussen de VRG en de gemeenten dienen in 2024 nog nadere afspraken gemaakt te worden over de resterende FLO-kosten voor 2025 en verder.

Verdeelsleutel bijdrage VRG

Onlangs heeft u een raadsvoorstel met betrekking tot de begroting 2024 van de VRG besproken. Hierbij heeft u ook besloten over de in te dienen zienswijze met betrekking tot de verdeelsleutel. Op het moment van schrijven kennen wij nog niet de uitkomsten van het besluit van het Algemeen en het Dagelijks Bestuur van de VRG. In deze nota zijn wij veiligheidshalve van het meest negatieve scenario uitgegaan.

Mutatie: € 184.833 structureel nadeel (oplopend naar € 534.453 nadeel in 2027)

Gewijzigd financieel perspectief

Lasten en baten programma Veiligheid (x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	8.770	9.660	5.576	5.561	5.560	5.560
Structureel Voorjaarsnota			210	376	283	419
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			(0)	-	-	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	28	4.205	15	-	-	-
Structureel Voorjaarsnota			-	-	-	-
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			-	-	-	-

2. Bereikbaarheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2023 binnen het programma 'Bereikbaarheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 40.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Aanbesteding onkruidbestrijding

Begin dit jaar heeft er een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden voor de onkruidbeheersing. De inschrijving was hoger dan het beschikbare bedrag dat opgenomen is in de begroting. De hogere inschrijving heeft te maken met de aanzienlijke prijsstijgingen die zoals bekend plaats hebben gevonden, alsmede de uitbreiding van een stukje areaal.

Mutatie: € 45.000 structureel nadeel

Trillingsschermen Winsum

Door overlast en kans op schade aan woningen is de gemeente genoodzaakt maatregelen te treffen aan de Onderdendamsterweg in Winsum. Op zes locaties moeten maatregelen getroffen worden.

Mutatie: € 110.000 incidenteel nadeel

Onderuitputting kapitaallasten

Niet alle beschikbare investeringskredieten worden in het lopende jaar besteed. Lopende kredieten leiden daardoor in het eerste jaar tot lagere kapitaallasten. Immers de kapitaallasten over het nog niet bestede deel schuift een jaar door. In dit programma leidt dit tot een voordeel van ruim € 727.000.

Mutatie: € 727.108 incidenteel voordeel

Gewijzigd financieel perspectief

Lasten en baten programma Bereikbaarheid (x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	8.770	10.067	10.179	10.360	11.129	11.035
Structureel Voorjaarsnota			60	88	88	88
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			(567)	-	-	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	173	837	325	325	325	325
Structureel Voorjaarsnota			-	-	-	-
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			-	-	-	-

3. Economie & Werkgelegenheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2023 binnen het programma 'Economie & Werkgelegenheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 40.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Toekomstbestendig maken bedrijventerreinen

Het toekomstbestendig maken van de diverse bedrijventerreinen in onze gemeente vergt de komende jaren tijd, menskracht en middelen.

In maart 2022 heeft uw Raad de Bedrijventerreinenvisie Het Hogeland 2021-2035 vastgesteld. Hierin is de kwantitatieve behoefte aan en kwalitatieve behoefte op bedrijventerreinen beschreven. Voor het opmaken van een Uitvoeringsagenda (UA) is in de VJN 2022 € 50.000 beschikbaar gesteld. De kwantitatieve versie van de UA is gereed waarbij het beschikbare budget is gekoppeld aan diverse acties tot 2025. Om de daadwerkelijke uitbreiding van bedrijventerreinen te kunnen starten, is een projectleider nodig. Vooruitlopend hierop wordt voor de volgende zaken € 100.000 budget gevraagd:

- In september 2022 is een pilot gestart om bedrijventerrein Edama toekomstbestendig te maken. Deze pilot is begeleid door Economic Board Groningen (EBG). Het projectplan is inmiddels gereed. Om de uitvoering in 2023 te kunnen starten, is een bedrag van € 35.000 nodig.
- Om op Industrierrein Bedum een vergelijkbare pilot te kunnen opzetten en te komen tot een projectplan voor revitalisatie is € 35.000 nodig. Gezien de hoeveelheid lopende projecten in Bedum op het gebied van wonen, bedrijvigheid en infrastructuur is het wenselijk om na te denken over een gecoördineerde aanpak.
- Ook wordt € 30.000 gevraagd voor proceskosten voor het opstellen van de kwalitatieve Uitvoeringsagenda. Hierin wordt o.b.v. de leerpunten van beide pilots de route voor het toekomstbestendig maken van alle gemeentelijke bedrijventerreinen verwerkt.

Mutatie: € 100.000 incidenteel nadeel

Manege Pietershoeve te Ulrum

Ruim 20 jaar geleden heeft de voormalige gemeente De Marne een ontwikkeling in gang gezet op de locatie van manege Winnetou in Ulrum. Er werd een nieuwe locatie aangewezen voor de manege, met ruimte voor uitbreiding en meer afstand tot de bewoning. Er werd een verhuisvergoeding vastgesteld, die onderdeel uitmaakt van een grondexploitatie voor de huidige locatie van de manege. De gemeente had namelijk het plan om op die plek woningen te (laten) realiseren, zoals ook de vraag vanuit het dorp was en is. Het bestemmingsplan is destijds al gewijzigd in Wonen, waardoor de manege enkel nog is toegestaan via het overgangsrecht.

Inmiddels gaat het niet alleen meer over verhuizing van de manege, maar ligt er een projectplan van Stichting Pietershoeve om een multifunctioneel gebouw op te richten op de nieuwe locatie. Naast huisvesting van de manege voorziet dit plan ook in veelzijdig gebruik, met naast ruimte voor paardensport – ruimte voor zorg, horeca, toerisme en recreatie. Dit komt de leefbaarheid en het toerisme van Ulrum ten goede. Dat is veelbelovend en dat vinden ook de subsidieverstrekkers. Onder andere de provincie Groningen en het Waddenfonds zijn bereid grote bijdragen te doen. Het is aan de gemeente om het laatste financiële gat (€ 230k) te dichten en dit jarenlang lopende dossier vlot te trekken. Daardoor kan ook de woningbouw van start. Er is al een lokaal initiatief gemeld met grote interesse.

Deze post is onder andere ook uitwerking van de motie 'steun woningbouw en leefbaarheid in kleinere kernen' zoals die is aangenomen bij de vaststelling van de najaarsnota 2022.

Mutatie: € 230.000 incidenteel nadeel

Gewijzigd financieel perspectief

<i>Lasten en baten programma Economie en werkgelegenheid (x € 1.000)</i>						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	2.446	1.968	2.010	1.646	1.646	1.646
Structureel Voorjaarsnota			22	22	22	22
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			490	-	-	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	2.008	1.243	833	834	834	834
Structureel Voorjaarsnota			-	-	-	-
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			-	-	-	-

4. Leefbaarheid & Voorzieningen

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2023 binnen het programma 'Leefbaarheid & Voorzieningen'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 40.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Verwerking snoei- en groenafval

In de jaarrekening 2022 is reeds aangegeven dat vooraf een inschatting is gemaakt hoeveel budget nodig is voor de verwerking van groenafval. Gebleken is dat in de praktijk hiervoor een hoger budget nodig is, aangegeven is dat de verhoging wordt verwerkt bij de voorjaarsnota 2023.

Mutatie: € 60.000 structureel nadeel

Onderwijsachterstandsgelden

De uitkering voor onderwijsachterstandenbeleid 2023 is voorlopig vastgesteld op € 648.336. Dat is € 84.861 meer dan was opgenomen in de begroting. Zowel de inkomsten als de uitgaven zijn hierop aangepast. Het betreft een specifieke uitkering die door middel van de Sisa regelingen moet worden verantwoord.

Mutatie: € 85.000 structureel budgetneutraal

SPUK GALA

De specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord is een brede specifieke uitkering en bestaat uit de onderdelen:

- Sport, bewegen en cultuur (hieronder vallen de bestaande regelingen Brede Regeling Combinatiefuncties en het Sportakkoord);
- Gezondheid en sociale basis (financieel opgenomen onder programma 5);
- Sociale basis (financieel opgenomen onder programma 5);
- Ondersteunende onderdelen (financieel opgenomen onder programma 5).

Mutatie: € 134.000 structureel budgetneutraal

Inrichting sporthal De Tirrel

De vaste materialen zoals touweninstallaties, ringeninstallaties, wandrekken e.d. zitten wel in de begroting van De Tirrel en zullen worden aangebracht. De losse materialen zoals springkasten, turnbanken, springplanken, trampolines e.d. worden verhuisd van de gymzaal aan de Borgweg en de Ripperdahal.

De sporthal in de Tirrel is onder te verdelen in drie afzonderlijke gymzalen. Om deze drie zalen in te richten als volwaardige gymzalen dient ongeveer voor € 45.000 aan extra materiaal worden aangeschaft. Omdat er tegelijkertijd les wordt gegeven in alle drie de zalen, zijn de docenten dan niet afhankelijk van elkaar wat betreft het gebruik sportmaterialen.

Mutatie: € 45.000 incidenteel nadeel

Leerlingenvervoer

De kosten voor het taxivervoer worden jaarlijks geïndexeerd conform de landelijke berekende (wettelijke) stijging van kosten voor taxivervoer zoals personeelskosten, verzekering en brandstof. Dit is de zogenoemde "NEA-index. In de begroting was rekening gehouden met een stijging van 8%. Eind 2022 is de NEA-index voor 2023 definitief vastgesteld op 13,7%. Dit betekent een extra verhoging van 90.000. Daarnaast hebben we te maken met een toename van het aantal leerlingen en een verhoging van de kilometervergoeding.

Mutatie: € 140.000 structureel nadeel

Bibliotheek

De bibliotheek als centraal ontmoetingspunt verbinden aan het sociaal domein. We willen extra aandacht besteden aan de maatschappelijke meerwaarde van de bibliotheek, cultuur en de verbinding met het Sociaal Domein door de komende jaren samen met Biblionet, inwoners en andere samenwerkingspartners te bouwen aan de maatschappelijk educatieve bibliotheek. Dat gaan we doen door het inrichten van informatiepleinen en het inzetten van de mobiele bibliotheek bus.

Informatieplein: In elke bibliotheek in Het Hogeland wordt een informatieplein ingericht. In dit plein komt het aanbod van de bibliotheek zelf, de gemeente, het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) en netwerkpartners samen op één overzichtelijke plek. Een laagdrempelige (digitale) plek waar inwoners, die ondersteuning kunnen gebruiken bij het organiseren van hun dagelijkse leven, terecht kunnen voor betrouwbare, persoonlijke, praktische hulp of ondersteuning bij leren en ontwikkelen. De bibliotheek is niet zelf de hulpverlener maar kan wel de weg wijzen en gratis cursussen aanbieden om basisvaardigheden te verbeteren. Door met partners de krachten te bundelen creëren we een toegankelijke ondersteuningsstructuur.

Mobiele bibliotheek: Om dichterbij inwoners te komen en zo ook in te zetten op het vergroten van het bereik wordt één dag per week de mobiele bibliotheek bus ingezet. Hierdoor bieden we vraaggerichte dienstverlening aan in de op één na grootste plattelandsgemeente van Nederland. En is de bibliotheek ook zichtbaar buiten de bibliotheekmuren voor inwoners voor wie de bibliotheek niet dichtbij is. Ook hierbij geldt dat de bibliotheek een platform biedt voor aanbod van andere partijen en samenwerking tussen verschillende partijen ondersteunt. De incidentele kosten worden gedekt door een onttrekking aan reserve opgaven 2022-2026.

Mutatie: € 250.000 per jaar (2023 t/m 2025) incidenteel (budgetneutraal)

Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)

Vanaf 1 januari 2023 heeft de gemeente de verantwoordelijkheid en regierol voor de informatiepunten digitale overheid (IDO's). IDO's zijn laagdrempelige, eerstelijns hulploketten in lokale bibliotheken, waar inwoners en ondernemers terecht kunnen met vragen over de digitale overheidsdienstverlening. Het betreft een specifieke uitkering die jaarlijks via de Sisa-regeling zal moeten worden verantwoord.

Mutatie: € 48.000 structureel budgetneutraal

Onderuitputting kapitaallasten

Niet alle beschikbare investeringskredieten worden in het lopende jaar besteed. Lopende kredieten leiden daardoor in het eerste jaar tot lagere kapitaallasten. Immers de kapitaallasten over het nog niet bestede deel schuift een jaar door. In dit programma leidt dit tot een voordeel van ruim € 672.000.

Mutatie: € 672.287 incidenteel voordeel

Gewijzigd financieel perspectief

Lasten en baten programma Leefbaarheid en voorzieningen (x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	16.502	20.708	21.398	17.096	17.289	17.148
Structureel Voorjaarsnota			586	586	586	586
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			(250)	258	250	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	2.792	5.023	4.054	1.399	1.407	1.407
Structureel Voorjaarsnota			242	242	242	242
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			-	-	-	-

5. Sociaal Domein & Volksgezondheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2023 binnen het programma 'Sociaal Domein & Volksgezondheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 40.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Beheerder Meenschaar

Sinds november 2022 zit er een nieuwe beheerder op ontmoetingscentrum de Meenschaar. Betreft een interne kandidaat, derhalve dient de salarisraming verplaatst te worden.

Mutatie: € 55.000 structureel nadeel (budgetneutraal, P8 € 55.000 structureel voordeel)

Boekwaarde Dorpshuis Oldenzijl

Het college heeft besloten om het Dorpshuis Lutje Brussel te Oldenzijl voor € 1 over te dragen aan een stichting, zodat het dorpshuis behouden wordt. De boekwaarde moet daarom afboekt worden.

Mutatie: € 97.800 incidenteel nadeel

SPUK GALA

SPUK GALA staat voor Specifieke Uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord. Vanaf 2023 krijgt de gemeente SPUK-middelen voor het maken en uitvoeren van een Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), dat zich richt op preventie, gezonde leefstijl en gezonde leefomgeving. Een aantal bestaande regelingen (Gezond in de Stad, Sportakkoord, combinatiefunctieregeling, Kansrijke Start) gaan op in dit akkoord. Daarnaast komen er nieuwe taken bij, waaronder taken binnen de keten van overgewicht, valpreventie en Welzijn op Recept.

De aanvraag voor de SPUK-middelen is ingediend. De deadline voor het aanleveren van het onderliggende plan is september.

Mutatie: € 187.000 structureel en € 486.000 incidenteel (aflopend naar 295.500 in 2026), per saldo budgetneutraal (zowel incidenteel als structureel).

Energietoeslag 2023

Voor het uitkeren van de toeslag van € 500 in 2023 is reeds in 2022 een rijksbijdrage van € 1.010.000 ontvangen. Deze is verantwoord in de jaarstukken 2022 en maakt aldaar onderdeel uit van de resultaatsbestemmingen. Indien de energietoeslag ambtshalve wordt uitgekeerd aan de doelgroep onder de huidige wetgeving, levert dit naar verwachting een tekort op van € 366.000.

Na de beoogde wetwijziging op 1 juli 2023 zal een nieuw collegevoorstel worden opgesteld waarin gevraagd wordt de beleidsregels voor de resterende € 800 voor 2023 vast te stellen. Aangezien dit besluit nog niet is genomen is een verwacht tekort hierop van ongeveer € 500.000 nog niet verwerkt in deze voorjaarsnota. Het tekort is namelijk mede afhankelijk van de uitkering energietoeslag in de meicirculaire 2023.

Overigens hebben we vanuit het ministerie vernomen dat er waarschijnlijk extra compensatie komt voor de gemeenten die nu tekort komen op de middelen voor de energietoeslag. Wat dit betekent zal in de septembercirculaire formeel duidelijk worden.

Mutatie: € 366.000 incidenteel nadeel

Vroegsignalering

Voorgesteld wordt de incidentele gelden vanuit de december circulaire voor Bijzondere Bijstand/vroegsignalering in te zetten voor tijdelijk extra formatie voor het uitvoeren en het verder ontwikkelen en vormgeven van de uitvoering vroegsignalering.

Mutatie: € 71.000 incidenteel nadeel (bij de jaarrekening 2022 toegevoegd aan de algemene reserve)

Publiek vervoer

De tarieven voor Wmo vervoer worden geïndexeerd op basis van de NEA-index. Deze is hoger vastgesteld dan geraamd.

Mutatie: € 130.000 structureel nadeel

Wet inburgering

Voor de onderwijsroute is eind 2022 € 41.058 beschikbaar gesteld via een specifieke uitkering. In 2022 zijn hiervoor geen uitgaven gedaan. De middelen konden niet worden overgeheveld vanuit 2022 omdat ze niet waren geraamd. In 2023 wordt dit budgetneutraal opgenomen in de begroting.

Mutatie: € 41.000 incidenteel, budgetneutraal

ESF-REACT-EU

Voor de deelname aan het ESF REACT-EU-project via Werk in Zicht is een voorschot op de afrekening ontvangen.

Mutatie: € 192.000 incidenteel voordeel (wordt ingezet ter dekking van het plan voor het Ontwikkelplein Het Hogeland)

Project Van Waarde! Van opgroeien naar opbloeien in Het Hogeland'

De provincie heeft hiervoor een subsidieaanvraag toegekend in 2022. Na indiening van het projectplan is hiervoor in 2023 een voorschot ontvangen. Zowel de inkomsten als de uitgaven voor het totale plan zijn nog niet opgenomen in de begroting. Het project richt zich op jongeren ouder dan 16 jaar die geen onderwijs volgen, geen baan hebben en ook geen uitkering hebben.

Mutatie: € 500.000 incidenteel, budgetneutraal

Huishoudelijke ondersteuning

Het uurtarief voor huishoudelijke hulp gaat omhoog van € 32,75 naar € 35,60. Wat hiervan het effect zal zijn op het budget is ook afhankelijk van de volumeontwikkelingen. Vooralsnog blijven deze achter bij de raming zoals opgenomen in de begroting waardoor nog geen budgetaanpassingen worden voorgesteld. Bij de najaarsnota zullen we indien noodzakelijk de budgetten actualiseren.

Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

Vanuit het programma Beschermd Wonen wordt met 10 gemeenten invulling gegeven aan de Maatschappelijke opvang en de Vrouwenopvang. Voor beide onderdelen geldt dat hiervoor een landelijke decentralisatie-uitkering (DUMO en DUVO) wordt verstrekt aan de centrumgemeente Groningen. Voor beide budgetten geldt dat landelijk geen indexatie plaats vindt op deze budgetten, terwijl de kosten van de voorzieningen wel stijgen, zeker ook het laatste jaar onder invloed van o.a. hogere personeels- en energiekosten.

De indexatie wordt in het lokale gemeentefonds -bij elke individuele gemeente- middels het accres ontvangen. Het regionale programma BW&O heeft tot op heden nog geen claim gedaan op dit lokale accres doordat het tekort kan worden gedekt uit de opgebouwde reserve van de overschotten van voorgaande jaren. Door steeds verder stijgende prijzen is de verwachting dat vanaf 2025 de opgebouwde reserve leeg is en de gemeenten gevraagd worden hun aandeel (8% voor Het Hogeland) in het tekort bij te dragen vanuit het te ontvangen accres. Wij stellen voor de verwachte bijdrage vanaf 2025 in de meerjarenramingen van de begroting 2024 op te nemen.

Mutatie: 2025: € 22.000 (2025) en 2026 e.v.: € 392.000 structureel nadeel

Ontwikkelplein Het Hogeland (Werkplein Ability)

In de bestuursrapportage hebben wij verslag gedaan van de voortgang van het opstellen van een implementatieplan voor het Ontwikkelplein Het Hogeland. Om dit plan tot uitvoering te kunnen brengen, vragen wij een incidenteel budget van € 600.000 voor de benodigde ondersteuning bij de uitvoering van het implementatieplan.

Onze ambitie is dat Werkplein Ability zich transformeert naar het Ontwikkelplein Het Hogeland met de focus op het ontwikkelen van mensen.

Om Werkplein Ability te transformeren naar het Ontwikkelplein Het Hogeland wordt in 2023 een programma opgezet. Een programmamanager gaat samen met de teamcoaches de veranderbeweging in gang zetten.

Uit de gemaakte analyse blijkt dat er geïnvesteerd moet worden in de formatie. De caseload per medewerker is te hoog en de leiding wordt te veel belast met de dagelijkse gang van zaken. Er is onvoldoende tijd om de noodzakelijke veranderbeweging vorm en inhoud te geven.

Grotendeels kan de benodigde uitbreiding in formatie opgevangen worden binnen bestaande budgetten. Voor programmamanagement, extra opleidingen en andere investeringen is een eenmalige investering van € 600.000 nodig. Het implementatieplan wordt nog voor de zomer voorgelegd aan uw raad.

Mutatie: € 600.000 incidenteel nadeel

Gebiedscoöperatie Het Hogeland

Met de uitvoering van het programma Vakland Het Hogeland is er binnen onze gemeente een driejarig programma uitgevoerd met investeren in de inwoners voor hun eigen ontwikkeling en brede welvaart als uitgangspunt. Niet alleen binnen de gemeente maar ook daarbuiten werd met belangstelling gekeken naar deze ontwikkeling. Binnen de regionale plannen wordt dit gezien als een nieuwe manier van invulling van leven lang ontwikkelen. Daarbij is het uitgangspunt dat het samen met de lokale betrokken partijen wordt ingevuld en uitgevoerd ten behoeve van zoveel mogelijk inwoners. Leven lang ontwikkelen voor iedereen, waarbij de regio wordt gebruikt als klaslokaal.

Bijna 3000 inwoners hebben van het programma gebruik gemaakt. Het jaar 2023 is het laatste programmajaar. Het verslag halverwege liet al zien hoe groot de impact was en er wordt nu gewerkt aan een impactverslag en een impactmonitor. Vooruitgang is niet altijd in geld te meten, maar kan wel op een andere manier in beeld worden gebracht.

Voor de borging en het vervolg van dit programma is een gebiedscoöperatie Het Hogeland opgericht. Met de gebiedscoöperatie is er een samenwerkingsverband in de regio ontstaan die extra invulling kan geven aan het bevorderen van de brede welvaart en dat vooral op inwoner, buurt en dorpsniveau zichtbaar maakt. Als gemeente willen we dit ondersteunen en faciliteren en daarmee ook mede een voorbeeld zijn voor andere partijen en deelnemers. We stellen voor om een subsidierelatie aan te gaan met de Gebiedscoöperatie en voor de jaren 2023 – 2025 per jaar € 100.000 te reserveren voor dit doel. We verwachten dat deze subsidie vooral ook ter overbrugging zal zijn totdat de gebiedscoöperatie met haar leden op eigen benen kan staan. Daarom doen we dit voor maximaal drie jaar.

Mutatie: € 100.000 incidenteel nadeel voor 2023 t/m 2025

Programma Transformatie Sociaal Domein (TSD)

Een programma is een tijdelijke organisatievorm, naast de staande organisatie. Het einddoel is te komen tot een maatwerkgericht, nuchter en solide sociaal domein. Een groot deel van de weg naar dit einddoel wordt al werkende weg ontdekt en ontwikkeld. Het Koersdocument gaf als stip op de horizon 2030. Het programma wordt in 2026 geëvalueerd zodat we dit mee kunnen nemen in de overdracht aan het nieuwe college na de verkiezingen. Vanwege de tijdelijkheid van de organisatievorm hebben we ervoor gekozen om in deze voorjaarsnota incidenteel geld uit de bestemmingsreserve Sociaal Domein te benutten voor de uitvoering van het programma voor de jaren 2023 - 2026.

Het programma wordt momenteel uitgewerkt in de inspanningen die nodig zijn om het einddoel te bereiken. Dit wordt begin juli opgeleverd en landt in een programmaplan voor de komende jaren. U zult daar nog voor de zomervakantie over worden geïnformeerd. We willen wel graag onmiddellijk na de zomer met een aantal onderdelen kunnen starten, vandaar dat we ook in 2023 al een beroep op de bestemmingsreserve Sociaal Domein willen doen.

Risico's en maatregelen

De kernvraag is wat de gemeente ervoor over heeft om het programma TSD goed te laten functioneren. Het risico is dat er in het programma op onderdelen geen substitutie wordt gerealiseerd. In dat geval is het nodig het gesprek aan te gaan om een keuze te kunnen maken of we wel/niet willen investeren in dat onderdeel. Een ander risico is dat er minder incidenteel geld beschikbaar wordt gesteld dan

gevraagd. In dat geval zullen we de ambities van het programma naar beneden toe bijstellen en bezien wat het programma wel en niet kan realiseren.

Mutatie: € 744.000 (2023), € 1.970.000 (2024), € 1.168.000 (2025) en € 275.500 (2026) incidenteel nadeel (dekking Bestemmingsreserve Sociaal Domein)

Onderuitputting kapitaallasten

Niet alle beschikbare investeringskredieten worden in het lopende jaar besteed. Lopende kredieten leiden daardoor in het eerste jaar tot lagere kapitaallasten. Immers de kapitaallasten over het nog niet bestede deel schuift een jaar door. In dit programma leidt dit tot een voordeel van ruim € 365.000.

Mutatie: € 365.853 incidenteel voordeel

Gewijzigd financieel perspectief

Lasten en baten programma Sociaal domein en Volksgezondheid(x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	84.796	88.387	86.373	83.454	82.064	82.671
Structureel Voorjaarsnota			245	271	271	183
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			2.590	2.464	1.664	963
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	25.234	23.223	23.066	22.413	22.415	22.211
Structureel Voorjaarsnota			92	95	95	107
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			1.077	474	474	296

6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2023 binnen het programma 'Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 40.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Gebiedsopgave Hogeland Oost

In het coalitieakkoord zijn drie gebiedsopgaven gedefinieerd. In het programma Hogeland Oost zien wij grote ontwikkelingen op de Eemshaven af komen. Tegelijkertijd geven deze ontwikkelingen ons de kans om voor het omliggende gebied de nodige ruimtelijke en sociaal maatschappelijke ontwikkeling op gang te brengen. Hierbij willen we meer meetbare en concrete positieve effecten en ontwikkeling genereren voor het gebied vanuit de grootschalige ontwikkelingen in de Eemshaven. De lasten moeten spreekwoordelijk in balans komen met de lusten. Voor deze gebiedsopgave zetten we daarom in op een meerjarig gebiedsprogramma. Dit programma wordt nu opgebouwd. We merken dat dit de nodige inspanning vraagt van onze organisatie en dat we hierin ook extra capaciteit moeten vrij maken om een goed programma neer te zetten. We gaan ervan uit dat we het eerste programmaplan na de zomer aan uw Raad voor kunnen leggen.

Een groot voordeel van een meerjarig integraal gebiedsprogramma is dat we hiermee concreet zicht krijgen op externe financieringsbronnen. Voor dit programma zetten we voor de komende jaren in ieder geval in op externe financiering uit het regiofonds vanuit de aanlanding Wind Op Zee (PAWOZ) met een looptijd tot 2031 (zie verder de toelichting over PAWOZ). Belangrijk punt hierbij is wel dat we een grote slag moeten gaan maken met de uitwerking van het gebiedsprogramma naar meer concrete activiteiten en projecten die spelen en kunnen gaan spelen in de omliggende dorpen.

Voor mogelijke financiering uit het regiofonds zal eind dit jaar een plan ingeleverd moeten worden. Voor de opstelling van dit plan is extra menskracht noodzakelijk. Dit zal plaats vinden middels inhuur van externe expertise en capaciteit. Vooralsnog stellen we voor de kosten de dekken uit de bestemmingsreserve 'Opgaven 2022-2026'. De inhuurkosten willen we grotendeels opvoeren bij de aanvraag voor financiering uit het regiofonds van PAWOZ. Onze voorinvestering kan zodoende weer terugvloeien naar de genoemde bestemmingsreserve.

Gesprekken met EZK over de opzet en voorfinanciering van kosten lopen nog. Hier krijgen we naar alle waarschijnlijkheid voor de zomer duidelijkheid over.

Mutatie: €450.000 incidenteel (Dekking bestemmingsreserve 'opgaven 2022-2026')

Programma aanlanding Wind Op Zee Eemshaven (PAWOZ)

In Nederland zijn er vijf plaatsen waar de energie die op zee wordt geproduceerd zal aanlanden. Eén van die plaatsen is de Eemshaven. Tot 2031 zal er 4.7 GW aanlanden. Daarvoor zijn verschillende tracés in beeld. Eén van die opties binnen het oostelijke tracé is een tunnel die vanuit de Eemshaven naar de Ballonplaat wordt geboord. Een tunnel van 26 km waarin verschillende kabels en leidingen een plek kunnen krijgen. Een ander gevolg van de aanlanding van de energie is de bouw van een hoogspanningsstation in de huidige Oostpolder.

Met de komst van deze energie komt er ook een investeringsfonds van landelijk € 500 miljoen. De middelen van de 1^e tranche (€ 220 miljoen tot 2026) behoeven geen cofinanciering en worden per aanlandingsplaats verdeeld in de nabije regio. Dit om te investeren in de nabije regio en inwoners mee te laten profiteren van dit soort grootschalige projecten. De minister van EZK wil over de besteding van deze middelen in Q2-2024 een convenant met iedere regio sluiten. Inbedding in het programma Hogeland Oost is voorzien. Voor de periode 2027-2030 is vervolgens nog eens 280 mln. beschikbaar. De vijf regio's kunnen hierop t.z.t. een beroep doen mits een kwalitatief goed plan en cofinanciering beschikbaar zijn.

Oostpolder

Op dit moment wordt er gewerkt aan het opstellen van een plan MER voor de ontwikkeling van de Oostpolder tot industrieterrein. Besluitvorming hierover is gepland voor november van dit jaar in

Provinciale Staten. Voorafgaand wordt uw Raad gevraagd om zienswijzen in te dienen op het plan. We liggen op koers om conform planning medio 2024 een Provinciaal Inpassingplan te kunnen laten vaststellen door PS.

Versnelling woningbouw

Om vaart te blijven maken met de versnelling van de woningbouw willen we op een aantal locaties versnelling brengen in de ontwikkeling. Verder willen we al een slag maken met nader onderzoek naar extra geschikte woonlocaties in de verschillende woondorpen, zodat we ook op de langere termijn locaties kunnen blijven ontwikkelen als de vraag hoog blijft.

Mutatie: € 150.000 incidenteel nadeel (dekking bestemmingsreserve Opgaven 2022-2026)

Uitvoering van het Klimaatakkoord voor de warmtetransitie

In de meicirculaire van 2022 is een incidenteel bedrag van € 312.000 beschikbaar gesteld in de Algemene Uitkering. Op dit moment hebben we € 109.000 uitgegeven. Om een versnelling te geven aan de warmtetransitie gaan we inzetten op de uitvoering van het Warmtetransitieplan. Dit doen we door in 2023 een uitvoeringsprogramma op te stellen. We kunnen op basis daarvan dan de aanpak samen met inwoners intensiveren. Zodoende kunnen we een start maken met het opstellen van Dorpswarmteplannen, maar ook inwoners ondersteunen bij de uitvoering daarvan. Wij vragen u daarom ook de resterende middelen beschikbaar te stellen voor genoemde uitvoering.

Mutatie: € 203.000 incidenteel nadeel

Inzet klimaatmiddelen

Om de energietransitie vorm te geven en de klimaatdoelen te behalen ontvangt de gemeente de komende jaren vanuit het ministerie (extra) financiële middelen. Het doel van de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) is om gemeenten en provincies de ruimte te geven om een interne organisatie op te bouwen gericht op het uitvoeren van de klimaat- en energietaken. De middelen die op basis van de regeling worden verstrekt mogen worden gebruikt om de uitvoeringskracht van gemeenten en provincies te vergroten zodat zij zijn toegerust om hun klimaat- en energiebeleid uit te voeren. Daarnaast kan een deel (maximaal 10%) van de beschikbare uitvoeringsmiddelen gebruikt worden voor overige kosten. Ten aanzien van de uitvoering is hierbij enerzijds snelheid van acteren gewenst en anderzijds (uiteraard) een gedegen en doelgerichte aanpak. Om beide te bewerkstelligen wordt momenteel gewerkt aan de juiste vorm en prioritering. Daarmee wordt beoogd een overzicht te geven over de breedte van het klimaat- en energiebeleid, de doelen die we nastreven, hoe we dat doen en welke andere financiële middelen een rol spelen.

We voorzien hiervoor € 100.000 in 2023. We gebruiken deze middelen in ieder geval voor de inzet van de kwartiermaker (routekaart opstellen en eventueel vervolg daarop) en voor de inzet in 2023 op waterstof- en batterijopslagvraagstukken en voor de warmtetransitie.

Mutatie: € 100.000 incidenteel budgetneutraal (zowel inkomsten als uitgaven)

Wet Milieubeheer en ODG

Ook de ODG heeft problemen met de krapte op de arbeidsmarkt en kan niet voldoen aan de leveringsafspraken. Dit heeft een vertraging in de doorlooptijd en dus de dienstverlening tot gevolg, waar moeilijk vat op te krijgen is. Ook wordt de deelnemersbijdrage per 2024 verhoogd als gevolg van enerzijds de omgevingswet (meer taken ODG) en anderzijds de moeilijke arbeidsmarkt. Afhankelijk van de ontwikkelingen zullen maatregelen nodig zijn, de evt. extra kosten hiervan zijn niet te voorspellen.

Met name als gevolg van het uitvoeren van de basistaken door de ODG en door indexatie neemt de bijdrage aan de ODG sterk toe.

Mutatie: € 343.841 nadeel in 2024 oplopend tot € 471.481 nadeel in 2027 (structureel)

Deltaplan biodiversiteitsherstel

De snelle afname van biodiversiteit staat pas sinds kort hoog op de publieke agenda. Om het tij te keren is er het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Voor 2024 voorzien we structureel middelen om hier uitvoering aan te kunnen geven (zie kadernota). In 2023 wil het college starten met een eerste verkenning. Hiervoor worden extra middelen ingezet.

Mutatie: € 50.000 incidenteel nadeel

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)

In 2023 wordt gestart met de pMIEK. In de eerste pMIEK wordt een inventarisatie opgeleverd. Daarna wordt richting 2025 ook gewerkt aan prioritering in de energie-infrastructuur in de provincie Groningen. In 2023 wordt de eerste aanzet gedaan voor de verdere ontwikkeling van de pMIEK.

Mutatie: PM

Riolering en Watersysteem

Dit jaar staat op de planning om de volgende beleid en beheerplannen af te ronden en te laten vaststellen:

- *Baggerplan gemeente Het Hogeland (10 jaar)*
Het baggerplan geeft een overzicht van het volledige areaal van het gemeentelijke watersysteem en geeft een overzicht van de te baggeren hoeveelheden slib voor de komende jaren. Het baggerplan geeft inzicht in de benodigde uitvoeringskosten per jaar.
- *Beheerplan Waterketen*
Het beheerplan Waterketen geeft een overzicht van het areaal van het gemeentelijk riolering- en watersysteem (vrijverval- en persleidingsysteem). In het beheerplan worden de kosten voor het beheer uitgewerkt per onderdeel en vertaald naar een meerjaren maatregelplan. Tevens wordt het benodigde budget voor de uitvoering van de beheermaatregelen uitgewerkt in een meerjarenplanning.
- *Subsidieregeling afkoppelen en groene daken*
Het opstellen van een subsidieregeling voor het afkoppelen van aangesloten verhard oppervlak en het aanleggen van groene daken. Regionaal wordt er gewerkt aan een uniforme subsidieregeling waarin zowel de gemeente, het waterschap en de provincie financieel bijdragen in de regeling.
- *Grondwaterbeheerplan en –meetnet*
Momenteel wordt het grondwatermeetnet geëvalueerd met als doel het meetnet voor Het Hogeland te optimaliseren. Tevens zal het beheerplan worden geactualiseerd en het benodigde budget voor het beheer en onderhoud worden bijgesteld.

Ontwikkelingen energiekosten gemeentelijke organisatie

De energieprijzen voor *de gemeentelijke organisatie, zoals vastgoed, pompen en gemalen, openbare verlichting*, zijn nog steeds hoger dan we tientallen jaren gewend waren. Dit heeft gevolgen voor de energielasten van de gemeente. De voornaamste oorzaken zijn de oorlog in Oekraïne en de aantrekkende wereldeconomie.

Voor Werkplein Ability liepen de energiecontracten eind 2022 af. Voor 2023 is via koepelorganisatie Cedris meegedaan aan een nieuwe aanbesteding. Het gevolg is dat de energielasten ruim 3 keer hoger liggen dan in 2021. Dit wordt incidenteel opgenomen voor 2023 (zie programma Bedrijfsvoering).

Voor de andere aansluitingen van de gemeente lopen de energiecontracten tot eind 2023. Het is binnen ons inkoopcollectief GGPG gelukt om voor 2023 gunstige prijsafspraken te kunnen maken met de leveranciers. Contractueel is afgesproken dat alle deelnemende organisaties hiervoor 15% energie moeten besparen. Hierdoor is de kostenstijging in 2023 zeer gering.

Mutatie: PM

Landschapscompensatie 380KV: deelproject Bedum/Westerdijkshorn

Netwerkbeheerder TenneT heeft een nieuwe bovengrondse hoogspanningslijn van 380 kilovolt aangelegd tussen de Eemshaven en Vierverlaten bij Hoogkerk. Om de gevolgen van deze verbinding te compenseren investeren TenneT en de provincie in landschaps- en natuurmaatregelen.

Ter voorbereiding op de uitvoering van de compenserende landschapsmaatregelen is een programmaplan opgesteld. Hierin staat welke projecten op dit moment in beeld zijn om de relatie tussen dorpen en het omliggende landschap langs de nieuwe hoogspanningslijn te verbeteren. Het gaat bijvoorbeeld om nieuwe beplanting, de herinrichting van een watergang of het herstel van een oude dijk of wierde.

Dit programmaplan wordt aan uw raad aangeboden (gaat in totaal om 1,925 mln.)

Deelproject Bedum/Westerdijkshorn

Op dit moment is de fase aangebroken waarbij de eerste uitgewerkte en goedgekeurde plannen uitgevoerd kunnen worden. Deze plannen zijn opgesteld in samenspraak tussen provincie, gemeente, landschap architect en de bewoners.

De werkzaamheden zijn opgedeeld in 2 fases. Omdat 2 maatregelen extra voorbereidingstijd vragen worden deze maatregelen in een later stadium uitgevoerd. De overige werkzaamheden zijn uitgewerkt en begroot in fase 1. Het benodigde budget voor Bedum/ Westerdijkshorn bedraagt € 350.000.

Fase 1

Bedum:

3. Ecologische ontwikkeling oprijlaan Ter Laan 27;
4. Aanleg bijenidylle.

Westerdijkshorn:

1. Realisatie zwemtrap aan bestaande vlonder;
2. Uitbreiden wegbeplanting Westerdijkshorn;
3. Optimaliseren rustpunt(en);
4. Toegankelijkheid toren Westerdijkshorn verbeteren.

Fase 2

Bedum:

1. Hoogholtje over het Boterdiep;
2. Nieuw te realiseren ommetje.

Met dit voorstel willen we van start met de eerste opgestelde deelplannen.

Mutatie: € 350.000 zowel lasten als baten (budgetneutraal)

Grondzaken

Woonplannen Algemeen:

In de gemeente wordt in verschillende dorpen gewerkt aan verschillende woonplannen. Dit zijn veelal plannen van woningcorporaties om bestaande woningen te vervangen of te renoveren waarvan de voorbereiding of de bouw (in verschillende fasen) in de voormalige gemeenten al zijn gestart. Het kunnen ook herstructureringsplannen zijn op voormalige bedrijfslocaties waar de bestaande bebouwing is/wordt gesloopt (al dan niet met sanering en met bijdragen/subsidies van derden) en kavels worden verkocht. Dit zijn plannen waarvoor geen grondexploitaties zijn opgesteld. Bij de uitwerking van de projecten met de woningcorporaties blijkt dat soms grondruil of grondoverdracht wenselijk is, bijvoorbeeld als door verdunning minder woningen worden teruggebouwd blijft er terrein over dat als openbaar gebied ingericht moet worden. Ook kunnen door een vanuit stedenbouwkundig oogpunt gewenste andere situering van de nieuwbouw, aanpassingen aan de infrastructuur noodzakelijk zijn. Daar waar mogelijk worden werkzaamheden zoals aanpassingen aan het rioolstelsel of vervanging/onderhoud in het openbaar gebied gecombineerd. Een aantal plannen zijn geactualiseerd en voorzien van actuele kostenramingen. Voor de eventueel benodigde aanpak van het openbaar gebied zijn veelal kredieten of reserveringen beschikbaar.

Industrieweg 1A Uithuizen

De kavel aan de Industrieweg te Uithuizen wordt te koop aangeboden. Het pand is gesloopt en de bodem gesaneerd. Voor de verkoop worden er nog kosten gemaakt. Daarnaast worden er inkomsten verwacht. Naar verwachting zullen de opbrengsten de kosten dekken. Daarnaast kan met de inkomsten de bestaande boekwaarde (€ 234.325) worden gedekt.

Mutatie: lasten incidenteel € 241.0000, baten incidenteel € 275.000

Woonplan Wilhelminastraat Uithuizermeeden 2e fase

In de Oranjebuurt in Uithuizermeeden (Koningin Julianastraat, Koningin Wilhelminastraat en Prins Bernhardstraat) heeft woningcoöperatie Wierden en Borgen een aantal woningen gesloopt en is bezig met nieuwbouw. Hierop moet de inrichting van de openbare ruimte worden aangepast. Een gedeelte van deze kosten wordt door de gemeente betaald.

Mutatie: incidenteel nadeel € 39.500

Woonplan Beatrixstraat Leens:

Woningcoöperatie Wierden en Borgen heeft aan de Prinses Beatrixstraat in Leens woningen gesloopt en nieuwe woningen gebouwd. De woningen zijn een kwartslag gedraaid ten opzichte van de eerdere situatie. Direct ernaast, aan de J.P. Beukemastraat, zal dezelfde sloop en nieuwbouwoperatie plaatsvinden. De inrichting van de openbare ruimte moet hierop worden aangepast, de kosten voor deze aanpassing zijn hoger dan geraamd.

Mutatie: incidenteel nadeel € 37.000

Voorziening Leens-Oost

De openbare ruimte plan Leens- Oost (Ooster- en Westerlaagte) is in 2018 overgedragen aan destijds de gemeente De Marne met een budget op het plan verder Woonrijp af te maken.

De kavels die niet in het faillissement van Megahome zitten zijn verkocht. De gemeente dient rond deze percelen de openbare ruimte nog (deels) woonrijp te maken. Gelet op de kosteninflatie van de afgelopen 5 jaar is het budget niet meer toereikend.

Mutatie: starting in de voorziening € 35.000 incidenteel nadeel

Blink Uithuizen

Er worden kosten gemaakt rond de nieuwe haven van Uithuizen. Dit plan had voorheen een grondexploitatie. Echter is de grondexploitatie al gesloten. Omdat de kosten betrekking hadden op de grondexploitatie zal dekking plaatsvinden uit de bestemmingsreserve "Grondexploitatie".

Mutatie: € 59.000 (neutraal)

Vogelzanglocatie Bedum

De grondexploitatie van de Vogelzanglocatie is per 31-12-2022 afgesloten. Echter dienen er nog wat afrondende werkzaamheden te gebeuren. Deze kosten waren ook geraamd in de Grex en zijn als winst genomen in de bestemmingsreserve Grondexploitatie. Dekking van deze kosten kan dan ook deels uit de Bestemmingsreserve Grondexploitatie en deels uit de bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten Vogelzanglocatie plaatsvinden.

Mutatie: € 30.000 (neutraal) (betreft mutatie in programma 3)

Scherphorn Noord Uithuizermeeden

De grondexploitatie van Scherphorn Noord is per 31-12-2022 afgesloten. Echter dienen er nog een aantal werkzaamheden te gebeuren zoals een inrit en wat herstelwerkzaamheden. Deze kosten waren geraamd in de Grex en zijn als winst genomen in de bestemmingsreserve Grondexploitatie. Dekking van deze kosten kan uit de bestemmingsreserve Grondexploitatie.

Mutatie: € 15.000 (neutraal) (betreft mutatie in programma 3)

F.H. Jansenius de Vries school Warffum

Op 7 februari 2023 heeft het college heeft besloten (Z.HHL.071535) om een overeenkomst met stichting GoudOud in Warffum te ondertekenen. GoudOud is voornemens een zorghof te realiseren op de plek van de huidige school Jansenius de Vries aan de Westervalle. Het voornemen is om het schoolgebouw begin 2024 te slopen waarna het perceel kan worden overgedragen aan stichting GoudOud. GoudOud wil op die plek 15 zelfstandige hofwoningen en één perceel met daarin een gezamenlijke ruimte en twee zorgunits realiseren. Doelgroep van het project zijn kwetsbare, veelal oudere bewoners. De bewoners

kunnen zelfstandig, maar voorzien van alle (zorg)faciliteiten, in Warffum (blijven) wonen. De bevoegdheid om te besluiten over aan- en verkopen ligt op grond van de gemeentewet bij het college. Voor de te maken kosten moet echter wel budget beschikbaar worden gesteld door de raad. De te maken kosten bestaan uit sloopkosten van het gebouw, diverse benodigde onderzoeken (ecologie, asbest, bodem) en kosten voor het verwijderen en opslaan van het kunstwerk van Jan van der Zee. Daarnaast is er nog een boekwaarde van € 87,659. De bedoeling is dat het kunstwerk weer een plek krijgt op de gevel van het zorghof.

Mutatie: lasten € 211.445 baten € 246.000 (betreft mutatie in programma 8)

Woonplan Oosterhuisen Baflo

Zit in de afrondende fase, de laatste kavels zijn door ontwikkelaar Plegt-Vos verkocht. In het woonplan uit 2005 is weinig aandacht geweest voor groen. Aansluitend aan het plan Oosterhuisen ligt tussen de Kievit en de spoorweg een stukje openbare ruimte. Ter plaatse is bodemvreemd materiaal aangetroffen wat normaal beheer bemoeilijkt. Daarnaast bestaat de wens vanuit de bewoners van de Kievit om groen toe te voegen in de vorm van een haag en enkele bomen. Voor het saneren van de teelaarde laag en toevoegen van openbaar groen zijn de kosten geraamd op ca. € 25.000.

Mutatie: € 25.000 incidenteel nadeel (betreft mutatie in programma 3)

Voorbereiding grondexploitatie Folkerda Bedum

Het college maakt vaart met de ontwikkeling van woonwijk Folkerda fase 1 te Bedum en stelt hiervoor een voorbereidingskrediet van € 100.000 beschikbaar. Met dit geld worden een stedenbouwkundigplan, een bestemmingsplan en een grondexploitatie opgesteld voor een gemengde woonwijk met circa 200 woningen met ruimte voor ongeveer 30 procent sociale huurwoningen.

De kavelverkoop in Ter Laan loopt snel, des te meer reden om aan de slag te gaan met de ontwikkeling van de woonwijk Folkerda. Het college zet deze stap vanuit de wens van gemeenteraad om vaart te maken met woningbouwontwikkeling in Bedum, de Regionale Woondeal Groningen Assen en de druk op de woningmarkt in de regio Groningen.

Het doel is om de uitbreidingslocatie Folkerda te ontwikkelen met woningbouw en in te richten als een gemengde en toekomstbestendige woonwijk van Bedum. Een wijk waar het voor de bewoners prettig, veilig wonen en leven is. Met woningen die voorzien in de actuele lokale en regionale vraag en tevens voorzien in de woningbehoefte op de langere termijn. Met het op te stellen flexibel stedenbouwkundigplan zal de wijk kunnen inspelen op de steeds veranderende vraag op de huidige dynamische woningmarkt.

Mutatie: € 100.000 incidenteel nadeel, wordt t.z.t. opgenomen in de grondexploitatie

Aardbevingen/ NPG Lokaal programmaplan

Via een specifieke uitkering is eind 2022 een bedrag van € 1.036.565 ontvangen voor de uitvoering van het project opstellen Lokaal Programma Het Hogeland. Na aftrek van de gemaakte proceskosten in 2022 voor dit project, resteert een bedrag van € 884.318 dat als baat opgenomen moet worden in de begroting. De middelen zetten we in voor proceskosten, waaronder personele lasten.

Mutatie: € 884.318 (baten en lasten, dus budgetneutraal)

Onderuitputting kapitaallasten

Niet alle beschikbare investeringskredieten worden in het lopende jaar besteed. Lopende kredieten leiden daardoor in het eerste jaar tot lagere kapitaallasten. Immers de kapitaallasten over het nog niet bestede deel schuift een jaar door. In dit programma leidt dit tot een voordeel van bijna € 425.000.

Mutatie: € 424.979 incidenteel voordeel

Gewijzigd financieel perspectief

Lasten en baten programma RO, Wonen en Duurzaamheid(x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	28.917	23.872	28.221	18.395	18.342	18.265
Structureel Voorjaarsnota			(104)	240	291	329
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			1.532	-	-	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	27.737	21.590	25.157	17.399	17.583	17.706
Structureel Voorjaarsnota			(101)	(101)	(101)	(101)
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			1.886	-	-	-

7. Burger & Bestuur

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2023 binnen het programma 'Burger & Bestuur'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 40.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Representatie bestuur

Voor de viering van het 50-jarig bestaan van de Eemshaven is er een beroep gedaan op het representatiebudget van het college. En dat deed het VNG-congres ook voor de organisatie van een aantal excursies op Het Hogeland. Dit zijn twee bijzondere gelegenheden in 1 jaar, waardoor het representatiebudget van 2023 te kort schiet. Daarom stellen we voor dit budget in 2023 éénmalig op te hogen met € 30.000. Tegelijkertijd stellen we voor ook structureel te investeren in onze relaties en in hospitality bij evenementen, zoals bij Roakeldais, de Zummerbühne-opvoering op Ennejansheerd deze zomer en bij andere gelegenheden. Hiervoor is een structurele verhoging van het budget nodig.

Mutatie: € 30.000 incidenteel (2023) en € 10.000 structureel (vanaf 2023)

Onderuitputting kapitaallasten

Niet alle beschikbare investeringskredieten worden in het lopende jaar besteed. Lopende kredieten leiden daardoor in het eerste jaar tot lagere kapitaallasten. Immers de kapitaallasten over het nog niet bestede deel schuift een jaar door. In dit programma leidt dit tot een voordeel van € 21.600.

Mutatie: € 21.600 incidenteel voordeel

Gewijzigd financieel perspectief

Lasten en baten programma Burger en Bestuur (x € 1.000)						
Lasten	Rekening		Voorjaarsnota			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	3.941	4.692	4.407	4.363	4.362	4.359
Structureel Voorjaarsnota			43	107	113	153
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			8	-	-	-
Baten	Rekening		Voorjaarsnota			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	913	2.156	591	698	708	708
Structureel Voorjaarsnota			-	151	153	269
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			-	-	-	-

8. Bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de belangrijkste voorgestelde financiële mutaties van de begroting 2023 binnen het programma 'Bedrijfsvoering'. Dit zijn de mutaties met een omvang van boven de € 40.000. Mutaties onder deze grens worden niet toegelicht, maar vindt u wel in het totaaloverzicht van de mutaties in de bijlagen.

Huisvesting IST't en SL

Om huisvesting van de Integrale Sociale Teams (IST) en Samenleving (SL) beheersbaar te maken zijn op vier gemeentelocaties aanpassingen nodig. Het betreft bouwkundige aanpassingen, aanpassingen door middel van flexibele voorzieningen en veiligheidsmaatregelen. De locaties die moeten worden aangepast zijn delen van het gemeentehuis in Leens en Winsum, Schoolstraat 3 in Bedum, RIR en Ability Uithuizen. De locaties worden gefaseerd aangepast. Wij stellen voor om voor 2023 en 2024 € 60.000 te ramen, in totaal dus € 120.000.

Mutatie: 2023 € 60.000 incidenteel nadeel & 2024 € 60.000 incidenteel nadeel

Plan huisvesting WPA

De huisvesting van WPA Uithuizen moet in verband met de matige staat van de gebouwen worden herzien. Om een advies te laten opstellen over de integrale huisvesting van WPA wordt gevraagd een extern bureau in te schakelen.

Mutatie: € 50.000 incidenteel nadeel

Plan van Aanpak verduurzamen gemeentelijk vastgoed

Het gemeentelijk vastgoed moet vanwege onder anderen de gestegen energiekosten en duurzaamheidsdoelstellingen verduurzaamd worden. Dit moet gestructureerd uitgevoerd worden, hiervoor is een plan van aanpak benodigd. Gevraagd wordt om deze opdracht extern te laten uitvoeren.

Mutatie: € 50.000 incidenteel nadeel

Ecologische onderzoeken

In de gemeente zijn er meerdere panden die de komende jaren mogelijk gesloopt gaan worden. Dit zijn gebouwen die leeg zijn gekomen door nieuwbouw, zoals scholen. Voordat we kunnen slopen, dienen we ecologisch onderzoek, verkennend bodemonderzoek en een asbestinventarisatie uit te laten voeren. Het ecologisch onderzoek willen we dit jaar laten uitvoeren.

Mutatie: € 84.000 incidenteel nadeel

Energiekosten

Voor Werkplein Ability liepen de energiecontracten eind 2022 af. Voor 2023 is via koepelorganisatie Cedris meegedaan aan een nieuwe aanbesteding. De energielasten zijn ongeveer 3 keer hoger geworden dan in 2021. Binnen de GGPG gestart met een nieuwe aanbesteding voor gas en gesprekken voor verlenging van elektriciteit. Dit geeft ook de mogelijkheid om ook de aansluitingen van WPA onder de contracten via de GGPG te brengen. De financiële effecten voor 2024 zijn nog onduidelijk, daarom wordt dit budget incidenteel verhoogd in 2023. Bij de begroting 2024 wordt een eventueel verdere prijsinflatie doorgevoerd. In de tussentijd wordt onderzocht op welke wijze energie bespaard kan worden, om zo de kosten alsnog omlaag te brengen.

Mutatie: € 395.000 incidenteel nadeel

Afrekening contract Stichting Mensenwerk

Vanuit de afrekening van het oude contract (t/m mei 2022) met Stichting Mensenwerk Hogeland, met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning in het aardbevingsgebied, hebben wij een bedrag van € 108.790 terugontvangen. Deze middelen willen we gebruiken als dekking voor de loonkosten van onze eigen aardbevingscoach in 2023 en 2024.

Mutatie: € 108.790 incidenteel voordeel (kosten zijn opgenomen in personeelsbegroting)

Opknappen delen gemeentehuis Winsum

In het gemeentehuis in Winsum is op onderdelen een opknapbeurt nodig om representatief gasten te kunnen ontvangen. Het gaat dan onder andere om het vervangen van gordijnen, vloerbedekking en inventaris. Wij vragen u hiervoor een budget van € 40.000.

Mutatie: € 40.000 incidenteel nadeel

Vorbereidingskosten nieuw gemeentehuis

De toekomstige huisvesting voor de eigen medewerkers is op meerdere fronten volop in beweging. Het finetunen van de huisvesting van de Integrale Sociale teams, tijdelijke huisvesting IBOR en het opstellen van een huisvestingsplan om de transitie naar het Ontwikkelplein te faciliteren zijn daar voorbeelden van. Daarnaast wordt ook inhoud gegeven aan het raadsbesluit over de nieuwbouw van een nieuw gemeentehuis (1 februari 2023) en is de planvorming opgestart om te komen tot besluitvorming over een nieuw gemeentehuis in Het Hogeland. Als eerste stap wordt er nu gewerkt aan een uitgewerkt plan van aanpak voor de definitiefase. Ten behoeve van dit voorbereidingsproces vragen wij u een budget van € 500.000.

Mutatie: € 500.000 incidenteel nadeel

Digitalisering en MS 365

De gemeentelijke taken veranderen onder invloed van nieuwe wetgeving, technologie en innovatie. De gemeente moet hierop anticiperen door te investeren in informatievoorziening. Als dit niet gebeurt, komt de uitvoering van gemeentelijke taken en dienstverlening onder druk te staan en verliezen we de aansluiting met medeoverheden en partners. We bewegen naar een meer digitaal georiënteerde en wendbare organisatie die de digitale transformatie oppakt en aansluit op toekomstige ontwikkelingen.

Gezien de opgaven en ambities zoals geformuleerd in het Strategisch Informatie Beleid (SIB) wordt er uitvoering gegeven aan volgende initiatieven:

- Digitaal Samenwerken – Implementatie Microsoft Office 365
- Extra formatie IT-borging en governance informatiebeveiliging (BIO)
- Informatievoorziening Transformatie Sociaal Domein
- Vanaf 2027 is het streven om, de extra benodigde structurele kosten met circa 40% terug te brengen.

Incidenteel (Opgave Budget IV)				
Bedragen x € 1.000,-	2023	2024	2025	2026
Project Digitaal Samenwerken (MS365)	150	186		

Structureel (Voorjaarsnota/kadernota)					
Bedragen x € 1.000,-	2023	2024	2025	2026	2027
Extra Licentiekosten MS365	125	190	235	235	188
Personeelskosten MS365	80	159	159	159	80
Personeelskosten IT Borging BIO	90	183	183	183	90
Totaal	295	532	577	577	358

De personele component vindt u ook terug in het hoofdstuk 'Personeel & Organisatie'. Voor de overige componenten stellen we de volgende mutatie voor:

Mutatie: 2023 € 150.000 incidenteel en 2024 € 186.000 incidenteel nadeel

Mutatie: 2023: € 125.000, 2024: € 190.000, 2025 en 2026: € 235.000 en 2027: € 188.000 structureel nadeel

Onderuitputting kapitaallasten

Niet alle beschikbare investeringskredieten worden in het lopende jaar besteed. Lopende kredieten leiden daardoor in het eerste jaar tot lagere kapitaallasten. Immers de kapitaallasten over het nog niet bestede deel schuift een jaar door. In dit programma leidt dit tot een voordeel van ruim € 527.000.

Mutatie: € 527.382 incidenteel voordeel

Gewijzigd financieel perspectief

Lasten en baten programma Bedrijfsvoering (x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	25.061	31.365	30.730	28.881	28.765	28.351
Structureel Voorjaarsnota			4.120	4.564	4.614	4.614
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			2.184	370	-	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	1.279	581	577	579	583	584
Structureel Voorjaarsnota			115	115	115	115
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			630	-	-	-

9. Algemene Dekkingsmiddelen

Effecten Algemene uitkering (inclusief uitwerking Meicirculaire)

De meicirculaire is onlangs verschenen en de effecten hiervan nemen we mee in de voorjaarsnota. De circulaire laat voor de komende jaren een voordeel zien dat wordt veroorzaakt door onder anderen de hogere bijstellingen van de accressen voor de loon- en prijsontwikkeling van 2023 tot en met 2027. Voor de jaren tot en met 2025 is het accres gesplitst in een vaststaand volumedeel en een loon- en prijsdeel. Vanaf 2026 is het accres niet langer gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Het accres voor de loon- en prijsontwikkeling is toegevoegd aan de stelpost loon- en prijsontwikkeling, daardoor heeft het accres geen financieel effect in deze nota.

Vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek heeft het kabinet, net als voor 2026, éénmalig € 1 miljard toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor onze gemeente komt dit neer op een bedrag van € 2,66 miljoen in 2027 beschikbaar gesteld.

Taakmutaties

In deze circulaire staan een aantal taakmutaties. Voor de jeugdzorg wordt er voor de jaren 2024 en 2025 ruim 500 duizend euro toegevoegd aan de algemene uitkering in het kader van de omzetting van het principeakkoord in een definitief akkoord op het geheel van de Hervormingsagenda Jeugd.

De jaren 2026 en 2027 laten een uitname uit het gemeentefonds zien van bijna € 600.000 in verband met de herinvoering van de eigen bijdrage voor alle Wmo-voorzieningen waarop het abonnementstarief nu van toepassing is. Daar staat wel tegenover dat wij in het kader van het Integraal Zorgakkoord extra middelen ontvangen ter compensatie van de gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo.

IU/DU/SU

Een aantal integratie- decentralisatie- uitkeringen zijn nieuw of bijgesteld in de meicirculaire. Het Regionale Energie Strategieën (RES) traject kent een doorlooptijd tot 2030. Voor het jaar 2023 heeft het kabinet éénmalig aanvullende middelen beschikbaar gesteld van 8,8 miljoen. Aangezien wij penvoerder zijn, ontvangen wij deze bedragen en voor 2023 een aanvulling van € 397.0000.

Het bedrag voor de brede impuls combinatiefuncties / buurtsportcoaches van bijna € 174.000 wordt overgeheveld vanuit het gemeentefonds naar een specifieke uitkering. Beide taakmutaties hebben geen financieel effect in de voorjaarsnota, aangezien wij penvoerder zijn van de RES en hetzelfde bedrag voor de brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches zal nu via een specifieke uitkering worden verstrekt.

De overige taakmutaties en de IU/DU/SU's zijn budgettair neutraal in de voorjaarsnota opgenomen en hebben doordoor geen effect op het saldo.

3D's in het sociaal domein

In de najaarsnota hebben wij reeds melding gemaakt van de compensatieregeling voor Voogdij/18+. Wij hebben een aanvraag ingediend om in aanmerking te komen voor compensatie vanwege de gewijzigde financieringssystematiek. De verwachting was dat dit nog zou worden afgehandeld in 2022, echter is de uitbetaling nu meegenomen in de Meicirculaire.

Afslag onderuitputting rijksuitgaven (algemene uitkering)

Het rijk heeft in de meicirculaire 2022 voor de jaren 2022 t/m 2025 forse bedragen aan de algemene uitkering toegevoegd. Het niveau in 2026 van het accres in de algemene uitkering is echter vastgeklekt op het niveau van vóór 2022. Aangezien ten tijde van de toevoeging van de middelen de 'samen trap op, samen trap af' systematiek nog van toepassing was, was het erg waarschijnlijk dat we als gevolg van onderuitputting van de rijksuitgaven ook een deel van deze extra middelen weer zouden moeten afstaan. Later in het jaar heeft het rijk echter besloten om de 'samen trap op, trap af' systematiek buiten werking te stellen en het accres voor deze jaren te bevriezen. Dit om gemeenten meer zekerheid te geven over waar ze in de algemene uitkering op mogen rekenen.

Op zich klinkt dat positief, maar het gevolg is ook dat wij nu niet of weinig gecompenseerd worden voor de enorme prijsstijgingen die we ook in de voorjaarsnota terugzien. Vanuit dit oogpunt hebben wij een

groot deel van de extra middelen gereserveerd voor verwachte prijs en loonstijgingen. Achteraf een goede keuze, zo blijkt uit deze nota.

Een ander effect van het vastgeklitte accres is dat een eventuele onderuitputting van de rijksuitgaven de algemene uitkering niet beïnvloedt. Wij stellen daarom voor de opgenomen afslag voor de jaren 2022 t/m 2025 te laten vallen.

Tot slot, in voorgaande circulaire waren aanzienlijke toevoegingen aan het gemeentefonds geraamd vanuit een verwachte onderschrijding van het BTW-compensatiefonds (BCF). Omdat wij twijfels hadden over deze geraamde toevoegingen hebben we hiervoor een stelpost opgenomen. Tot op heden hebben deze toevoegingen inderdaad plaats gevonden en is het aanspreken van deze stelpost niet nodig geweest. Daarom achten wij het mogelijk om deze stelpost deels vrij te laten vallen ten gunste van het begrotingssaldo. Dit betekent wel enig extra risico.

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
Taakmutaties/ IU-DU-SU	895	1.082	1.445	52	65
Loon/prijscompensatie (stelpost)	743	1.654	2.743	2.933	3.047
Aanpassing financieringssysteem (extra jaarschijf)	-	-	-	-	2.657
Netto effect MC	3.269	1.592	1.647	1.171	817
Afslag onderuitputting rijksuitgaven	1.389	2.231	2.997		
Onderuitputting BCF				400	400
Bruto effect Algemene uitkering	6.296	6.559	8.832	4.556	6.986
Ramen taakmutaties + loon prijs	-1.638	-2.736	-4.188	-2.985	-3.112
Netto effect Algemene uitkering	4.658	3.823	4.644	1.971	4.274

Inzet stelpost IBP

In 2018 hebben wij extra middelen in het gemeentefonds ontvangen in het kader van het Interbestuurlijk Programma (IBP). Deze middelen hebben we de afgelopen jaren grotendeels ingezet ter dekking van de kosten van diverse opgaven in dit kader. Op de stelposten resteert nog een bedrag van ca. € 450.000 dat we gereserveerd hebben in het kader van het interbestuurlijk programma. Ook in deze voorjaarsnota ziet u diverse uitzettingen die te maken hebben met de in het IBP opgenomen onderwerpen. In dat licht stellen we voor het restant van de stelpost te laten vallen ter dekking van deze kosten.

Voor uw beeld: Maatschappelijke opgaven in het interbestuurlijk programma zijn o.a.:

- Klimaat;
- Toekomstbestendig wonen;
- Regionale economie als versneller;
- Vitaal platteland;
- Beter Sociaal domein;
- Voorkomen en oplossen schulden;
- Nederland en migrant;
- Goed openbaar bestuur.

Dividend Enexis

De opbrengsten uit dividend zijn in 2023 hoger dan voorgaande jaren. Door de verkoop van Fudura door Enexis wordt er dit jaar meer dividend uitgekeerd. De vastgestelde dividenduitkering BNG per aandeel is ook hoger. Daarnaast hebben wij extra aandelen Omrin gekocht.

Mutatie: € 770.000 incidenteel voordeel

Rente

Door aflossing en herfinanciering van diverse leningen, vallen de rentelasten later uit. Daarnaast ontvangen we meer rente vanuit het schatkistbankieren.

Mutatie: € 150.000 incidenteel voordeel, € 100.000 structureel voordeel

Kosten WOZ

We hebben in 2023 aanzienlijk meer bezwaarschriften ontvangen. Dit geldt met name voor het aantal no-cure-no-pay bezwaren, deze zijn verdubbeld. De te verwachten kosten voor juridische advisering vallen daarom aanzienlijk hoger uit.

Mutatie: € 104.000 incidenteel nadeel

Aanslagoplegging

Aanvullende kohieren, herinneringen en aanmaningen werden tot op heden door ons zelf geprint en verstuurd. Met ingang van 2023 hebben we dit extern belegd.

Mutatie: € 70.000 structureel nadeel

Onderuitputting kapitaallasten

Niet alle beschikbare investeringskredieten worden in het lopende jaar besteed. Lopende kredieten leiden daardoor in het eerste jaar tot lagere kapitaallasten. Immers de kapitaallasten over het nog niet bestede deel schuift een jaar door. In dit programma leidt dit tot een nadeel van ruim € 623.000.

Mutatie: € 623.037 incidenteel voordeel

Gewijzigd financieel perspectief

Lasten en baten programma Algemene dekkingsmiddelen(x € 1.000)						
Lasten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	914	(2.154)	5.633	8.888	12.577	15.927
Structureel Voorjaarsnota			(2.331)	(1.218)	401	(1.511)
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			1.570	-	-	-
Baten	Rekening	Voorjaarsnota				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Structureel Begroting (actueel)	126.333	137.728	134.168	138.919	142.518	142.475
Structureel Voorjaarsnota			6.263	6.527	8.599	4.523
Incidenteel Begroting (actueel)						
Incidenteel Voorjaarsnota			920	-	-	-

Personeel & Organisatie

Na de herindeling en na twee jaren Corona, komt nu de ontwikkeling van de organisatie op stoom. Vier grote organisatorische veranderingen zijn onderhanden. Dit betreft onder andere de kanteling van het sociaal domein en de vorming van integrale sociale teams. Ook is er een start gemaakt met het programma Transformatie Sociaal Domein, dat zich richt naar de uitgangspunten van het vastgestelde beleidsplan. Verder werken we aan het leerwerkbedrijf, oftewel het Ontwikkelplein Het Hogeland. De komende drie jaar is dat deel van de organisatie in transitie richting een verzameling leerwerkvoorzieningen. Tot slot werkt de hele organisatie aan een opgabegegerichte manier van werken. Dit is een methode om mensen en middelen op een zorgvuldige wijze toe te wijzen aan programma's, projecten, processen en reguliere/wettelijke taken. Dat stelt ons in staat om ambities en mogelijkheden te wegen, de werkdruk beter te beheersen, waarbij we ook de noodzakelijke ruimte te bieden voor opleiding en ontwikkeling van onze mensen.

Deze vier grote organisatieontwikkelingen kunnen leiden tot herstructurering en herinrichting en soms tot verplaatsen en herplaatsen van medewerkers en dat legt een grote druk op de HR-functie in onze organisatie. Het zal ook veel vragen op het gebied van het opnieuw stroomlijnen van processen en de informatievoorziening al dan niet met de implementatie van nieuwe applicaties. Dit is een periode waarin we ook al een flinke slag moeten maken in de migratie naar Microsoft Office 365, als pakket voor alle basiskantoorfuncties.

Daarnaast staan we voor een enerverende periode van verandering en groei. We moeten op diverse plekken in onze organisatie een aantal structurele knelpunten oplossen en wij willen de grote opgaven in onze gemeente met kwaliteit tegemoet treden. Daarom stellen wij voor, de resterende personele taakstelling, die de organisatie in 2020 is opgelegd, te laten vervallen.

We gaan ervan uit dat met de ontwikkeling van de Eemshaven en met alle investeringen in het aardbevingsgebied, de groei van de brede welvaart in een opwaartse spiraal komt en dat ook voor onze gemeente zich meer mogelijkheden aandienen om onszelf te ontwikkelen en onze uitvoeringskracht te versterken. Er is veel incidenteel geld om dat te doen, maar daartegenover staat dat onze structurele financiering nog niet goed is geregeld; het vorig jaar opnieuw verdeelde gemeentefonds pakt ongunstig uit voor Het Hogeland. Het 'Ravijnjaar' 2026 komt snel dichterbij. Dus terwijl we nu de kansen willen benutten, ligt er aan de horizon een tekort.

Dit is ons dilemma: Als we de structurele dekking als grondslag nemen voor onze formatie, dan zal de ontwikkeling van de organisatie te langzaam gaan en zullen we de kansen in ons gebied onvoldoende kunnen benutten. Inzetten van incidenteel geld voor structurele formatie betekent echter risico's. Aangezien programma's van tijdelijke aard zijn, stellen wij voor de personele lasten in het kader van deze programma's ook tijdelijk in de begroting op te nemen. Deze kunnen we zodoende voor de komende jaren dekken uit de bestemmingsreserve 'Opgaven 2023-2026'. Wij denken zodoende tot meer in staat te zijn en wij denken zo ook het risico te beperken dat wij vanaf 2026 op te grote voet leven en tekort komen. Dit vraagt uiteraard flexibiliteit van onze organisatie met goed onderbouwd strategisch personeelsbeleid. We formuleren daarom voor de organisatie een bestuursopdracht om een *Plan Toekomstbestendige Organisatie* te maken.

We zoeken de balans door

1. Nu extra inzet te organiseren en vanaf 2026 weer deels af te bouwen
2. Capaciteit waar mogelijk toe te rekenen aan de programma's en projecten die incidenteel gefinancierd worden.
3. Een structurele flexibele schil op organisatieniveau te definiëren om de wendbaarheid van onze organisatie te vergroten;
4. Overschotten in de loonsom te voorkomen door meer reële structurele vacatureruimte te voorspellen
5. In de risicoparagraaf van de begroting 2024 een bedrag op te nemen om frictie- en transitiekosten te kunnen dekken wanneer we onverhoopt van vast personeel gedwongen afscheid moeten nemen.

Onderstaand ziet u een totaaloverzicht van de personele uitzettingen die in deze voorjaarsnota zijn opgenomen. Voor een goed beeld van de ontwikkelingen hebben wij hierin zowel de voorgestelde mutaties voor de huidige begroting 2023 als de voorgestelde mutaties voor de begroting 2024 opgenomen. Deze laatste vindt u als financiële voorstellen ook terug in het kaderstellende deel van deze nota.

Formatieve uitbreiding:		2023	2024	2025	2026	2027	
Bestuursrapportage:							
Team RO-beleid	Salarissen en sociale lasten	100.000					VJN23 formatieuitbreiding erfgoed
Team Duurzaamheid	Salarissen en sociale lasten	50.000					VJN23 inzet duurzaamheid aan hogeland oost. Dekking BR opgaven.
Team Economie en arbeidsmarkt	Salarissen en sociale lasten	50.000					VJN23 formatieuitbreiding bijdrage EZ aan Hogeland Oost. BR Opgaven.
Team Facilitair	Salarissen en sociale lasten	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000	PMF Meenschaar naar team Facilitair - Budgetneutraal
Programmamanager Hogeland Oost	Salarissen en sociale lasten	107.000	107.000	107.000	107.000	107.000	Met stelpost v.a. 2026 en dekking BR opgaven
Programmamanager Wonen	Salarissen en sociale lasten	50.000	105.000	105.000	105.000	105.000	Met stelpost v.a. 2026 en dekking BR opgaven
Programmamanager Reitdiep	Salarissen en sociale lasten	50.000	105.000	105.000	105.000	105.000	Met stelpost v.a. 2026 en dekking BR opgaven
Formatie Wonen en Leefbaarheid	Salarissen en sociale lasten	43.000	87.000	87.000	87.000	87.000	
Directiesecretaris	Salarissen en sociale lasten	109.000	109.000	109.000	109.000	109.000	
Bestuurssecretariaat	Salarissen en sociale lasten	28.000	57.000	57.000	57.000	57.000	
Formatie ICT	Salarissen en sociale lasten	170.000	342.000	342.000	342.000	342.000	Changemngr ICT, Security content engineer, M365 beheerders (1 funct. en 1 techn.)
Stelpost ICT formatie					-172.000		Soort efficiëntylaakstelling op termijn
Medewerker Basisregistraties	Salarissen en sociale lasten	41.000	83.000	83.000	83.000	83.000	0,55 fte
Contractmanager Jeugd	Salarissen en sociale lasten	36.000	73.000	73.000	73.000	73.000	
Beleidsmedewerker minima	Salarissen en sociale lasten	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	
Diverse kleine mutaties	Salarissen en sociale lasten	213.788	152.144	152.144	152.144	152.144	Diverse bijstellingen, inschaling, dubbele TC, etc.
Totaal uitbreiding bestuursrapportage		1.162.788	1.335.144	1.335.144	1.335.144	1.163.144	
Inhuur:							
Team Informatiemanagement	Inhuur overig	40.000					Trainee autorisatiemanagement
Team Automatisering	Inhuur overig	90.000	67.000				Inhuur IT-architect. ICT adviezen en BR opgaven
Team Automatisering	ICT-adviezen	-50.000					Dekking inhuur IT-architect
Team IBOR Uitvoering	Inhuur personeel perceel 2	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	Calamiteitendienst
Team VTH	Flexibele Schil	100.000					VJN23 Extra personele inzet VTH
Team IBOR Bedrijfsbureau	Flexibele Schil	182.000	182.000	182.000	182.000	182.000	Evaluatie groenbeleidsplan
Totaal inhuur bestuursrapportage		363.500	250.500	183.500	183.500	183.500	
Kaderstelling 2024 e.v.:							
Team RO-beleid	Salarissen en sociale lasten		100.000	100.000	200.000	100.000	VJN23 Formatieuitbreiding imv Omgevingsplan
Team RO-beleid	Salarissen en sociale lasten		150.000	150.000	150.000	150.000	VJN23 formatieuitbreiding erfgoed
OOV	Salarissen en sociale lasten		240.000	240.000	240.000	240.000	Ondermijning. 1 fte adviseur OOV en 2 fte Boa capaciteit.
HRM	Salarissen en sociale lasten		160.000	160.000	160.000	160.000	2 personeelsconsulenten als eerste aanspreekpunt voor de Teamcoaches
Stelpost HRM						-80.000	Op termijn 1 HR adviseur minder
Medewerker Vastgoed	Salarissen en sociale lasten		50.000	50.000	50.000	50.000	Tijdelijk wordt vast
Team Infra	Salarissen en sociale lasten		180.000	180.000	180.000	180.000	Gedekt door verlaging VAT kosten
Team Infra	Salarissen en sociale lasten		90.000	90.000	90.000	90.000	Gedekt door verlaging VAT kosten
Totaal uitbreiding kaderstelling			970.000	970.000	1.070.000	890.000	
Inhuur:							
Team Burgerzaken	Inhuur overig		40.000				Inhuur imv registratie dubbele geslachtsnaam
Totaal inhuur kaderstelling			40.000				
Totaal personele claim VJN		1.526.288	2.595.644	2.488.644	2.588.644	2.236.644	
Stelpost verlaging personeelskosten opgaven					-317.000	-317.000	Programmamanager Hogeland Oost, Wonen en Reitdiep
Dekking personeel BR opgaven		-207.000	-317.000	-317.000			
Dekking BR opgaven		-140.000	-67.000	0	0	0	
Dekking VAT kosten (Infra)			-270.000	-270.000	-270.000	-270.000	
Dekking formatie omgevingsplan uit stelpost IBP			-100.000	-100.000	-200.000	-100.000	
Dekking stelpost OOV begr. 2023		-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	
Dekking stelpost contractmanagement		-36.000	-73.000	-73.000	-73.000	-73.000	
Effect per saldo		1.043.288	1.668.644	1.628.644	1.628.644	1.376.644	

Toelichting diverse onderdelen personele claims

Ruimtelijke Ordening

Extra capaciteit Erfgoed (1fte) & Stedenbouw (1fte)

We merken het laatste halfjaar dat er steeds meer inzet wordt gevraagd van de disciplines Erfgoed en Stedenbouw. Onder andere waar het gaat om ondersteuning en uitvoering van het programma Aardbevingen.

Het scholenprogramma, de versterkingsopgave en de tijdelijke huisvesting; al deze onderwerpen komen op een bepaald moment bij team RO-beleid terecht voor advisering of uitvoering. Ook het collegeprogramma en de geagendeerde programma's en projecten vragen extra aandacht; bovenop het reguliere, wettelijke werk. De stedenbouwkundige is bijvoorbeeld betrokken vanaf het begin van de visie-/planvorming tot aan de uitvoering. Denk onder andere aan Hogeland-Oost, Reitdiepzone, Programma Wonen met onder andere Folkerda en de rand van Winsum, maar ook de centrumplannen

en inpassing van kleinere ontwikkelingen vragen om de kunde en blik van de ontwerper. Voldoende capaciteit intern zorgt voor grotere slagkracht en minder kosten, minder communicatieproblemen met externen en daarmee een snellere doorlooptijd. Ook gaat de komst van de omgevingswet extra inzet vragen van deze beide disciplines, alleen al door het vooraf bespreken van plannen met de initiatiefnemers; voordat de formele procedure in gang wordt gezet.

Mutatie aanvulling formatie Erfgoed: €100.000 incidenteel nadeel in 2023, € 150.000 structureel nadeel voor 2024 en verder.

Team duurzaamheid en team Economie en Arbeidsmarkt

Vanuit team economie & arbeidsmarkt en team duurzaamheid is inzet gewenst in het programma Hogeland Oost. Door de gevraagde capaciteit is vervanging op bestaande onderwerpen nodig voor beide teams van in totaal 2 fte (1 fte per team). Voor 2023 betekent dat een extra vraag van € 50.000 voor zowel team Duurzaamheid als team Economie en arbeidsmarkt. De dekking hiervan vindt plaats door de reserve opgaven.

Mutatie: € 100.000 incidenteel (gedekt uit BR 'Opgaven 2023-2026').

Beheerder Meenschaar

Zie toelichting P4.

Mutatie: Budgetneutraal (P4 € 55.000 structureel nadeel, P8 € 55.000 structureel voordeel)

Inzet Programma Wonen

We hebben een programmamanager aangenomen die een bestuursopdracht schrijft en vervolgens een programmacontract waarin capaciteit en benodigde middelen worden beschreven. De programmamanager vindt u terug in de personele claims in het programma 'Bedrijfsvoering'. De benodigde middelen die voortkomen uit het programmacontract ramen we voorlopig als PM. Dekking zal dan plaatsvinden uit de bestemmingsreserve 'Opgaven 2022-2026'.

Mutatie: € 50.000 nadeel in 2023, € 105.000 in 2024 e.v. (dekking uit reserve Opgaven 2022 – 2026)

Inzet programma's Reitdiep en Waddenkustopgave

Het Hogeland doet mee met de Town Deal, waarbij met ondersteuning vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken inhoud en scope van de Reitdiep-opgave in 2024 duidelijk zal worden. We gaan ervan uit dat in 2023, naast de aangewezen programmamanagers, nog geen verdere actieve inzet vereist is. Mocht dit veranderen, dan zal hiervoor extra capaciteit nodig zijn en zal dat worden aangevraagd in de najaarsnota.

Mutatie: € 50.000 nadeel in 2023, € 105.000 in 2024 e.v. (dekking uit reserve Opgaven 2022 – 2026)

Informatisering & Automatisering (formatie)

Mutatie: € 170.000 nadeel in 2023, € 342.00 in 2024 e.v. (vanaf 2027 taakstelling van € 172.000).

Informatisering & Automatisering (inhuur)

Binnen de informatievoorziening lopen diverse trajecten waar kennis en knowhow nodig is om behoeften op het gebied van de informatievoorziening (Informatie Management) te vertalen naar technische oplossingen (Automatisering) en wel zo dat er aansluiting is of komt op onze technische infrastructuur. Om dit beter te organiseren is er vorig jaar besloten om twee IT-architecten te gaan werven. Eén in vaste dienst en één voor alsnog tijdelijk. Doel: borging en doorontwikkeling van technische infrastructuur op basis van de informatiebehoefte vanuit de organisatie en een betere afstemming tussen het Informatie Management. Op basis van waar we nu staan en wat er nog op de rol staat om te gaan doen, is het voorstel om de tijdelijke inhuur met een jaar te gaan verlengen van 15 april 2023 tot 1 mei 2024. De opdrachten die er nog liggen zijn van incidentele aard en kunnen qua capaciteit niet ingevuld worden binnen de huidige bezetting.

Mutatie: € 90.000 incidenteel nadeel (voor 2024 67.000, dekking uit verlaging raming ICT-adviezen en onttrekking reserve opgaven 2022 – 2026)

Extra inzet personeel VTH

Het is gezien de werkvoorraad en het ontbrekende beleid in onze gemeente noodzakelijk om de inhuur van een tweetal ZZP-ers in de tweede helft van dit jaar voort te zetten. Ook is het gezien de voorbereidingen voor de inwerkingtreding van de omgevingswet mogelijk wenselijk extra inhuur op bepaalde rollen en functies te doen. Verder kan de ODG als gevolg van gebrek aan (gekwificeerd) personeel niet voldoende leveren. Om deze knelpunten op te lossen kan een beroep worden gedaan op het restant flexibel P-budget, dit budget is niet toereikend en zal moeten worden aangevuld met €100.000. Verdere invulling in de loop van dit jaar naar bevind van zaken via pmf's.

Mutatie: € 100.000 incidenteel nadeel

Evaluatie groenbeleidsplan

Conform de afspraak met de raad vindt er een evaluatie van het groenbeleidsplan plaats. Bijna 60% van de beschikbare uren wordt ingevuld door de doelgroepen (WSW, afspraakbanen en beschut werk). Hierin vindt voortdurend een verschuiving plaats. Dat heeft jaarlijks gevolgen voor de kwantiteit (hoeveelheid in te zetten medewerkers) en kwaliteit (vakken en vaardigheden) van de uit te voeren werkzaamheden. Met de fluctuaties van de inzetbaarheid dient elk jaar rekening te worden gehouden. Dit vindt plaats door monitoring. Anticiperend op deze ontwikkeling en het beeld dat er nu is, is het nodig dat de flexibele schil wordt verhoogd.

Mutatie: € 182.000 structureel nadeel

Naast de bovenstaande personele claims stellen we u in deze nota nog een aantal mutaties voor, die raken aan onze personele inzet. Deze ziet u in onderstaande tabel:

Voorstellen personeel gerelateerde budgetten					
Bedragen x € 1.000,-	2023	2024	2025	2026	2027
Ziektevervang	500	250	250	250	250
Flexibele schil (kadernota)		500	500	500	500
Geen personele taakstelling	1.027	1.027	1.027	1.027	1.027
Verhoging stelpost vacaturruimte	-557	-471	-386	-300	-300
Effect per saldo	970	1.306	1.391	1.477	1.477

Ziektevervang

Al sinds de herindeling zien we dat ons budget voor vervanging bij ziekte flink wordt overschreden. Ook dit jaar is de overschrijding als gevolg van het hoge ziekteverzuim al fors te noemen. Daarom stellen we in de bestuursrapportage voor om voor het lopende jaar het budget met € 500.000 te verhogen. Uiteraard doen wij er alles aan om het ziekteverzuim terug te dringen. Daarom is het voorstel voor de komende jaren de uitzetting te beperken tot € 250.000.

Flexibele schil

Een organisatie van onze omvang, met de opgaven die we de komende jaren hebben, vraagt om wendbaarheid. Om deze wendbaarheid te bereiken is het noodzakelijk te beschikken over een flexibele schil, die wij nu niet hebben. Wij stellen daarom voor om vanaf de begroting 2024 een flexibele schil van € 500.000 in de begroting op te nemen. Dit bedrag hebben we daarom meegenomen in het geschetste perspectief in het kaderstellende deel van deze nota.

Personele taakstelling

Al sinds 2020 hebben wij als organisatie een personele taakstelling, die behelst dat we weer terug willen naar de personele omvang aan het begin van deze herindeling. Deze taakstelling hebben we inmiddels voor een groot deel ingevuld. Er resteert echter nog ca. € 1 miljoen, bestaande uit een oude taakstelling uit 2020, een recentere taakstelling als gevolg van eerdere uitzettingen van personeel in de afgelopen jaren en een taakstelling op de vergoeding van Woon-Werk verkeer van onze ambtenaren. De laatste is met de huidige afspraken niet haalbaar.

Gezien de grote opgaven die voor ons liggen en de wenselijke wendbaarheid daarin, is het niet wenselijk om geforceerd verdere bezuinigingen op het personeelsbestand door te voeren. Wij stellen daarom voor het restant van de personele taakstelling met ingang van 2023 te laten vervallen.

Hogere stelpost vacatureruimte

In onze huidige begroting hebben we een stelpost voor onderputting vacatureruimte opgenomen van € 700.000. De afgelopen jaren laten zien dat dit jaarlijks ruimschoots wordt gehaald. Het afgelopen jaar was dit in versterkte mate het geval. Dit wordt uiteraard mede veroorzaakt door de moeilijke arbeidsmarkt. Uiteraard blijft het ons streven om de bestaande vacatureruimte zo snel en goed mogelijk in te vullen. Daarom stellen we voor de stelpost in onze begroting voor 2023 te verhogen met ruim € 500.000 en dit in de jaren daarna af te bouwen naar €300.000. Daarmee resteert een structurele stelpost van € 1.000.000 vanaf 2026.

In de personele paragraaf van de kaderstelling lichten we diverse claims in het meerjarenbeeld toe.

Cao-ontwikkeling

Zoals u weet is er onlangs een nieuwe CAO voor gemeenteambtenaren vastgesteld. Deze CAO voorziet in compensatie voor de hoge inflatie. We hebben de impact voorlopig berekend op ca. € 3.000.000 structureel. Deze wordt overigens gedekt uit de hiervoor opgenomen stelpost.

Mutatie: € 3.000.000 structureel (budgetneutraal door dekking stelpost)

Mutaties Investerings

In dit hoofdstuk stellen we u diverse mutaties op lopende investeringskredieten voor.

Bijdrage waterschap beschoeiingen

Het waterschap heeft voor € 140.000 bijgedragen aan het vervangen van de beschoeiing.

Mutatie: Budgetneutraal

Nieuwe waterwerken Zoutkamp

Het project nieuwe waterwerken Zoutkamp krijgt naast NPG-subsidie ook een subsidie van het Waddenfonds van € 508.688.

Mutatie: Budgetneutraal

Boterdiep WZ Bedum

Het projectbudget van Boterdiep WZ Bedum is niet meer toereikend. Dit komt onder anderen door prijsstijgingen en een langere voorbereidingstijd, waardoor er meer tijdelijke maatregelen doorgevoerd moesten worden. Waaronder het dichtstraten van een kabel en leiding strook. Daarnaast ontvangt de gemeente een lagere bijdrage van het Waterschap voor de natuurvriendelijke oever dan verwacht.

Mutatie: Krediet wordt verhoogd met € 181.000 waarvan € 36.000 gedekt wordt door een bijdrage van het waterschap

Herinrichting Oosterstraat Warffum

In het project Herinrichting Oosterstraat Warffum zijn er tijdens het openbreken van het asfalt op diverse plaatsen slecht asfalt ontdekt. De verrekenhoeveelheden voor asfaltherstel overschrijden de in het bestek aangenomen waarden. Daarnaast er stukken ontdekt waar geen fundering aanwezig was, op deze plaatsen is alsnog de noodzakelijke fundering aangebracht.

Mutatie: Krediet wordt verhoogd met € 150.000

Klimaatadaptatie

De huidige inrichting van de openbare ruimte kampt met wateroverlast bij hevige neerslag. Dit kan worden opgelost door mee te liften met de herstructurering van de wijk (sloop/nieuwbouw) door de openbare ruimte om te vormen naar een klimaatbestendige leefomgeving. Door de bijdrage van de Impulsgelden is het mogelijk meer vergroening aan te brengen en dit groen in te zetten voor berging bij hevige neerslag en het verhard oppervlak af te koppelen. In totaal krijgt de gemeente voor verschillende (riolering)projecten, impulsgelden; € 659.000.

Mutatie: Budgetneutraal

Brandveiligheid WPA Uithuizen

De brandveiligheid van WPA aan de Nijverheidsweg in Uithuizen moet aangepast worden. In het verleden zijn er wijzigingen aangebracht in het pand en na recent onderzoek blijkt dat er daardoor op dit moment niet voldaan wordt aan de brandveiligheid. Er zullen aanpassingen aan het gebouw moeten plaatsvinden om aan de brandveiligheidseisen te kunnen voldoen. Om de brandscheidingen op het benodigde brandveiligheidsniveau te brengen, zullen er aanpassingen aan; deuren, ramen, leiding doorvoeren, (deels) daken en wanden benodigd zijn.

Mutatie: Krediet € 150.000

Heatpipes Zwembaden

Om de buitenzwembaden te verwarmen worden er bij alle zwembaden heatpipes geplaatst. De heatpipes leveren een forse besparing op de energielasten op. Tijdens de voorbereidingen van het installeren van de heatpipes, zijn wij er tegen aangelopen dat de opstellocaties van de heatpipes op een grotere afstand geplaatst dienen te worden dan vooraf bepaald. Hierdoor zijn er meer materialen benodigd, daarnaast zijn de materiaalprijzen fors gestegen. Voor de verduurzaming die gerealiseerd

wordt bij de zwembaden wordt een beroep gedaan op een ISDE-subsidie van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Deze subsidie wordt uitgekeerd na gereedkomen van het project.

Mutatie: Krediet wordt verhoogd met € 325.000 (dekking: € 175.000 inkomsten worden aan het krediet toegevoegd)

Herstel directielevering VV Winsum

Bij het gebouw van VV Winsum zullen in 2023 gebreken opgelost moeten worden die zijn ontstaan ten gevolge van directielevering. Het gebouw is in de zomer van 2020 opgeleverd. Inmiddels zijn er meerdere bouwkundige gebreken aan het gebouw buiten het "garantiewerk" om. Er zullen installatietechnische werkzaamheden uitgevoerd moeten worden; dak veiligheid moet aanbracht worden in verband met de uit te voeren werkzaamheden aan installaties op het dak, de trap bij de dijk moet gefundeerd worden, de dijk moet opgehoogd worden en bestrating op de dijk moet opnieuw aangebracht worden.

Mutatie: Krediet wordt verhoogd met € 85.000

Onderwijshuisvesting

Het dak van Het Hogeland College moet gerenoveerd worden. Hiervoor is in de begroting 2023 al een krediet opgenomen van € 156.000. Maar dit bedrag is nog niet beschikbaar gesteld. Ook is hierin geen rekening gehouden met de btw. Nu blijkt dat de kosten voor deze renovatie gestegen zijn met een bedrag van € 66.550 incl. btw. De reden hiervan is de stijging van de materiaalkosten. Voorgesteld wordt om een totaal krediet van € 255.310 incl. btw beschikbaar te stellen en de extra kapitaallasten (afschrijvingstermijn is 40 jaar) over het aanvullende krediet in de exploitatie te verwerken.

Mutatie: beschikbaar stellen krediet € 255.310, hogere kapitaallasten

Facilitair

Als gevolg van de verhuizing van de medewerkers uit Bedum naar Uithuizen en Winsum en het hybride werken is er een dringende behoefte aan akoestische schermen die tussen de bureaus geplaatst kunnen worden. Hierdoor zal er minder drukte worden ervaren op de verschillende werkplekken. Daarnaast zullen er beluimtes aangeschaft moeten worden, omdat (video-)bellen in een druk kantoor als zeer ongewenst wordt ervaren. In de begroting van hybride werken was hier geen rekening mee gehouden.

Mutatie: beschikbaar stellen krediet € 75.000

Reservemutaties

Reserve opgaven 2022-2026:

- * € 50.000 onttrekking ter dekking van de inzet team duurzaamheid aan Hogeland Oost (zie ook hoofdstuk Personeel en organisatie voor de verdere toelichting)
- * € 50.000 onttrekking ter dekking van de inzet team economie en arbeidsmarkt aan Hogeland Oost (zie ook hoofdstuk Personeel en organisatie voor de verdere toelichting)
- * € 450.000 onttrekking ter dekking van voorbereidingsbudget voor Hogeland Oost (zie ook programma 6 voor de verdere toelichting)
- * € 250.000 (2023 – 2025) in te zetten ter dekking van kosten voor de ontwikkeling Bieb als centraal ontmoetingspunt
- * de kosten van het project invoering MS365 te dekken (2023: € 150.000 en 2024: € 186.000)
- * € 150.000 onttrekken ter dekking van de versnelling van de woningbouw
- * de kosten van de inhuur van een IT-architect te dekken uit de BR opgaven 2022-2026 (2023 € 40.000 en 2024: € 67.000)
- * de aanstelling van de programmamanagers (Hogeland Oost en versnelling woningbouw) te dekken uit de BR (2023: € 207.000 en voor 2024/2025 € 317.000)

Reserve Bovenwijkse kosten Vogelzanglocatie

- * € 15.121 onttrekking ter dekking van kosten Vogelzanglocatie (zie ook programma 6 voor verdere toelichting)

Reserve Grondexploitatie

- * € 14.879 onttrekking ter dekking van kosten voor de grondexploitatie Vogelzanglocatie (zie ook programma 6 voor verdere toelichting)
- * € 59.000 onttrekking ter dekking van kosten voor de grondexploitatie de Blink (zie ook programma 6 voor verdere toelichting)
- * € 15.000 onttrekking ter dekking van kosten voor de grondexploitatie Scherphorn Noord (zie ook programma 6 voor verdere toelichting)

Reserve sociaal domein

- * de kosten voor de transformatie sociaal domein worden gedekt uit de bestemmingsreserve Sociaal domein (2023: € 744.000, 2024: € 1.970.000, 2025: € 1.168.000 en 2026: € 275.500).

Reserve knelpunten dorpen

- * bij de najaarsnota heeft uw raad een motie aangenomen om een inventarisatie te maken van knelpunten die leven in de dorpen. In deze nota stellen wij voor € 325.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve, om zo ook middelen te hebben om de knelpunten op te lossen.

Risicoreserve afvalstoffenheffing

- * in deze nota wordt voorgesteld om een nieuwe reserve voor risico's met betrekking tot de afvalstoffenheffing te vormen en hier een bedrag van € 500.000 in te storten.

Paragraaf Aardbevingen

Algemeen

De wijzigingen in de begroting aardbevingen komen voort uit een verhoogd lumpsumbedrag voor 2023 (was € 1.235.000 en wordt € 1.970.000) en de budgetoverheveling van 2022 die hoger was omdat er ook in 2022 een verhoogde lumpsum is uitgekeerd. De verwachte uitgaven voor 2023 bedragen € 3.700.000. De overheveling is het gevolg van de vertraging die de versterkingsopgave in 2021 en 2022 heeft opgelopen. Mogelijk is er in dit jaar nog wel sprake van een overschot dat naar 2024 zal worden overgeheveld. Inmiddels loopt de versterkingsopgave goed en we verwachten in 2024 geen overheveling van budgetten meer.

Zoals bekend heeft de Parlementaire enquêtecommissie Gaswinning Groningen het rapport “Groningers boven Gas” (februari 2023) uitgebracht. In maart 2023 heeft de regio het maatregelenpakket “Ereschuld: herstel en perspectief voor Groningen” gepresenteerd als inzet voor onderhandelingen met het Rijk. De precieze uitkomsten en effecten hiervan zijn nog niet bekend. Zodra bekend en relevant voor de uitvoering van het programma aardbevingen worden deze uiteraard meegenomen in de toekomstige begroting.

Wel helder is dat onze inzet richting het Rijk zich richt op de langjarige voortzetting en verhoging van de zogeheten Specifieke Uitkeringen zoals de lumpsumvergoeding (inzet capaciteit in aardbevingsdossier), de inpassingskosten (onder andere voor kosten openbare ruimte rond versterkingsopgaven), sociaal-emotionele ondersteuning van onze inwoners (inzet aardbevingscoaches en aardbevingsconsulent etc.), en agro- en erfgoedprogramma (schade, versterking en perspectief).

Voor het programma aardbevingen zal ook in de komende jaren inzet nodig zijn om binnen regionaal verband op bestuurlijk en ambtelijk niveau volwaardig te kunnen meedoen met diverse (strategische) vraagstukken die op de agenda staan. Daarnaast zien we dat de versterkingsopgave in diverse dorpen binnen Het Hogeland echt op gang komt. Ook voor de actualisatie van het Lokaal Programmaplan Nationaal Programma Groningen en de uitvoering die daaruit volgt inclusief participatieprocessen rond doelgroepen, is volop inzet nodig.

Versterking

Gebiedsgerichte aanpak woningen

Nadat in Kantens en in Uithuizen-Nijverheidsweg de tijdelijke woningen zijn gerealiseerd, zijn in 2022 de eerste bewoners verhuisd. De daadwerkelijke aanpak van de gebiedsgerichte versterking is in 2023 begonnen. De sloop en bouw van woningen wordt voor de particuliere eigenaren gerealiseerd door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) en voor de huurwoningen door woningstichting Goud Wonen. De sloop van de eerste woningen in Kantens en in Uithuizen-Wilgenbos is, evenals de infrastructurele werkzaamheden, gestart.

Hieronder kort de stand van zaken van de verschillende gebieden.

Overzicht stand van zaken versterking gebiedsgerichte aanpak	
Kantens	Gereed: THV, vaststellen stedenbouwkundig plan, BLVC-plan en bouwweg Gereed: ondertekening projectovereenkomst met Goud Wonen Gestart: sloop woningen fase 1, bouwrijp maken fase 1 en aanleg kunstgrasveld Gestart: opstellen bestemmingsplan In afronding: onderzoek uitbreiding met woningen Te starten: bouw woningen fase 1 (januari 2024)
Zandweer	Gereed: THV (voorjaar 2023) In afronding: stedenbouwkundig plan en plan inrichting openbaar gebied In onderzoek: uitbreiding met woningen en grondverwerving t.b.v. realisatie woningen op basis stedenbouwkundig plan
Uithuizen Wilgenbuurt	Gereed: ondertekening projectovereenkomst met Goud Wonen Gereed: sloop woningen fase 1 (Wilgenbos)

	Gestart: bouwrijp maken fase 1 Te starten: bouw woningen fase 1 (juni 2023)
Uithuizen Menkemabuurt	Gereed: vaststellen stedenbouwkundig plan Gestart: opstellen plan inrichting openbaar gebied en opstellen bestemmingsplan
Uithuizen gebied Arp Snitgerhof eo	Gestart: bepalen projectgebied samen met Goud Wonen
Uithuizen gebied Noord	Gereed: vaststellen stedenbouwkundig plan en plan inrichting openbare ruimte Gestart: opstellen projectovereenkomst met Goud Wonen Gereed: knippen van fase 1 in twee deelfasen i.v.m. te weinig beschikbare tijdelijke woningen Te starten: verhuizing bewoners fase 1a naar THV (juni 2023) en sloop woningen en bouwrijp maken fase 1a (augustus 2023)
Uithuizen THV	Nijverheidsweg; gereed en in gebruik Treubweg: ontwerpbeschikking lag tot 8 mei ter inzage, aansluitend behandeling zienswijzen, afgifte definitieve verklaring van geen bedenkingen en verstrekken definitieve omgevingsvergunning (datum afhankelijk van behandeling zienswijzen) Dingeweg: voorbereiding is gestart Ambachtsschoolstraat: locatie is ontruimd i.v.m. einde tijdelijke vergunning en start nieuwbouwproject van Goud Wonen

Zorgprogramma

De realisatie van het zorgprogramma (versterking zorggebouwen) is in handen van de NCG. De versterking in Bedum (Ter Laan en Langs de Lijn) is in uitvoering. De start van de andere projecten is afhankelijk van de voortgang van deze projecten in verband met de beschikbaarheid van de tijdelijke huisvesting nabij de ijsbaan in Bedum. In Uithuizen is de versterking van Hunsingoheerd in voorbereiding. De nieuwbouw op de plek van De Tille wordt georganiseerd door drie samenwerkende zorgpartijen en is in voorbereiding. Echter, door het wegvallen van Noorderzorg als een van de partners, hapert de voortgang.

Scholenprogramma

Uitvoering van het Scholenprogramma is beschreven in de betreffende paragraaf.

Financieel

Omdat in verschillende projecten de uitvoering van werkzaamheden verplichtingen zijn aangegaan (aanbesteding van bijvoorbeeld bouw- en woonrijp maken) en ook zijn gestart, kunnen de beschikbare kredieten bijgesteld worden. Ook worden van het Rijk de aangevraagde jaartranche 2023 binnenkort ontvangen. Deze moeten ook nog verwerkt worden in de kredieten. In onderstaand overzicht zijn de kosten, ramingen en inkomsten verwerkt.

Tabel financieel kredietoverzicht

Overzicht per 12-04-2023

Versterking Herstructurering openbare ruimte bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen 2023	Prognose 2023	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	totaal t/m 2023
Herinrichting Zorg met Wonen Uithuizen	319	25	0	0	294	319	23	
Herinrichting Uithuizen - Wilgenhof c.a.	367	240	470	247	-590	367	0	1.085
Herinrichting Uithuizen - Menkema buurt	28	28	100	1.669	-1.770	28	19	1.797
Herinrichting Uithuizen - Kennedylaan c.a.	0	0	0	30	-30	0	0	30
Herinrichting Uithuizen - Noord c.a.	64	81	100	1.292	-1.409	64	34	1.456
Herinrichting Uithuizen - Riepenbuurt c.a	0	0	0	7	-7	0	0	7
Herinrichting Zandeweer	44	166	49	560	-731	44	101	604
Herinrichting Kantens	588	620	550	1.428	-2.010	588	620	2.566
Herinrichting Overige woonplaatsen	45	153	0	50	-158	45	0	95
Herstructurering - proces kosten	175	122	0	95	-43	175	102	270
Herstructurering - onvoorzien	437	0	0	180	257	437	0	617
Kavel Bredeweg 16 Kantens	92	0	0	0	92	92	0	92
Totaal	2.158	1.436	1.269	5.558	-6.105	2.158	899	8.618

Blok B

Ten aanzien van niet uitlegbare verschillen is vorig jaar de regeling Blok B van start gegaan. Er is een bedrag van € 30.000 per woning beschikbaar, Verdeeld in een vrij besteedbaar bedrag van € 13.000 en een bedrag van € 17.000 voor verduurzamingsmaatregelen. In onze gemeente gaat het om in totaal 326 woningen. Hieronder zijn ook huurwoningen (voornamelijk in het bezit van woningcorporaties) inbegrepen. De uitvoering is uitbesteed aan SNN. Vanuit het Rijk hebben we hiervoor in 2022 middelen ontvangen die vervolgens door zijn geboekt naar het SNN. Onderstaande tabel geeft het aantal toegekende bijdrages en de liquiditeit per februari 2023 weer.

Liquiditeitsoverzicht februari 2023	Aantal aanvragen	Totaal
SPUK uitkering		€ 4.805.860
Vrij besteedbaar € 13.000	157	€ 2.041.000
Verduurzamingsmaatregelen € 17.000	95	€ 1.615.000
Stand liquide middelen februari 2023		€ 1.149.860

Blok D/ Inpassingskosten

De gelden uit blok D hebben betrekking op de werkzaamheden die we als gemeente in het kader van de gebiedsgerichte aanpak uitvoeren in het openbaar gebied. Zoals in de begroting voor dit jaar geschreven verwachten we meer geld uit te gaan geven omdat de versterkingsopgave echt op gang komt/gaat komen. De aan onze gemeente toegezegde middelen worden op aanvraag (afhankelijk van de verwachte besteding) per jaar bij het Rijk aangevraagd. In april van dit jaar hebben we een aanvraag voor uitkering van de jaartranche 2023 gedaan. De verwachting is dat deze voor de zomer van 2023 uitgekeerd wordt. Afhankelijk van de voortgang van de versterkingsopgave zullen we in 2024 of begin 2025 een nieuwe aanvraag moeten doen om een negatief saldo te voorkomen. Zie onderstaand overzicht.

Jaar	2022	2023	2024	2025
Liquiditeit begin jaar	€ 2.260.250	€ 3.297.438	€ 4.213.143	€ 60.717
Uithuizen e.o.	€ 430.189	€ 5.146.681	€ 3.303.683	€ 3.663.542
Zandweer e.o.	-	€ 609.423	€ 459.897	€ 208.156
Kantens e.o.	€ 832.623	€ 1.978.191	€ 388.846	€ 277.541
Totaal per jaar	€ 1.262.812	€ 7.734.295	€ 4.152.426	€ 4.149.239
Aangevraagd bedrag Rijk	€ 2.300.000	€ 8.650.000	Nog bepalen	Nog bepalen
Liquiditeit einde jaar	€ 3.297.438	€ 4.213.143	€ 60.717	€ -4.088.522

De gesprekken met het Rijk voor een verhoging van de bijdrage worden gevoerd en zijn onderdeel van de uitkomst van het PEGAS-rapport en de reactie van het Kabinet daarop. De exacte gevolgen voor de inpassingskosten zijn nog niet duidelijk. Wel is helder dat onder druk van de inflatie de kosten aanzienlijk hoger zullen zijn en dat er extra geld van het Rijk zal komen.

Paragraaf Grote Projecten

Centrumplannen

Voor de verschillende centrumplannen kunnen, naar de huidige inzichten, de volgende conclusies worden getrokken in 2023:

Winsum

Centrumplan Winsum bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	3.440	1.127	299	435	1.579	3.440	1.061	2.379
Infrastructuur centrum Winsum	1.500	236	38	1.228	-2			
Versterking centrum Winsum	1.000	681	264	0	55			
Totaal	5.940	2.043	601	1.663	1.632	3.440	1.061	2.379

Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State op het bestemmingsplan Boogplein, Winsum hebben wij gemeend de ontwikkeling te moeten heroverwegen. Wij zijn uiteindelijk tot de conclusie gekomen dat het voortzetten van de integrale ontwikkeling de voorkeur geniet. Wij hebben uw raad hierover eerder dit voorjaar schriftelijk geïnformeerd.

Vanwege de nog lopende bezwaar- en beroepsprocedures tegen de benodigde vergunningen, verwachten wij zeker niet voor de zomer 2023 te kunnen starten met de realisatie van de openbare ruimte. Als de bezwaarmakers ook met de vergunningen tot aan de Raad van State gaan, zal dit mogelijk later worden. Met de beschikbare middelen hebben we naar verwachting voldoende financiële ruimte om verwachte prijsstijgingen en juridische kosten ook het komende jaar te kunnen opvangen.

Ten aanzien van het plan Wierde van Waarde (ontwikkeling van het gebied rond kerk Obergum) heeft medio november 2022 er een voorlichting door de klankbordgroep aan uw raad plaatsgevonden. Vervolgens heeft de klankbordgroep in een tweetal voorlichtingsbijeenkomsten allereerst de direct omwonenden en vervolgens de overige inwoners van Winsum geïnformeerd over het doorlopen proces en haar bevindingen. Uiteindelijke vaststelling van een gebiedsvisie is voorbehouden aan uw raad. Wij verwachten rond de zomer uw raad hiertoe een voorstel te kunnen voorleggen.

Bedum

Centrumplan Bedum bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	2.200	201	0	1.999	0	2.200	91	2.109
Openbare ruimte centrum Bedum	1.120	584	0	536	0	120	120	0
Reconstructie Molenweg	767	216	0	551	0			
Herinrichting Molenweg	204	26	0	178	0	186	23	163
Damwand Molenweg	500	0	0	500	0			
Uitvoering Bederawalda	1.294	682	0	612	0	261	261	0
BRP Centrumplan Bedum	134	68	0	66	0			
Centrumplan Bedum	1.314	1.088	140	105	-19	589	589	0
Totaal	7.532	2.864	140	4.548	-19	3.356	1.084	2.272

De verplaatsing van de nog resterende ondernemer in het te slopen pand aan De Vliet naar de nieuwbouw Vlijtborg is inmiddels gelukt; de verbouw in de nieuwbouw is in volle gang. De bijdragen van de gemeente passen binnen de beschikbare middelen zodat er geen extra middelen nodig zijn. Nu kan de verdere uitvoering van het centrumplan zoals sloop van het leegkomende pand, ontwikkeling Blok C en de aanleg nieuw plein, opgepakt worden.

De herinrichting van de Molenweg loopt vertraging op. Eind vorig jaar is geconstateerd dat er kennelijk onvoldoende draagvlak was. Het ontwerpproces wordt daarom opnieuw gestart, waarbij het goede

overgenomen wordt. Ook is de uitvoering afhankelijk van de afronding van Boterdiep Wz om verkeersafwikkelingsproblemen te voorkomen. Het resultaat uit de ontwerpessies is nu vanzelfsprekend nog ongewis. Na afronding van het ontwerp wordt een kostenraming opgesteld. De beschikbare budgetten zijn al meerdere jaren oud en sluiten niet meer aan bij de recente prijsstijgingen. In de najaarsnota zullen we de financiële uitkomst opnemen.

Uithuizermeeden

Centrumplan Uithuizermeeden bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	1.700	293	182	438	787	1.700	227	1.473
Dynamiek aan het Lint	600	355	59	0	186	300	177	123
Totaal	2.300	648	241	438	973	2.000	404	1.596

De met subsidie ondersteunde projecten van particuliere initiatiefnemers voor transformatie van leegstaande winkelpanden naar levensloopbestendige woningen zijn voor het grootste deel afgerond. Door de prijsontwikkelingen in de bouwmarkt hebben voor enkele projecten de initiatiefnemers zich teruggetrokken en wordt in 2023 naar een nieuwe invulling door anderen haalbaarheidsonderzoek gedaan. Bij gebleken haalbaarheid zijn voor realisatie nog voldoende vrijgevallen subsidie middelen beschikbaar.

De poging om ondersteund met NPG-middelen (nog ruim 9 ton beschikbaar) een zorgplein te ontwikkelen is een nieuwe fase gekomen. Twee nieuwe huisartsen, voor Uithuizermeeden en voor Roodeschool, hebben besloten toe te werken naar een HOED (huisartsen onder een dak), in eerste instantie op de huidige locatie aan de Vlaslaan. Samen met andere eerstelijns zorgaanbieders en een ontwikkelende partner wordt onderzoek gedaan naar een verbreed concept voor gezamenlijke huisvesting op een nog nader te bepalen geschikte locatie in het centrum van het dorp.

Uithuizen

Centrumplan Uithuizen bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	1.100	797	0	500	-197	1.100	597	503
De Blink	5.250	5.265	0	0	-14	3.744	3.744	0
Molenerf	5.414	639	37	894	3.844	4.314	0	4.314
Schoolstraat	2.684	539	22	715	1.409	1.406	0	1.406
Totaal	14.449	7.239	59	2.109	5.041	10.563	4.341	6.223

Medio 2022 is door het Rijk in het kader van de PIW-subsidie voor het Centrumplan Uithuizen een subsidie van € 1.800.000 verleend. Bij de algehele herziening van de grondexploitaties dit voorjaar wordt uw raad ook een gevraagd de herziene GREX voor Uithuizen vast te stellen. Hierbij wordt voorgesteld het overgrote deel van deze PIW-subsidie toe te voegen aan de grondexploitatie Centrumplan Uithuizen, voor de realisatie van de deelprojecten Schoolstraat en Molenerf.

Wij hebben recentelijk met de exploitant van de Albert Heijn een definitieve koop- en realisatieovereenkomst weten af te sluiten. Hiermee is de realisatie van het deelproject Schoolstraat weer een stap dichterbij gekomen. Ook zijn wij met deze ondernemer in gesprek over de mogelijkheden van een tijdelijke supermarkt (gedurende de nieuwbouw). Wij hopen rond de zomer 2023 voor dit project uw raad het bestemmingsplan ter vaststelling aan te bieden.

Verder hebben wij eind 2022 met Lidl een intentieovereenkomst afgesloten voor aankoop van al het bestaande Lidl-vastgoed, nieuwbouw van een Lidl-supermarkt op de vm. Sennema-locatie en herstructurering van het Molenerf. Wij zijn momenteel met Lidl in gesprek om te komen tot een koop- en realisatieovereenkomst. Ook zijn wij momenteel bezig met het opstellen van een stedenbouwkundig

inrichtingsplan voor het Molenerf. Verder zullen wij voor de ontwikkeling van het Molenerf dit voorjaar een bestemmingsplanprocedure opstarten.

In het najaar van 2022 hebben wij te kampen gehad met stankoverlast en een slechte waterkwaliteit in de haven van Uithuizen. Deze problematiek viel samen met een gesprongen waterleiding, welke in eerste instantie door het Waterbedrijf niet als zodanig werd herkend. Behalve uitvoering van de noodzakelijke herstel- en onderhoudswerkzaamheden, willen wij ook onderzoeken hoe wij de waterkwaliteit voor de toekomst kunnen verbeteren.

Eerder is de grondexploitatie voor de Blink afgesloten. In programma 6 stellen wij voor een aanvullend budget beschikbaar te stellen.

De Snik

Tijdens de inloop cafés hebben we veel vragen ontvangen, zijn er opmerkingen gemaakt en grote zorgen geuit over de weg De Snik. Hoe gaan we om met bereikbaarheid, veiligheid, leefbaarheid van de hele wijk, zowel tijdens de bouwperiode als nadien als de wijk gerealiseerd is.

Deze weg is sowieso een van de belangrijkste verkeersaders in het dorp waar straks ook veel bouwverkeer over zal gaan voor geheel Uithuizen. Ook is de Snik de weg die ligt tussen het centrum en de wijk en heeft een belangrijke functie voor de ontsluiting van het centrum met de aansluiting op Molenerf.

In relatie met de aanpak van de wijk Menkema en de uitvoering van het centrumplan met de aanpak van Molenerf en de nieuwbouw van de Lidl, voldoet de huidige inrichting van de Snik niet meer en vergt deze weg een nieuwe inrichting. Hoe deze weg ter hoogte van beide projectgebieden ingericht moet gaan worden om zowel ruimtelijk en visueel als vanuit verkeersveiligheidsoogpunt te voldoen aan de gevraagde kwaliteit, vergt nog een nadere studie en afstemming tussen beide projecten. Dit ontwerpproces is inmiddels gestart.

De Snik maakt geen deel uit van beide projecten en is daarom niet opgenomen in de budgetramingen van deze projecten. Hierom zullen voor deze aanpak extra middelen beschikbaar moeten komen. Hierover zal op een later moment separaat worden geadviseerd.

Leens

Centrumplan Leens bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten		
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
NPG+	1.329	8	45	1.276	0	1.329	5	1.324
Totaal	1.329	8	45	1.276	0	1.329	5	1.324

Het Centrumplan Leens is in september 2022 gestart. Het project wordt volledig gefinancierd met NPG-geld. Voor het project zijn in 2023 geen extra middelen vanuit de gemeente nodig.

De Tirrel

In de afgelopen periode bent u meerdere malen geïnformeerd over de voortgang in de totstandkoming van 'De Tirrel'. In deze voorjaarsnota hebben we dan ook geen nadere aanvullingen op hetgeen wij met u hebben gedeeld.

Kortsluiting Ranum

De leefbaarheid en verkeersveiligheid in het centrum van Winsum staan zwaar onder druk door doorgaand (vracht)verkeer over de Onderdendamsterweg. In de Structuurvisie Winsum 2025 is daarom de wens opgenomen om een kortsluitverbinding te realiseren tussen de Onderdendamsterweg en de N361 met een tunnel onder het spoor door. Bij de herinrichting van het centrum van Winsum is reeds geanticipeerd op de aanleg van de kortsluitverbinding: dit deel van de Onderdendamsterweg is autoluw en als verblijfsgebied ingericht. In 2016 is de kortsluitverbinding opgenomen in het rompakkoord tussen de toenmalige gemeente Winsum en de provincie Groningen. In het kader van het rompakkoord draagt de provincie Groningen € 5,7 miljoen bij aan de realisatie van dit project. De totale kostenraming is € 8,3 miljoen.

Na een jarenlange periode van voorbereidingen en juridische procedures kon in 2021 eindelijk gestart worden met de aanbestedingen en de uitvoering. Nadat in 2021 eerst de bouwweg is aangelegd, is

ProRail begin 2022 gestart met de bouw van de spoortunnel onder de spoorlijn Groningen-Eemshaven. In de zomer van 2022 heeft de provincie Groningen een verkeersplein aangelegd op de N361.

In maart 2023 wordt de spoortunnel afgerond, waarna de bouwweg geasfalteerd kan worden. Daarna moeten nog afrondende werkzaamheden uitgevoerd worden, zoals planten van bomen. De nieuwe weg gaat in mei 2023 open voor verkeer.

Op dit moment is € 6 miljoen uitgegeven binnen dit project. Daarnaast is er voor € 1,8 miljoen aan verplichtingen. Ondanks de forse prijsstijgingen in de afgelopen jaren is de verwachting dat het project nog steeds binnen het budget afgerond kan worden. Een onzekere factor hierbij zijn de planschadeclaims.

Uitgaven						Inkomsten		
Kortsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten	Prognose inkomsten
Algemene kosten	682	659	0	15	8	0	0	0
Onderdoorgang	5.200	3.886	890	350	74	0	0	0
Weg	870	565	240	65	0	0	0	0
Verkeersplein	419	382	0	35	2	0	0	0
Financiële buffer	1.129	581	210	0	338	0	0	0
Bijdrage provincie	0	0	0	0	0	5.700	4.500	1.200
Totaal	8.300	6.073	1.340	465	422	5.700	4.500	1.200

Werelderfgoedcentrum

De Waddenzee is Unesco werelderfgoed en hiervoor wordt op de haven van Lauwersoog het Werelderfgoedcentrum Waddenzee (WEC) gebouwd. De realisatie van het WEC is de verantwoordelijkheid van de stichting WEC. De bouw is gestart op 20 april 2023 en zal zijn afgerond in 2025.

Buitenruimte

De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van de buitenruimte (vanaf de demarcatielijn tot aan de visafslag). De gemeenteraad heeft een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 1,8 miljoen voor de herinrichting van de openbare ruimte en de voorbereidingskosten. Van dit bedrag is circa 6 ton besteed. Het budget is tot stand gekomen met het prijspeil van 2020 en de uitvoering zal naar verwachting plaatsvinden in 2024. Het ontwerp van de buitenruimte is in voorbereiding. Hierbij zal ook meer inzichtelijk worden wat de effecten zijn van de kostenstijgingen als gevolg van de toegenomen inflatie op kosten en uitvoeringsniveau. Door bij de inrichting van het terrein gebruik te maken van bestaande materialen kunnen naar verwachting de kostenstijgingen worden opgevangen.

Parkeervoorziening

De realisatie van het Werelderfgoedcentrum-Waddenzee brengt een extra parkeerbehoefte op Lauwersoog met zich mee, waarvoor extra parkeerplaatsen benodigd zijn. Hier heeft u op 14 april 2021 over besloten. De parkeerplaatsen kunnen worden gerealiseerd op terreinen van de Provincie Groningen en Rijkswaterstaat, waarvoor het college een erfpachtovereenkomst met deze organisaties beoogt te sluiten. De kosten van huur en de aanleg van de parkeerplaatsen, inclusief beheer en onderhoud en aangevuld met de bij de gemeente in rekening gebrachte erfpachtkosten, worden verrekend in de af te sluiten huurovereenkomst met de Stichting WEC-W, waardoor er voor de gemeente per saldo geen lasten zijn. Voor de kosten van aanleg van de parkeerterreinen van het WEC-W heeft u op 15 april 2021 een krediet beschikbaar gesteld van € 1,5 miljoen excl. btw. De ramingen op basis waarvan het krediet tot stand is gekomen zijn uit de periode van voor de toegenomen inflatie. Bij de uitwerking van het ontwerp zullen de ramingen ook worden geactualiseerd.

Scholenprogramma

Alle basisscholen zijn in 2022 opgeleverd en in gebruik genomen. De buitenruimte wordt dit voorjaar aangelegd en afgerond. De facturering van de slottermijnen en van de komende onderhoudstermijnen lopen nog dit en komend boekjaar door. In de loop van dit jaar wordt het financieel overzicht geactualiseerd. Er worden geen tekorten verwacht.

Volgens planning is de tijdelijke huisvesting voor Het Hogeland College in Uithuizen tijdens de voorjaarsvakantie opgeleverd en zijn de leerlingen daar gehuisvest. Daarna is de sloop gestart. De

werkzaamheden liggen op planning. De versterking van Het Hogeland College in Warffum is gestart. Ook daar liggen de werkzaamheden op planning. De vervangende nieuwbouw van de gymzaal Zandweer start na de zomervakantie.

Scholenprogramma bedragen x € 1.000		Uitgaven					Inkomsten			
		Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichting en	Prognose	restant raming	Raming ontvangsten	Werkelijke ontvangsten	Prognose	restant raming
vm. gem. Bedum	Nieuwbouw Horizon	535	520	-	15	0	174	159	15	0
	Nieuwbouw Togtemaarschool	4.319	4.306	-	13	0	2.997	3.054	-57	0
	Verbouw Regenboog	6.400	6.226	-	174	0	5.001	4.934	67	0
	Nieuwbouw 't Groenland	2.750	2.609	-	141	0	2.487	2.503	-16	0
	Verbouw Walfridus	487	477	-	9	0	159	150	9	0
	Herinr. oude locatie Togtemaarschool	800	938	-	-138	0	800	897	-97	0
vm. gemeente Eemsmond	Nieuwbouw Het Prisma (vh dr. Dam)	3.930	2.706	-	1.224	0	2.913	2.531	382	0
	Nieuwbouw KC Roodeschool (vh De Dobbe)	3.400	2.778	-	622	0	2.358	1.714	644	0
	Nieuwbouw KC Usquert	3.575	2.966	-	609	0	2.097	1.524	573	0
	Nieuwbouw KC Warffum (vh Jansenius de Vries)	5.354	4.196	-	1.158	0	3.628	2.331	1.297	0
	Nieuwbouw Klinkenborg	2.850	2.463	-	387	0	2.010	1.950	60	0
	Versterking Nijenstein incl. gymzaal	2.515	275	-	2.240	0	1.504	645	860	0
	Versterking HHC Uithuizen	9.715	1.715	-	8.000	0	7.476	5.918	1.558	0
	Versterking HHC Warffum	3.540	216	-	3.324	0	3.315	3.107	209	0
	Versterking Noordkaap/De Sterren	850	494	-	356	0	544	379	165	0
	Tijdelijke school Uithuizermeeden	682	389	-	293	0	682	693	-11	0
TOTAAL		51.852	33.353	-	18.499	0	38.147	32.489	5.658	-0

Tweede ontsluiting Lauwersoog

De tweede ontsluitingsweg in Lauwersoog wordt vanaf 5 april 2023 gebouwd als onderdeel van de versterking van de dijk bij Lauwersoog. Een ontsluiting die goed is bij een steeds drukker wordende haven. De weinig wordt opgeleverd als de werkzaamheden aan de dijk klaar zijn. Steeds meer toeristen vinden de weg naar Lauwersoog. Samen met de werkzaamheden aan het WEC zal er daarmee extra drukte zijn in de haven de komende jaren. Met deze weg zijn we beter in staat het beroepsvervoer en het personenvervoer ruimte te beiden, waardoor de veiligheid in de haven verbeterd. De aannemer maakt de weg klaar voor het bedrag wat aan u is gemeld bij de laatste bestuursrapportage. Het project blijft binnen budget.

Uitgaven						Inkomsten		
Tweede ontsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplich- tingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Vorbereidingskosten	65	55	0	0	10	0	0	0
Uitvoeringskosten	1.812	0	1.808	0	4	0	0	0
Totaal	1.877	55	1.808	0	14	0	0	0

Nieuwe Waterwerken Zoutkamp

Het project (nieuwe) waterwerken Zoutkamp is een project dat wordt gefinancierd vanuit de middelen van het Nationaal Programma Groningen en het Waddenfonds. De voorbereidingsfase van het project is afgerond. In maart 2023 is de eerste schep de grond in gegaan op de dijk in Zoutkamp. Aan het definitieve ontwerp voor zowel het gemaal als de sluis als de koppelkansen wordt nu vormgegeven.

De prijsstijgingen als gevolg van economische ontwikkelingen hebben op dit project invloed. Zowel de provincie als het waterschap hebben extra middelen geraamd. Daarnaast is er een extra beroep gedaan op zowel het Waddenfonds als het NPG (thematisch) beiden zijn ook toegekend.

Bij het project Nieuwe Waterwerken Zoutkamp wordt de pompcapaciteit van het gemaal verhoogd naar 1600m3 per minuut. Dit om droge voeten te houden in Het Hogeland.

Uitgaven						Inkomsten		
Nieuwe Waterwerken Zoutkamp bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplicht tingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
MMK 3 Fietsbrug Zoutkamp-Vierhuizen	57	4	0	53	0	57	11	46
MMK 4 Aanleg aanmeervoorziening Husingokanaal	197	20	0	177	0	197	174	23
MMK 5 Renovatie aanmeervoorziening Reitdiep Haven	511	49	0	462	0	511	438	73
MMK 6 Herstel muralbekleding	25	3	0	22	0	25	23	2
MMK 7 Fietspad Zoutkamp-Electra	513	127	0	386	0	513	392	121
MMK 8 Toeristische ontsluiting Jachthaven	65	26	0	39	0	65	298	-233
MMK 9 Fietsverbinding Husingosluis-Reitdiep	83	0	0	83	0	83	0	83
MMK 10 Opbouw Rijksmonumentalesluis	372	0	0	372	0	372	0	372
Proceskosten NWW Zoutkamp	124	47	0	77	0	124	124	0
	1.947	276	0	1.671	0	1.947	1.460	487

Uitgaven						Inkomsten		
Promotie NWW Zoutkamp bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplicht tingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Inhuur	158	0	0	158	0			
Uitvoeringskosten	61	16	0	45	0			
Subsidie Waddenfonds & NPG						219	12	207
Totaal	219	16	0	203	0	219	12	207

SV Bedum

De huidige accommodatie van SV Bedum is verouderd en te klein voor de groeiende vereniging. Ook is er behoefte aan extra trainingscapaciteit. Daarom wordt al jaren gesproken over renovatie of nieuwbouw van de accommodatie en aanleg van een extra kunstgrasveld. Het afgelopen jaar is een tweede kunstgrasveld aangelegd en is samen met SV Bedum gewerkt aan de voorbereidingen voor een duurzame en toekomstbestendige nieuwe accommodatie.

In het voorjaar van 2022 is het nieuwe kunstgrasveld aangelegd. Deze is in september bij de start van het nieuwe voetbalseizoen in gebruik genomen. Ten aanzien van de nieuwe accommodatie is het Programma van Eisen afgerond en is de investeringsraming geactualiseerd. Op basis van de geactualiseerde raming heeft de raad in november het benodigde krediet beschikbaar gesteld voor de nieuwe accommodatie en voor herinrichting van de openbare ruimte.

Begin 2023 is een bouwteam gecontracteerd. Dit bouwteam is momenteel bezig met de uitwerking van het schetsontwerp tot een definitief ontwerp. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een ontwerp voor de openbare ruimte en aan het opstellen van een bestemmingsplan. De bouw eind 2023 starten en zal in het najaar van 2024 afgerond zijn.

De voorbereidingsfase en het kunstgrasveld zijn beiden binnen het daarvoor beschikbare krediet afgerond. Voor de accommodatie en de openbare ruimte zijn nog geen uitgaven gedaan.

Uitgaven						Inkomsten		
SV Bedum bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplicht ingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke Inkomsten	Prognose inkomsten
Voorbereiding	90	88	0	0	2	0	0	0
Kunstgrasveld	800	783	0	0	17	0	0	0
SPUK kunstgrasveld	0	0	0	0	0	138	87	51
Accommodatie	4.775	24	0	4.750	1	0	0	0
SPUK accommodatie	0	0	0	0	0	450	0	450
Bijdrage SV Bedum	0	0	0	0	0	400	0	400
Openbare ruimte	375	0	0	375	0	0	0	0
Totaal	6.040	895	0	5.125	20	988	87	901

Paragraaf Crisissituaties

Afghanen

We hebben twee opvanglocaties in de gemeente, deze zijn gevestigd in Winsum en Uithuizen. Met het COA zijn juridische en financiële afspraken gemaakt, evenals over veiligheid, leefbaarheid en begeleiding van deze Afghaanse evacués naar een toekomst in Nederland. De twee opvanglocaties zijn momenteel vol, dat komt mede door de gezinshereniging. De vooruitzichten zijn dat we moeten opschalen, maar tot op heden is hier nog geen sprake van. De toestroom loopt nog niet op en de opvang is daarmee onder controle.

De basisschoolkinderen (Afghaanse kinderen en kinderen van gezinsherenigers) van de COA-locaties in Winsum en Uithuizen krijgen onderwijs in de tijdelijke school in Uithuizermeeden. Het basisonderwijs wordt verzorgd door het schoolbestuur van Lauwers & Eems, het gaat om ruim 100 kinderen.

Het COA financiert op basis van de overeenkomst. De ontvangen vergoeding van het COA is voldoende voor de basisopvang, ook zal er vanuit deze middelen worden ingezet op begeleiding bij integratie en maatschappelijke deelname van de Afghanen. Aan uitgaven zijn met name kosten geboekt voor huur, personeel en scholing.

Oekraïne

In zowel de gemeentelijke opvang (108 personen) als in de particuliere opvang (92 personen) vangen we Oekraïners op. We krijgen meer vraag vanuit de particuliere opvang om mensen op te vangen in de gemeentelijke opvang. De bereidheid om op te blijven vangen is er bij een aantal mensen uit. We proberen aan hun verzoek te voldoen en zijn daarvoor in gesprek met woningbouwverenigingen. We verzorgen zowel voor het primair onderwijs als ook voor het voortgezet onderwijs.

Voor de ongeveer 30 Oekraïense basisschoolkinderen van groep 3 tot en met 8, is een aparte taalklas gerealiseerd bij de Togtemaarschool (Marenland) in Bedum en de Leenstertil (VCPO) in Leens. Daarnaast is op de 9 Wieken (Lauwers & Eems) een tweede taalklas voor basisschoolkinderen van statushouders gerealiseerd. Zowel de Oekraïense kleuters als kleuters van statushouders (groep 1 en 2) draaien mee binnen de reguliere onderwijsgroepen. Daarnaast wordt aan kinderen van nieuwkomers in de leeftijd van 2,5 tot en met 4 jaar Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) binnen de reguliere kinderopvang aangeboden. Voor de kinderen op de beide COA-locaties is op locatie door Kind H en Waddenkind kinderopvang gerealiseerd.

Oekraïense leerlingen voor het Voortgezet onderwijs hebben een eigen nieuwkomersklas binnen het Hogeland College in Warffum. De leerlingen voor het voortgezet onderwijs van Statushouders en vanuit de COA-locaties in Winsum en Uithuizen gaan, afhankelijk van hun woonplaats, naar de Internationale Schakel Klas (nieuwkomersonderwijs) in Groningen of Appingedam. Echter door de grote toename van het aantal nieuwkomers, zijn er onvoldoende onderwijsplekken voor deze leerlingen en wachtlijsten ontstaan. Het Hogeland College in Warffum start daarom na de meivakantie met een ISK-locatie. Op dit moment gaat het om ongeveer 50 leerlingen en zal naar verwachting nog iets oplopen.

Per bed in de gemeentelijke opvang ontvangen we € 83. Daarnaast is het leefgeld per 1 april 2023 aangepast, zodat het nu beter aansluit bij de gemeentelijke uitkeringen.

De verwachtingen is dat de normvergoeding zowel voor het leefgeld en het onderwijs toereikend is. De uitgaven zijn met name voor huur en onderhoud gebouwen, leefgeld en vervoer. De bekostiging wordt voldaan door het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Marnewaard

De tijdelijke opvang (voorportaal) de Marnewaard is op 10 september 2022 operationeel geworden. In de laatste maanden van 2022 nam de instroom af. De bewoners vertrokken binnen één dag terug naar Ter Apel voor de afronding van de inschrijvingsprocedure. Recreatieve voorzieningen en een winkel zijn op de locatie gevestigd, dat heeft mede gezorgd voor weinig incidenten. Daarnaast zijn er insprekavonden met de omwonenden geweest. Op 28 februari 2023 zijn de laatste bewoners uit de Marnewaard vertrokken. Daarna is het terrein opgeruimd. In 2023 zijn er nog kosten gemaakt voor personeel en het ontmantelen van de opvanglocatie. De afrekening met het COA zal in 2023 plaatsvinden.

Corona

De pandemie loopt ten einde, toch is het virus nog niet geweken. In 2023 zijn er nog middelen vanuit het corona budget beschikbaar voor onder anderen kunst en cultuur, schuldenbeleid, taalhuizen en harmonisatie sporttarieven. Als de pandemie niet meer toeneemt, zullen we in de jaarrekening 2023 de lasten verantwoorden en dekken uit de bestemmingsreserve Corona, waarna de reserve kan worden opgeheven. De reserve bedraagt ruim € 500.000 en is voldoende om de uitgaven te dekken.

Taakstellingen

Stand van zaken taakstellingen begroting 2023

In de bouwstenennotitie uit 2020 en in de begroting 2023 hebben we een reeks aan taakstellingen opgenomen, die ertoe hebben geleid dat de begroting 2023 en het bijbehorende meerjarenperspectief met een begrotingsevenwicht aan u konden worden voorgelegd. Uiteraard vragen deze taakstellingen om nadere uitwerking en plannen om ze te kunnen realiseren. Wij schetsen u daarom in vogelvlucht de huidige stand van zaken, zodat u een beeld krijgt van waar we op dit moment in het proces van realisatie staan.

Jeugdzorg

Op het terrein van de Jeugdzorg hebben we een aantal taakstellingen in de begroting opgenomen. Deze taakstellingen zijn:

- Beheersmaatregelen Jeugdzorg: € 1,3 miljoen (netto, bruto € 1,9 miljoen);
- Korting door het rijk op middelen Jeugdzorg oplopend naar € 1,5 miljoen (in 2026);
- Een verwachte daling van de kosten in verband met de invoering van het woonplaatsbeginsel Voogdij/18+: € 439 duizend.

We zien in de ontwikkeling van de kosten van de jeugdzorg al een aantal jaren dat ten opzichte van de ramingen middelen over houden. Daarom achten wij het verantwoord om het budget structureel met ruim € 460.000 te verlagen. Daarnaast is het woonplaatsbeginsel ingevoerd en ook daardoor zien wij een verlaging in de kosten. We stellen voor om het budget voor de kosten van de jeugdzorg te verlagen met € 900 duizend (structureel) en daarmee ook de taakstelling in verband met door te voeren beheersmaatregelen voor hetzelfde bedrag te verlagen.

Personeel

In de begroting 2021 is een taakstellende bezuiniging opgenomen op het personeelsbudget. De uitgaven op dit terrein moeten, behoudens cao-afspraken en taakmutaties, weer terug naar het niveau van 1 januari 2019. Vertaald naar een financiële taakstelling, betekende dit een totale opgave die opliep naar ca. € 2,2 miljoen in 2023. Om deze taakstelling in te kunnen vullen hebben we in 2020 een plan opgesteld met voorstellen en lijnen waarlangs de bezuiniging kan worden ingevuld.

In de begroting 2023 resteerde nog een taakstelling van € 470.000. In deze voorjaarsnota zijn weer een aantal mutaties doorgevoerd voor wat betreft personeel. Een aantal hebben gevolgen voor de taakstelling, omdat een aantal functies/vacatures niet opnieuw zullen worden ingevuld omdat het werk anders georganiseerd is.

Zoals u in de personele paragraaf hebt kunnen lezen stellen wij voor om de personele taakstelling in onze begroting te laten vallen. Dit in verband met de grote opgaven die voor ons liggen en de diverse knelpunten die wij in onze organisatie constateren.

Efficiency

In de begroting meldden wij u reeds dat de invulling van de taakstelling op efficiency grotendeels is ingevuld. Het restant van de taakstelling bedraagt nog ca. € 0,2 miljoen. Dit willen we invullen door het afstoten van één van de gemeentehuizen. De procedure van de verkoop van het gemeentehuis in Bedum bevindt zich in de laatste fase.

Overige taakstellingen

Voor wat betreft de overige taakstellingen kunnen een aantal redelijk eenvoudig worden gerealiseerd, maar zal voor een aantal ook nadere uitwerking noodzakelijk zijn. Zo is de structurele stelpost voor onderuitputting vacatureruimte een ingeschatte verwachting, waar we maandelijks op sturen. Wij verwachten deze jaarlijks te zullen realiseren. In dat licht stellen wij voor deze te verhogen ter dekking van een deel van de personele taakstelling. Daarnaast hebben we nog een relatieve kleine taakstelling inzake de sportaccommodaties. Deze verwachten wij ook zonder ingrijpende maatregelen te kunnen realiseren.

In onderstaand overzicht hebben wij inzichtelijk gemaakt wat de mutaties zijn ten opzichte van de in de begroting 2023 opgenomen taakstellingen:

Stand van zaken taakstellingen									
Omschrijving	Oorspr.	2023		2024		2025		2026	
		BGR	VJN	BGR	VJN	BGR	VJN	BGR	VJN
Onderuitputting vacatures	-350	-700	-1.257	-700	-1.171	-700	-1.086	-700	-1.000
Personeel (oude taakstelling)	-2.185	-470	-	-470	-	-470	-	-470	-
Personeel (nieuwe taakstelling)		-357	-	-357	-	-357	-	-357	-
Efficiencyvoordeel (vanuit herindeling)	-1.400	-162	-151	-162	-151	-162	-151	-162	-151
Vervallen reiskosten ww ambtenaren	-200	-200	-	-200	-	-200	-	-200	-
Bezuiniging op sport(accommodaties)	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100
Jeugd	-2.954	-2.326	-1.426	-2.510	-1.610	-3.879	-2.979	-3.879	-2.979
Programmanagers									-317
		-4.315	-2.934	-4.499	-3.032	-5.868	-4.316	-5.868	-4.547

Kaderstelling 2024 - 2027

Naast de bestuursrapportage zoals u die in het eerste deel van deze nota hebt kunnen lezen, kijkt de Voorjaarsnota ook vooruit richting de Begroting 2024. In dit deel van de nota leest u een aantal zaken waarvan wij voorstellen deze als input mee te nemen bij de op te stellen begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025 – 2027.

Wij hebben er in deze nota voor gekozen om de kaders voor de opstelling van de begroting 2024 te schetsen in een aantal stappen. Als eerste beschrijven we u een aantal autonome ontwikkelingen. Vervolgens presenteren we u verschillende ontwikkelingen waar we mee aan de slag willen, ingegeven vanuit het coalitieakkoord. Als laatste vindt u diverse overige ontwikkelingen die niet direct voortvloeien uit het coalitieakkoord, maar waarvan wij wel denken dat inzet van mens en middelen noodzakelijk zal zijn.

Autonome ontwikkelingen

Algemene Uitkering

Zoals gewoonlijk verschijnt vlak voor de afronding van onze voorjaarsnota de meicirculaire over de algemene uitkering. Normaal gesproken heeft deze een grote invloed op onze financiële armslag, doordat deze circulaire een vertaling is van de voorjaarsnota van het rijk vanuit het perspectief van gemeenten. Hiermee wordt dan ook vaak duidelijk wat het rijk aan de gemeenten bijdraagt in de opgaven die het rijk ziet voor de gemeenten. Het is dus cruciaal om deze circulaire bij ons perspectief voor de komende jaren te betrekken.

Om gemeenten meer financiële zekerheid te geven heeft het rijk in het afgelopen jaar de accressen voor 2022 tot en met 2025 verhoogd en tegelijkertijd ook vastgeklikt. Dat geeft inderdaad meer duidelijkheid, maar tegelijkertijd ook het probleem dat grote prijs- en volumeschommelingen in deze periode niet meer automatisch worden gecompenseerd. Wij hebben bij de begroting 2023 er daarom voor gekozen het verhoogde accres voor een groot deel te reserveren voor loon- en prijseffecten in de komende jaren.

Voor een weergave van de belangrijkste effecten van de meicirculaire voor de jaren 2024 tot en met 2027 verwijzen we naar de algemene dekkingsmiddelen.

Loon- en Prijsindexatie

In het eerste deel van deze nota met de bestuursrapportage, heeft u reeds diverse forse loon- en prijseffecten kunnen zien. Deze kunnen we nog dekken uit de daarvoor opgenomen stelpost in de begroting 2023. Ook richting de begroting van 2024 verwachten we verdere prijsstijgingen die doorwerken op allerlei terreinen. Hoewel wij hier zo veel als mogelijk op hebben geanticipeerd in de meerjarenramingen in de begroting 2024, ligt hier wel een risico voor de komende begroting.

Zo is de prijsindexatie in het fysieke domein fors. Als er uitgegaan wordt van de publicatie van Het Centraal Bureau voor de Statistiek, dan kunnen we een prijsstijging van ongeveer 15% voor de civieltechnische werken en ongeveer 10% voor bouwkundige werken verwachten. Door deze ontwikkelingen kan het voorgenomen noodzakelijke onderhoud niet meer voor het beschikbare budget uitgevoerd worden en moet er bij de begroting van 2024 worden bijgeraamd, of moeten er keuzes gemaakt worden bij de uitvoering van het onderhoudsplan. De financiële effecten zijn naar verwachting ongeveer € 600.000 structureel.

Daarnaast werken de effecten ook door op andere terreinen, zoals onze bijdragen aan Gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen. Al deze effecten zullen bij de opstelling van de begroting 2024 in kaart worden gebracht en afgezet worden tegen de beschikbare stelposten voor dit doel. Zodoende kan een integrale afweging worden gemaakt in de mogelijke financiële gevolgen voor onze begroting.

Voor uw beeld hebben we onderstaand de beschikbare stelposten in onze meerjarenramingen voor loon- en prijseffecten opgenomen en de inzet van deze posten in de voorjaarsnota:

Stelposten loon/prijs					
Bedragen x €1.000,-	2023	2024	2025	2026	2027
Looncompensatie (primaire begroting)	1.131	3.012	4.926	6.821	6.821
Prijscompensatie (primaire begroting)	3.379	4.453	5.556	6.552	6.552
Inzet in Voorjaarsnota (loon + prijs)	-4.067	-4.182	-4.162	-4.706	-4.885
Aanvulling vanuit meicirculaire (loon +	743	1.654	2.745	2.926	3.041
Resterend (loon + prijs)	1.185	4.937	9.065	11.592	11.528

Wij stellen voor de verwachte prijsstijgingen voor het komende jaar bij de begroting 2024 te bepalen en deze te dekken uit de bestaande stelposten voor dit doel.

Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord hebben we onze ambities vertaald in vier pijlers. Deze pijlers zijn:

1. Verrijken van het dorpse leven
2. Verbinden in het landelijke gebied
3. Duurzaam ondernemerschap
4. Iedereen doet mee

Veel van de geschetste ontwikkelingen in deze kaderstelling kunnen uiteraard worden gekoppeld aan deze pijlers. Hieronder vindt u een weergave van de bouwstenen voor de begroting 2024, gekoppeld aan de genoemde pijlers. Daarbij geven we steeds eerst een aantal concrete voorstellen voor mutaties in de begroting 2024, gevolgd door een schets van een aantal ontwikkelingen die nu nog niet financieel vertaald kunnen worden, maar die op termijn wel onze inzet zullen vragen.

Pijler 1 – Verrijken van het dorpse leven

In onze dorpen gebeurt veel en staat veel te gebeuren, vooral in het kader van de versterkingsopgave en op het gebied van woningbouw. Wij willen deze ontwikkelingen benutten als een brede versterking van de hele leefomgeving met aandacht voor sport, bewegen, biodiversiteit en duurzaamheid.

In het kader van deze verrijking schetsen we u op diverse terreinen ontwikkelingen en indien mogelijk financiële consequenties die wij in de begroting 2024 zouden willen opnemen.

MJOP Sportvelden

Zie ook de toelichting onder programma 4. Er zijn geen middelen gereserveerd voor noodzakelijke renovatie van zowel de kunstgrasvelden als de natuurgrasvelden. De rapportage van de 0-meting geeft ook inzicht in de te verwachten renovatiekosten t/m 2032. De rapportage wordt nog dit jaar ter vaststelling aan de raad aangeboden. Hierop anticiperend zijn de investeringskredieten alvast meegenomen in de kadernota.

Mutatie: Krediet 2024: € 570.000, Krediet 2025: € 570.000, Krediet 2026: € 130.000 & Krediet 2027: € 130.000

Dekking Dorpenfonds

Op dit moment wordt de bestemmingsreserve 'Ruimte voor Dorpen' jaarlijks gevoed met een dotatie van € 300.000. In het kader van ons meerjarenperspectief, dat een tekort aan structurele middelen laat zien, maar waarbij wel voldoende incidentele middelen beschikbaar zijn, stellen wij voor nu een eenmalige dotatie van € 1.2 miljoen aan de genoemde bestemmingsreserve te doen en tegelijkertijd de structurele dotatie aan de bestemmingsreserve te laten vallen. Dat betekent dat op termijn wel weer gekeken moet worden naar mogelijke dekking, wanneer de regeling over een aantal jaren wordt gecontinueerd.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 1.200.000 incidenteel nadeel in 2024 en structureel voordeel van € 300.000 in 2024 e.v.

Overige ontwikkelingen in het kader van pijler 1

Sportbeleid - Ambitiedocument Beweegteam Het Hogeland

De ureninzet van het Beweegteam Het Hogeland, uitgevoerd door onze partners Huis voor de Sport en Barkema en de Haan, is gebaseerd op een som van de contracten/ureninzet met de voormalige vier gemeenten. Nu, vier jaar na de herindeling, blijkt dat die som niet toereikend genoeg is om de ambities te kunnen uitvoeren. Wij willen:

- Door middel van sport en bewegen het bevorderen van zelfredzaamheid, veerkracht, weerbaarheid, gezonde leefstijl en sociale verbinding van (kwetsbare) inwoners die onvoldoende lichamelijk actief en/of eenzaam zijn.
- Jeugd kennis laten maken met een gevarieerd beweegaanbod met lokale sportaanbieders.
- Versterken van de sportvereniging op het gebied van bestuur en organisatie.

- Het stimuleren, activeren en ondersteunen van het informeel en individueel sporten in de openbare ruimte.

We vragen om meer volume waarmee de vier doelen uit de visie Sport en Bewegen gemeente Het Hogeland 2021-2030 kunnen worden behaald. Uit de uitvoeringsplannen, waarvan de eerste twee later dit jaar klaar zullen zijn, zal blijken op welke manier invulling aan deze ambitie gegeven gaat worden. Ook zal dan duidelijk zijn wat dit betekent voor het bestaande budget. Naar verwachting zal dit verdubbeld moeten worden. Wij zullen u om het benodigde budget vragen op het moment dat de uitvoeringsplannen gereed zijn.

Harmonisatie sportaccommodaties

We verwachten dat we in 2024 een harmonisatieslag zullen gaan maken in het beheer en onderhoud van onze sportaccommodaties, waarbij we keuzes zullen maken over het uitbesteden of in eigen handen houden van het beheer over de kostendekkendheid van huurprijzen en andere zaken. Dat zullen we sectorgewijs gaan aanpakken. Het is nu nog niet in beeld wat dat eventueel gaat kosten of opleveren. Zodra duidelijk is wat de financiële gevolgen zijn, zullen wij u daarover informeren.

Deltaplan biodiversiteitsherstel

De snelle afname van biodiversiteit staat, anders dan de energietransitie, pas sinds kort hoog op de publieke agenda. Een belangrijke aanjager van die belangstelling is een wetenschappelijk onderzoek waaruit blijkt dat sinds 1989 in Duitsland ruim 75 procent van de biomassa aan insecten is verdwenen en dat onder omstandigheden die vergelijkbaar zijn aan die in Nederland. Deze zorgen om de achteruitgang van alledaagse insecten – die een cruciale positie innemen in de voedselketen - plaatste biodiversiteit vorig jaar zomer in brede lagen van de samenleving definitief op de radar. Dit leidde tot het Deltaplan Biodiversiteitsherstel.

Het Deltaplan is een succes als we het verlies aan biodiversiteit kunnen ombuigen naar herstel. Daarvoor hebben we nodig dat meer partners zich bij het Deltaplan aansluiten, de gebiedsgerichte samenwerking vorm krijgt, en de concrete doelstellingen uit het Deltaplan worden bereikt.

De overheid – en dus ook onze gemeente- is een belangrijke partner in het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Zij worden gevraagd om aan te sluiten en ook een deel van de beloning/ waardering op zich te nemen. Een belangrijke succesfactor die wél in het handelingsperspectief van de overheden ligt is wet- en regelgeving. We vragen overheden onder andere om het Deltaplan Biodiversiteitsherstel uitgangspunt te maken bij de herziening of ontwikkeling van beleid. Deelname van Het Hogeland aan dit Deltaplan (inclusief bijbehorende middelen) zal op korte termijn moeten worden afgewogen. We verwachten hiervoor de komende jaren extra middelen nodig te hebben.

Groenbeleid

Een evaluatie van het groenbeleid wordt op het moment van schrijven opgesteld. Naar verwachting is eind 2023 een aangescherpt groenbeleid beschikbaar. De mogelijke gevolgen van het aangescherpte beleid willen we in de begroting 2024 opnemen. Daarbij zullen we ook kijken naar de benodigde vervangingsinvesteringen.

Speelbeleid

Het 'Speelbeleid' wordt naar verwachting in het laatste kwartaal van 2023 afgerond. Voor "spelen" zijn op dit moment geen vervangingsinvesteringen opgenomen in de begroting. Budget voor onderhoud is wel beschikbaar. Waarschijnlijk zal dit leiden tot een aanvraag voor aanvullende middelen bij de begroting 2024.

Mobiliteitsprogramma

Het mobiliteitsprogramma (voorheen mobiliteitsvisie) is in concept gereed en ligt ter inzage. Bij vaststelling van het definitieve stuk wordt een uitvoeringsprogramma met (onder anderen) financiële consequenties aangeboden. De financiële consequenties willen we zo mogelijk meenemen bij de begroting 2024.

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)

Het kabinet startte in 2021 het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK). Hierin staan de energie- en grondstoffen-infrastructuurprojecten die het Rijk wil oppakken om versneld bij te dragen aan het verduurzamen van de industrie. De beschikbaarheid van energie is een kritische

randvoorwaarde voor maatschappelijke ontwikkelingen. Het is echter niet mogelijk om overal de beschikbaarheid van energie te garanderen. Er moeten keuzes worden gemaakt aan welke ontwikkelingen en locaties netbeheerders voorrang geven bij hun investeringsplannen. Dit regelen we via een pMIEK. De provincie voert de regie binnen deze nieuw op te zetten overlegstructuur, waar onze gemeente ook in deelneemt.

Er wordt een startnotitie opgesteld waarin het werkproces beschreven staat, maar ook de governance en hoe besluiten tot stand komen. In 2023 wordt de energie infrastructuur geïnventariseerd, richting 2025 zal de eerste prioriteitsstelling plaatsvinden. Dit gaat ook strategische inzet van onze zijde vragen.

Pijler 2 – Verbinden in het landelijk gebied

Wij kiezen voor verbinding in het landelijk gebied. We weten dat het landelijk gebied zal gaan veranderen door ontwikkelingen in de landbouw, in het watersysteem en rond verduurzaming. We gaan niet denken in eindbeelden, maar willen door de verbinding te leggen tussen deze ontwikkelingen stap voor stap vormgeven aan een toekomstbestendig landelijk gebied, samen met onze (agrarische) ondernemers, inwoners en partners.

Inzet klimaatmiddelen

Om de energietransitie vorm te geven en de klimaatdoelen te behalen ontvangt de gemeente de komende jaren vanuit het ministerie (extra) financiële middelen. Het doel van de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) is om gemeenten en provincies de ruimte te geven om een interne organisatie op te bouwen gericht op het uitvoeren van de klimaat- en energietaken. De middelen die op basis van de regeling worden verstrekt mogen worden gebruikt om de uitvoeringskracht van gemeenten en provincies te vergroten zodat zij zijn toegerust om hun klimaat- en energiebeleid uit te voeren. Daarnaast kan een deel (maximaal 10%) van de beschikbare uitvoeringsmiddelen gebruikt worden voor overige kosten. Ten aanzien van de uitvoering is hierbij enerzijds snelheid van acteren gewenst en anderzijds (uiteraard) een gedegen en doelgerichte aanpak. Om beide te bewerkstelligen wordt momenteel gewerkt aan de juiste vorm en prioritering. Daarmee wordt beoogd een overzicht te geven over de breedte van het klimaat- en energiebeleid, de doelen die we nastreven, hoe we dat doen en welke andere financiële middelen een rol spelen. De effecten voor de begroting 2024 zullen budgetneutraal zijn.

Mutatie: Zowel baten als lasten opnemen in de begroting 2024

Overige ontwikkelingen in het kader van pijler 2

Landbouw

De provincie Groningen is verantwoordelijk voor het Nationaal programma Landelijk gebied (NPLG). Het NPLG heeft als doel het in een samenhangende aanpak realiseren van de Europese internationale verplichtingen op het terrein van natuur (met als onderliggend doel de stikstofopgave), water (vooral waterkwaliteit) en klimaat. De provincies geven hiervoor in de eerste helft van 2023 de kaders aan. Verschillende gebiedscommissies zullen vervolgens uitvoering en invulling gaan geven aan de doelen. In het gebiedsproces Waddenkust en Wierdenland zal ook de gemeente Het Hogeland participeren om bij te dragen aan de doelen en om kansen te benutten voor perspectief van de sector en leefbaarheid op Het Hogeland. Na de zomer wordt duidelijk op welke manier we gaan participeren en wat dat betekent voor onze gemeente.

Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie

In 2023 stellen we een Lokale Klimaatadaptatie Strategie op. Voor het uitvoeringsprogramma zal structureel geld nodig zijn, bijvoorbeeld om dorpskernen te vergroenen of knelpunten in het watersysteem op te lossen. Bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma zullen we ook voorstellen voor de benodigde middelen formuleren.

Pijler 3 – Duurzaam ondernemerschap

Er liggen veel groeikansen in onze economie. Die ruimte willen we geven en die verantwoordelijkheid delen we met onze ondernemers. We kiezen de weg van duurzame en toekomstbestendige groei, waarbij we ondernemers ook aanspreken op hun mogelijkheden om te verduurzamen en hun groei en investeringen toekomstbestendig vorm te geven.

Toeristische promotie

Zowel de gemeente Het Hogeland als Stichting Promotie Waddenland hebben ambitie op het gebied van recreatie & toerisme en zien kansen. Een nog betere promotie van het beleven van het gebied en het erfgoed en het nog meer zichtbaar en vindbaar maken van onze parels zijn hier een voorbeeld van. Daarvoor heeft Stichting Promotie Waddenland een meerjarenplan opgesteld met de doelen die ze de komende jaren willen bereiken. Deze doelen zijn een plus op de basistaken die nu worden uitgevoerd. Op dit moment zijn we in overleg met Stichting Promotie Waddenland over het financieren van het meerjarenplan.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 100.000 incidenteel nadeel (2024, 2025 en 2026)

Overige ontwikkelingen in het kader van pijler 3

Lauwersoog

Na de zomer wordt de visie Natuurlijk Lauwersoog vastgesteld in de stuurgroep Lauwersmeer. De raad wordt in kennis gesteld van deze visie. Deze visie zal als inspiratie dienen voor uitvoeringsplannen.

De starthandeling voor de dijkverzwaring bij Lauwersoog heeft 5 april plaatsgevonden. Het geheel van de werkzaamheden zal vier jaar duren. Binnen dit project is de 2^e ontsluitingsweg een gemeentelijke koppelkans die daarna zorgt voor meer gescheiden vervoersstromen en meer veiligheid in de haven.

De garnalenvisserij verkeert in grote onzekerheid. Dit als gevolg van de wetgeving in het kader van stikstof per 1 oktober 2023 en het beleid van de EU in het kader van bodemberoerende visserij. Beide zaken gecombineerd maken het voor de vissende ondernemers lastig om te investeren. De gevolgen blijven echter niet alleen beperkt tot de vissers, maar worden ook merkbaar in de haven, de visverwerkende industrie in Zoutkamp en de werkgelegenheid voor allerlei andere bedrijven in de omgeving van Lauwersoog. Het Hogeland wil graag perspectief voor deze sector en trekt hierin op met gemeente Nood East Fryslân en de provincie Groningen.

Circulaire economie en Kringlooplandbouw

Nederland heeft als doel om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben, met als tussendoel 50% in 2030. Uit onderzoek blijkt dat Nederland als geheel sterk achterblijft bij de realisatie. Het komend jaar verwachten we daarom een extra pakket aan eisen en maatregelen vanuit het ministerie. Ondertussen willen we als gemeente steviger inzetten op Circulair opdrachtgeven en inkopen, circulair planontwerp en circulair bouwen.

Pijler 4 – Iedereen doet mee

Voor ons geen onderscheid tussen mensen. Iedereen telt mee! We willen ervoor zorgen dat iedereen die dat wil ook mee kan doen in onze maatschappij. We stoppen met het denken in hokjes en werken samen met onze partners aan een sociaal domein waar onze inwoner echt centraal staat.

School als wijkteam

Het School als Wijkteam (SAW) is op alle mbo-instellingen in de provincie Groningen actief. Het team is zichtbaar voor de student en deze melden zich dan ook bij het SAW-team. Uit de tevredenheidsenquête is gekomen dat de ondersteuning veel studenten heeft geholpen op veel verschillende gebieden. De meeste studenten geven aan gemakkelijker bij iemand terecht te kunnen die een luisterend oor heeft. Studenten vinden het fijn om hun verhaal bij iemand kwijt te kunnen die niet van school is. Door de inzet van de SAW-er zijn er studenten niet gestopt met hun opleiding of ze hebben een opleiding gevonden die beter bij hen past. De SAW-er verwijst ook door naar een externe hulpverlener. Door het contact met de SAW-er kan de student zich weer richten op de opleiding.

Vanaf 2024 gaat er weer een nieuwe periode in van het SAW-team. Voor de inzet van dit team dragen alle gemeenten in de provincie Groningen financieel bij. Met enkele Drentse gemeenten is overleg om ook financieel bij te dragen.

Het huidige contract loopt t/m 2023. Voorgesteld wordt dit te verlengen en structureel op te nemen in de begroting, zodat het SAW-team de werkzaamheden op alle Mbo's in de provincie kan blijven uitvoeren. De kosten bedragen € 75.000 per jaar.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 75.000 structureel nadeel

Overige ontwikkelingen in het kader van pijler 4

Regiodeal

Wij zijn voornemens om een aanvraag bij het Rijk (Binnenlandse Zaken) in te dienen voor de vijfde tranche van de zogenoemde Regio Deal. Een Regio Deal is bedoeld ter stimulering van de Brede Welvaart. Dit wordt opgevat als 'well-being', te vertalen als: (maatschappelijk) welbevinden. Het is nadrukkelijk de bedoeling om plannen en initiatieven die al op stapel staan, gericht te ondersteunen. Gelden die daarvoor door onszelf en/ of derden worden ingezet, kunnen wij opvoeren als cofinanciering. Dit versterkt hetgeen wij al van plan waren. De Regio Deal is daarmee te beschouwen als een 'plus'.

Qua invulling kan worden gedacht aan: vitale dorpen (incl. vormen van dorpenondersteuning), de omslag om Ability te verbreden tot leer- werk- en opleidingscentrum, onderwijskansen, maatwerk in het sociaal domein. Dit zijn staande ambities en programma's vanuit Het Hogeland die gerelateerd zijn aan de Brede Welvaart en waarvoor een gerichte impuls vanuit het Rijk een welkome aanvulling betekent.

Schuldhulpverlening/Vroegsignalering

De komende jaren willen we meer inzetten op vroegsignalering. Dit kan ertoe leiden dat het aantal intakes bij de kredietbanken gaat stijgen en dat de kosten hierdoor omhooggaan. In welke mate dit zal zijn is nu nog niet in te schatten.

Overige financiële voorstellen en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk beschrijven we diverse overige ontwikkelingen, die niet autonoom zijn of die niet direct te koppelen zijn aan het coalitieakkoord. Eerst presenteren we u een aantal ontwikkelingen, waarbij we de financiële vertaling in de begroting 2024 aan u voorleggen. Daarnaast zijn er ook diverse ontwikkelingen die nu nog niet financieel te vertalen zijn, maar waar wij de komende jaren wel op moeten of willen inzetten. Deze willen wij wel graag schetsen, zonder nu reeds voorstellen te doen voor de financiële vertaling in de komende begroting.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

De komende jaren staat het gemeentelijk vastgoed op een aantal terreinen voor een grote transitie. Voor de hele scope van het maatschappelijk vastgoed in eigendom van de gemeente geldt dat wij moeten en willen verduurzamen. Enerzijds om door het rijk vastgestelde duurzaamheidsdoelen en klimaatdoelen te halen en te kunnen voldoen aan (toekomstige) verplichte energielabels, anderzijds bijvoorbeeld omdat wij de ambitie hebben om van het gas af te gaan, energiekosten willen verlagen en/of streven naar meer comfort voor de gebruikers van de panden. Om hiermee aan de slag te gaan is in de bestuursrapportage een bedrag opgenomen voor het opstellen van een plan van aanpak. Vervolgens kan vanaf 2024 gefaseerd dit plan van aanpak worden omgezet in concrete maatregelen.

Pas wanneer het plan van aanpak gereed is weten wij welke ambitie en tempo wij hierin willen en kunnen maken en welke middelen daarvoor vrijgemaakt moeten worden. Vooruitlopend hierop is het verstandig om vanaf 2025 alvast structurele middelen in het meerjarenperspectief op te nemen voor een omvang van € 750.000. Dit geeft uw raad de mogelijkheid om dit thema mee te nemen in de integrale belangenafweging en straks de gelegenheid om voortvarend aan de slag te gaan met de uitvoering.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 750.000 nadeel vanaf 2025

Areaaluitbreiding WOZ waarden Niet-Woningen

In de huidige meerjarenramingen is voor de jaren 2023 t/m 2025 € 500.000 aan areaaluitbreiding opgenomen in de inkomstenramingen. Daarbij is rekening gehouden met de aanvullende korting in de Algemene Uitkering als gevolg van deze ontwikkeling. Gezien alle ontwikkelingen in de Eemshaven denken wij dat het verantwoord is om in de jaren 2025 t/m 2027 de verwachte areaaluitbreiding iets naar boven bij te stellen. Driemaal een verhoging van € 250.000 geeft een structureel effect van € 750.000 in 2027. Daarmee nemen we bewust iets meer risico in mogelijk tegenvallende areaaluitbreiding. Daarom moet in de komende begrotingen deze meerjarige ontwikkeling jaarlijks opnieuw beoordeeld en mogelijk bijgesteld worden.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: 2026: € 500.000 en 2027: € 1.000.000 voordeel.

Stelpost schommelingen lokale heffingen

Bij de begroting 2023 hebben we de stelpost voor schommelingen in areaaluitbreiding in de Eemshaven verbreed naar een stelpost voor schommelingen in onze inkomsten uit lokale heffingen. Daarmee hebben we ook een mogelijke buffer voor de effecten van de invoering van de Omgevingswet. Deze zal een drukkende werking hebben op de legesinkomsten uit omgevingsvergunningen. Wanneer we deze stelpost schrappen, dan geeft dit een voordelig effect op ons financieel perspectief, maar zullen we tegelijkertijd moeten kijken of we de dit risico incidenteel kunnen opvangen met ons weerstandsvermogen. Dat geeft dan tijd om op mogelijke effecten te anticiperen.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 750.000 voordeel vanaf 2024

Dividend Enexis

Het ontvangen dividend van Enexis is de afgelopen jaren vaak iets hoger uitgevallen dan hetgeen we structureel in de begroting hebben opgenomen. Ook in 2023 ziet u een forse meeropbrengst in de eerste bestuursrapportage. Wij denken daarom dat het verantwoord is de geraamde dividendopbrengsten structureel met € 200.000 te verhogen.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 200.000 voordeel vanaf 2024

Afval en Grondstoffen

Wij hebben met u afgesproken het afvalbeleid samen met uw raad uit te werken. Onlangs hebben we daarom over diverse uitgangspunten gesproken. Op dit moment is 100% kostendekkendheid het uitgangspunt, waarbij we aandacht houden voor service en betaalbaarheid voor inwoners op de lange termijn. Richting de begroting 2024 zullen we de door u gemaakte keuzes meenemen, zodat we tijdig de tarieven voor 2024 kunnen bepalen.

Een van de onderdelen in de tariefstelling van afval, zal een verdere flexibilisering van het afvaltarief zijn. Om het risico van lagere inkomsten als gevolg van een daling van het aantal ledigingen en ingezamelde kilo's te kunnen opvangen, stellen wij voor een risicoreserve afvalstoffenheffing te vormen. Wij stellen een dotatie van € 500.000 voor.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 500.000 incidenteel nadeel in 2024

Programma Opgave gericht werken

Tegenwoordige uitdagingen zoals de invoering van de Omgevingswet en de transformatie van het Sociaal domein vraagt van ons om nieuwe vormen van samenwerking. Het is nodig om werkvormen te ontwikkelen die de grenzen van onze thuisteam overstijgen. Er zijn ook andere werkvormen (proces, project, programma) nodig om vraaggerichte resultaten te boeken en doelen te bereiken die we in de taal van "de Brede Welvaart" willen vastleggen. Om daar goed in te worden is besloten om opgavengericht werken binnen onze organisatie verder te professionaliseren. Dit is een programma waaraan we de komende jaren moeten bouwen. Om met dit programma te starten is in 2023 vanuit het Organisatie Ontwikkelingsbudget eenmalig een bedrag van € 225.000 beschikbaar gesteld.

Voor de jaren 2024 t/m 2026 verwachten wij een intensivering van de activiteiten van de deelprogramma's. Zo is er meer begeleiding nodig voor de Programma's die nu aan het starten zijn (Oostpolder, Sociaal Domein, Wonen e.d.) en ook vanuit projecten komt nu al meer vraag dan we verwacht hadden. Voor het opzetten van processen is ook meer inzet nodig en om het Portfoliomanagement goed vorm te geven is vooral meer interne capaciteit vereist. De interne capaciteit die voor dit programma gevraagd wordt is voor sommige Thuisteam niet goed te leveren zonder de inhuur van extra mankracht bij die Thuisteam.

Wij schatten de kosten voor de komende drie jaren op ca. € 400.000 per jaar. Dit willen we voor de helft dekken uit ons Organisatie Ontwikkelingsbudget. Wij stellen voor de andere helft op te nemen in de begroting 2024.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 400.000 voor de jaren 2024 t/m 2026 (jaarlijks dekking van € 200.000 uit Organisatieontwikkeling)

Delfsail

In 2024 vindt het evenement Delfsail weer plaats. Vanuit de organisatie van Delfsail zijn er weer plannen voor een sail in via de Eemshaven. Hieraan zullen allerlei activiteiten worden gekoppeld die de Eemshaven in het zonnetje zetten. Om invulling te kunnen geven aan de activiteiten is een bijdrage vanuit onze gemeente nodig van € 50.000. Wij stellen voor deze bijdrage in de begroting 2024 op te nemen.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 50.000 incidenteel nadeel (2024)

Sloop WPA Wehe-den Hoorn en oude loods(en)

In verband met de verplaatsing van IBOR naar een nieuw complex in Winsum, komen de huidige kantoren van Werkplein Ability in Wehe-den Hoorn leeg. De oude loods(en) zijn overbodig. Deze panden kunnen worden gesloopt in kalenderjaar 2024. Eén meer recent gebouwde loods zal op het terrein blijven staan. De boekwaarde van de te slopen gebouwen bedraagt € 345.581. Samen met de sloopkosten geeft dit een incidenteel nadeel van € 445.581.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: € 445.581 incidenteel nadeel

Wij stellen voor de bovenstaande mutaties in de begroting 2024 op te nemen.

Overige ontwikkelingen

De hieronder geschetste ontwikkelingen gaan op termijn inzet van mens en middelen vragen, maar kunnen we nu nog niet financieel vertalen. Uiteraard komen wij bij u terug op het moment dat de ontwikkelingen concreter van aard zijn en de gevolgen voor onze komende begrotingen duidelijker zijn.

Dienstverlening

Ruim vier jaar na het ontstaan van onze gemeente, werken we op dit moment aan het herijken van ons dienstverleningsconcept. We doen dit om beter aan te kunnen sluiten bij de behoeften en verwachtingen van onze inwoners en ondernemers. Daar waar in Nederland de afstand van en tot de overheid als steeds groter wordt ervaren, willen wij in Het Hogeland inzetten op het vergroten van een gevoel van nabijheid. Nabijheid is wat ons van oudsher kenmerkt, en dat willen we koesteren.

Omdat de realiteit vraagt om het fysiek centraliseren van onze ambtenaren, willen we daarnaast bewust op zoek naar een invulling van onze toekomstige dienstverlening die een gevoel van nabijheid helpt herstellen en versterken. We verkennen methodieken en manieren van (samen)werken die ons in staat stellen om gericht aan te kunnen sluiten bij de behoefte, en om passend maatwerk kunnen leveren waar nodig en mogelijk. Hierbij moet duidelijk zijn wat je als inwoner en ondernemer van ons mag verwachten, en waarop je kunt vertrouwen. Naast een persoonlijke benadering, erkennen we ook het belang van het versterken van een digitaal fundament om onze diensten integraal en optimaal aan te kunnen bieden. Onze inwoners en ondernemers moeten goed geïnformeerd zijn, en onze professionals en maatschappelijke partners moeten voor het uitvoeren van hun werk kunnen beschikken over de informatie die noodzakelijk is voor de kwaliteit van dienstverlening die burgers van ons mogen verwachten. De komende periode hebben we hierin nog keuzes te maken, die mogelijk kunnen leiden tot een extra investering in onze dienstverlening.

Noordpolderzijl

De camping bij Noordpolderzijl is door de gemeente in de markt gezet. De komende jaren zal deze worden geëxploiteerd door Grounded Expeditions. Daarnaast zal door de RUG in samenwerking met de gemeente invulling worden gegeven aan het project donkerte.

De verduurzaming van het Hoavenhoes en het Zielhous zijn noodzakelijk. Daarvoor worden offertes opgevraagd, waarna er wordt gekeken hoe dit te financieren. We komen hierop terug bij de begroting 2024.

Omgevingswet en WKB

Als gevolg Transitie naar de omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (WKB) verwachten we een daling van de legesinkomsten. De omvang is op dit moment lastig in te schatten. De ontwikkeling van de kosten is verder ongewis, onder andere in verband met de personele invulling, die moeizaam is en procesversnelling die nodig is. Vooralsnog hebben we geen effecten op onze uitgaven voorzien.

Gladheidsbestrijding

Gladheidsbestrijding is een kerntaak/verplichting van de gemeente. Momenteel wordt er naar aanleiding van het vastgestelde implementatieplan B&O gewerkt aan het opstellen van een businesscase voor de uitvoering van de gladheidsbestrijding. Het gaat hierbij om de harmonisatie en optimalisatie van de gladheidsbestrijding in onze gemeente. Daarbij speelt de inzet van menskracht, materieel en strooiroutes een belangrijke rol. Een deel van het materieel is slechts gedeeltelijk van het jaar inzetbaar, maar zorgt wel voor een kostenpost. Op dit moment is het nog onbekend welke financiële gevolgen de optimalisatie en harmonisatie met zich meebrengen. Duidelijkheid zal er zijn voor het nieuwe strooiseizoen. Zo nodig zal dit meegenomen worden in de begroting 2024.

Project gebruiksoppervlakte woningen bij agrarische objecten

Vanaf 2025 moeten woningen bij een agrarisch object getaxeerd worden op gebruiksoppervlakte. Op dit moment gaat dit nog op bruto inhoud. Dit is een verplichting die wordt opgelegd door de Waarderingskamer. Binnenkort is er overleg over de planning en de exacte kosten.

Sloop gemeentelijke gebouwen

De komende jaren wordt er een aantal gebouwen gesloopt. Dit zijn panden die naar de gemeente toe zijn gekomen of nog naar de gemeente toe gaan komen, voornamelijk vanwege het gereedkomen van nieuwbouw van scholen en De Tirrel. Het gaat om zeven panden. Voor een aantal van deze locaties is

de toekomstige bestemming al bekend, voor een aantal andere locaties moet dit nog nader worden uitgezocht. Om de doorontwikkeling zo soepel mogelijk te laten verlopen is het verstandig een reserve in te stellen van waaruit eventuele sloopkosten kunnen worden gedekt en eventuele boekwaardes van panden kunnen worden afgewaardeerd. Wij zullen uw raad middels een memo informeren over de achtergronden

In 2023 zullen eerst diverse onderzoeken worden uitgevoerd die noodzakelijk zijn voordat de sloop kan worden uitgevoerd (flora & fauna en asbest). In 2024 kan er een start worden gemaakt met de sloop.

Voor de raming van de sloopkosten is een inschatting gemaakt van gemiddeld € 85.000 per pand. Totaal schatten we de sloopkosten op € 600.000. De boekwaarde van de zeven panden bedraagt ca. € 300.000. Daarmee komt de inschatting van de kosten op ca. € 900.000.

Bij bovenstaande berekening is nog geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten uit verkoop van het pand of van bouwkvavels.

Wanneer er gebouwen gesloopt worden, dan zullen we u via de P&C-documenten informeren over de hiermee gepaard gaande incidentele financiële effecten, die dan gedekt kunnen worden uit de Algemene Reserve.

Bovenstaand samengevat in een overzicht, geeft onderstaande tabel.

Progr.	Lasten/baten	2023	2024	2025	2026	2027	Omschrijving
Coalitieakkoord; Pijler 1 Verrijken van het dorps leven							
investering	lasten		450.000	450.000			MJOP Sportvelden - Kunstgrasvelden
investering	lasten		120.000	120.000	130.000	130.000	MJOP Sportvelden - Natuurgrasvelden
10	lasten		1.200.000				Dorpenfonds incidenteel dekken
10	baten		-300.000	-300.000	-300.000	-300.000	Dorpenfonds incidenteel dekken
Coalitieakkoord; Pijler 2 Verbinden in het landelijk gebied							
06	lasten		951.441	959.994			Inzet klimaatmiddelen
06	baten		-951.441	-959.994			Klimaatmiddelen (CDOKE SPUK)
Coalitieakkoord; Pijler 3 Duurzaam ondernemerschap							
03	lasten		100.000	100.000	100.000		VJN23 financiering meerjarenplan Stichting promotie waddenland
Coalitieakkoord; Pijler 4 Iedereen doet mee							
05	lasten		75.000	75.000	75.000	75.000	Verlenging project School als Wijk
Overige financiële voorstellen en ontwikkelingen							
09	lasten			750.000	750.000	750.000	VJN23 stlp kaplast verduurzaming gem.huizen
09	baten				-500.000	-1.000.000	Areaaluitbreiding WOZ Niet woningen
09	baten		-750.000	-750.000	-750.000	-750.000	VJN23 laten vervallen stlp schommeling lok.heffingen
09	baten		-200.000	-200.000	-200.000	-200.000	VJN23 Dividend Enexis
10	lasten		500.000				VJN23 Vormen risicoreserve afvalstoffenheffing
08	lasten		400.000	400.000	400.000		VJN23 Opgavegericht werken
03	lasten		50.000				VJN23 Delfsail 2024
05	lasten		345.581				Boekwaarde WPA Wehe den Hoorn
08	lasten		100.000				Sloop WPA Wehe den Hoorn en oude loods(en)
0			1.045.291	322.500	-147.500	-647.500	

Personeel & Organisatie

In de bestuursrapportage heeft u reeds een overzicht van de personele claims gezien voor 2023 e.v. In dit hoofdstuk schetsen we u diverse personele ontwikkelingen die we nog niet in 2023 opnemen, maar die wij graag mee zouden willen nemen in de opstelling van de begroting 2024.

Hieronder daarom nogmaals het overzicht van de claim voor de begroting 2024 e.v.

Formatieve uitbreiding:		2023	2024	2025	2026	2027
Kaderstelling 2024 e.v.:						
Team RO-beleid	Salarissen en sociale lasten		100.000	100.000	200.000	100.000
Team RO-beleid	Salarissen en sociale lasten		150.000	150.000	150.000	150.000
OOV	Salarissen en sociale lasten		240.000	240.000	240.000	240.000
HRM	Salarissen en sociale lasten		160.000	160.000	160.000	160.000
Stelpost HRM						-80.000
Medewerker Vastgoed	Salarissen en sociale lasten		50.000	50.000	50.000	50.000
Team Infra	Salarissen en sociale lasten		180.000	180.000	180.000	180.000
Team Infra	Salarissen en sociale lasten		90.000	90.000	90.000	90.000
Totaal uitbreiding kaderstelling			970.000	970.000	1.070.000	890.000
Inhuur:						
Team Burgerzaken	Inhuur overig		40.000			
Totaal inhuur kaderstelling			40.000			

Ruimtelijke ordening

Wij moeten één gebiedsdekkend omgevingsplan voor de gemeente het Hogeland opstellen. Wanneer de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt krijgen gemeenten van rechtswege een zogenaamd tijdelijk omgevingsplan. Dit tijdelijke omgevingsplan bestaat o.a. uit de huidige bestemmingsplannen/beheersverordeningen, een pakket rijksregels (bruidsschat) en een aantal specifieke verordeningen. Dit tijdelijke omgevingsplan moet vervolgens voor 2030 getransformeerd worden in een omgevingsplan dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Een complexe- en veelomvattende opgave die van de organisatie de komende jaren veel tijd en inspanning zal vergen.

Transitieplan omgevingsplan

Begin 2023 is gestart met een experiment omgevingsplan voor het dorp Wehe-den Hoorn. In dit experiment wordt de huidige planologische regeling omgezet naar een juridische regeling conform de Omgevingswet. Daarnaast wordt de globale structuur van het omgevingsplan vormgegeven (het zogenaamde casco).

Door dit experiment wordt praktijkgericht meer inhoudelijk inzicht verkregen en ervaring opgedaan met het instrument omgevingsplan en wat daar allemaal bij komt kijken.

De bevindingen vanuit dit experiment nemen we ook mee als input voor het nog op te stellen overall transitieplan omgevingsplan. Het is de bedoeling om dit transitieplan voor de zomervakantie 2023 ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad. In dit transitieplan gaan we nader in op de opgave en leggen we een aantal keuzes en scenario's voor hoe we de transitie op inhoud en proces de komende jaren zouden kunnen insteken.

Capaciteit en tijd

Tijdens de transitieperiode (2023 tot 2030) moet rekening gehouden worden met een extra belasting op de ambtelijke organisatie. Naast de opgave om te komen tot 1 omgevingsplan gaan de reguliere werkzaamheden namelijk ook gewoon door. Denk hierbij aan het begeleiden ruimtelijke procedures en vergunningen om ontwikkelingen en initiatieven mogelijk te maken. De verwachting is dat men name bij het team RO-beleid dit gaat schuren kijkend naar de huidige bezetting.

Dit wordt ook nog eens versterkt door een toename van nieuwe taken die ontstaan vanuit het beheer en het actueel houden van het omgevingsplan. Daarnaast ontstaan er ook nieuwe functies zoals bijvoorbeeld die van regelanalist. Deze persoon wordt verantwoordelijk voor het opstellen van zogenaamde toepasbare regels. Toepasbare regels voorzien in een stuk dienstverlening richting onze inwoners en zijn een vertaling van de juridische planregels.

Middelen

De opbouw en systematiek van een omgevingsplan is totaal anders dan die van een bestemmingsplan. De technische en inhoudelijke omzetting van een bestemmingsplan naar een omgevingsplan kan met recht een complexe opgave worden genoemd. Daarom zal naast voldoende interne capaciteit ook externe ondersteuning van adviesbureaus nodig zijn. Afhankelijk van de exacte volgorde van omzetting van de diverse deelgebieden (woongebieden, buitengebied, bedrijventerreinen) naar het omgevingsplan zijn er jaarlijks daarom extra financiële middelen nodig om dit te kunnen realiseren. Het mag duidelijk zijn dat deze enorme opgave niet gefinancierd kan worden uit het huidige structurele bestemmingsplan budget. Dit budget blijft de komende jaren ook nodig voor eigen gebiedsontwikkelingsprojecten, omgevingsonderzoeken, juridische advisering en vertegenwoordiging etc. Ook voor toekomstige thematische wijzigingen van het omgevingsplan (te vergelijken met het huidige paraplubestemmingsplan) zullen structurele middelen beschikbaar moeten blijven.

Onderstaand is op basis van de huidige inzichten en veranderende marktwerking een inschatting gemaakt van de extra financiële middelen die de komende jaren nodig zijn om de transitie naar een gebiedsdekkend omgevingsplan te kunnen maken.

Naar verwachting zal de transitie gaan plaatsvinden door middel van de omzetting van deelgebieden. Er wordt ingeschat dat in 2026 het buitengebied op de rol staat om op te pakken. Daarom is er in 2026 in verhouding een hoger bedrag aan middelen nodig dan in de andere jaren. In algemene zin biedt het huidige structurele bestemmingsplanbudget de komende jaren ook enige flexibiliteit mocht blijken dat de extra gevraagde middelen onverhoopt niet toereikend zouden zijn.

Voorgestelde mutatie begroting 2024: €100.000 nadeel in 2024, 2025,2027. €200.000 nadeel in 2026 (Formatie ook toegelicht in programma bedrijfsvoering)

Openbare orde en veiligheid

Ondermijning vormt een veiligheidsrisico. Het onlangs verschenen rapport Tops/van der Torre beschrijft dit uitvoerig, en geeft nieuwe inzichten over de aard en omvang van deze risico's. Om negatieve ontwikkelingen te bestrijden en deze voor te zijn is de formatie in de beleidsvorming, regie en uitvoering bij OOV en VTH onvoldoende. Niet in het minst omdat elders de personele inzet hierop geïntensiveerd wordt, waardoor verdringing van activiteiten naar andere gebieden dreigt. En ons uitgestrekte buitengebied, met een lange kustlijn biedt hiertoe vele mogelijkheden. Toezicht is er maar mondjesmaat aanwezig.

Inzet

Voor de reguliere OOV-taken is vorig jaar extra budget bijgeraamd en een adviseur geworven. Hoewel ondermijning feitelijk een reguliere taak is, past op basis van bovenstaande een intensievere aanpak bij dit thema dan tot nu toe voorzien. Dit geldt ook voor de uitvoering (toezicht). Daarom is het voorstel budget vrij te maken voor 1 fte adviseur OOV en 2 fte boa capaciteit.

HRM

De HR adviseurs zijn met name operationeel bezig, omdat de basis niet op orde is. De oorzaken daarvan liggen met name in de effecten van de herindeling, de uitstroom van een aantal teamleden die veel kennis hadden en de tegenvallende uitrol van het personeelsinformatiesysteem. Het team personeels- en salarisadministratie is hierdoor onderbezet qua formatie én kennis, waardoor er een beroep gedaan wordt op de adviseurs. Daarom is investeren in die basis de komende jaren nodig, om daarmee de adviseurs vrij te spelen voor tactische en strategische opdrachten.

Beoogd effect

Er zijn een aantal belangrijke redenen waarom we tactisch en strategisch vanuit HR meer impact willen maken. De meest voorname is om een aantrekkelijke werkgever te zijn voor medewerkers die we in huis hebben en medewerkers die we graag in huis willen halen. We willen beter binden en boeien. Bijvoorbeeld door een goed onboardingprogramma, door het bieden van ontwikkel- en doorgroeimogelijkheden en door te investeren in leiderschap. Daarnaast is een belangrijke reden de bijdrage die vanuit HRM geboden kan worden aan organisatieverandering. Voorbeelden van veranderingen die we aan zien komen - en al gaande - zijn: Ontwikkelplein Het Hogeland, de kanteling van het Sociaal Domein, de krappe arbeidsmarkt, opgavegericht werken en de behoefte om een analyse

(en daarbij behorend een plan) te maken waar we nu staan in relatie tot de herindeling en de visie die destijds is opgesteld.

Formatievraag

De aanvraag die we doen om het team uit te breiden zit zoals gezegd in het versterken van de operationele basis bij HRM. Dit willen we doen door twee personeelsconsulenten aan te nemen die het eerste aanspreekpunt vormen voor de teamleider/teamcoach en die schakelt met collega's in het HRM team waar nodig.

Wanneer we de basis op orde hebben kunnen we bij uitstroom van een HR-adviseur beoordelen of deze vervangen moet worden. We verwachten dat daar op termijn minder bezetting nodig is als we de basis op orde hebben en hebben kunnen bouwen aan de tactische en strategische vraagstukken zoals genoemd. De termijn waarop dat verwacht kan worden is echter een gok, maar vooralsnog in 2027 opgenomen.

Formatie-uitbreiding IBOR-Infra

De formatie bij IBOR-Infra is niet toereikend voor het uitvoeren van de toebedeelde taken (reguliere, structurele taken). In de begroting is binnen de onderdelen Wegen en Waterketen/riolering hierop geanticipeerd door naast de kosten voor de uitvoering ook de kosten voor zaken als Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT) op te nemen. Een deel van de raming VAT-kosten wordt verlaagd, dit budget wordt toegevoegd aan het budget voor salarislasten. Voor het onderdeel "wegen" gaat dit om een verschuiving van € 180.000 en voor het onderdeel "Waterketen/ riolering" om € 90.000. Dit voorziet in een gezamenlijke structurele formatie-uitbreiding met 3 FTE.

Bijlagen

Mutaties Bestuursrapportage 2023

Progr.	Lasten/baten	2023	2024	2025	2026	2027	Omschrijving
01	lasten	184.833	351.355	258.067	394.271	534.453	VJN23 aanvulling nav begroting 2024
01	lasten	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	VJN23 ivm belasting auto's
01	lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	VJN23 ivm kleding BOA's
01	lasten	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	VJN23 ivm brandstof auto's
01	lasten	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	VJN23 ivm onderhoud auto's
01	lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	VJN23
01	lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	Opruimen kadavers
1	lasten	-98					VJN23 onderuitp kaplast
	Totaal struct. lasten	209.833	376.355	283.067	419.271	559.453	
	Totaal incid. lasten	-98	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
02	lasten	30.000					Gladheidsbestrijding
02	lasten	110.000					Trilling schermen Winsum
02	lasten		21.050	21.050	21.050	21.050	VJN23 kapitaallast BGW Mekelstraat
02	lasten		6.315	6.315	6.315	6.315	VJN23 kapitaallast BGW Mekelstraat
02	lasten	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000	Extra kosten onkruidbestrijding
02	lasten	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	Her profileren sloten
02	lasten	15.000					Implementatieplan Gladheidsbestrijding
02	lasten	5.000					Vervanging elektriciteitskasten Noordpolderzijl

02	lasten		1.000	1.000	1.000	1.000	Onderhoud elektriciteitskasten Noordpolderzijl
2	lasten	-727.108					VJN23 onderuitp kaplast
	Totaal struct. lasten	60.000	88.365	88.365	88.365	88.365	
	Totaal incid. lasten	-567.108	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
03	lasten	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500	VJN23 indexering chemport europe
03	lasten	7.500					VJN23 buitenkast NPZ
03	lasten	20.000					VJN23 aanvulling detailhandel visie
03	lasten	30.000					VJN23 kosten vm grex Vogelzang
03	lasten	15.000					VJN23 kosten vm grex Scherphorn Noord
03	lasten	25.000					VJN23 woonplan Oosterhuizen Baflo
03	lasten	40.000					VJN23 onderhoud de Blink
03	lasten	230.000					VJN23 subsidie manege Ulrum
03	lasten	35.000					VJN23 aanvulling voorziening Leens Oost
03	lasten	100.000					VJN23 toekomstbestendig maken bedrijventerreinen
03	lasten	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000	VJN23 waddenzeehavens indexatie
03	lasten	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500	VJN23 indexering
3	lasten	-12.361					VJN23 onderuitp kaplast
	Totaal struct. lasten	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	
	Totaal incid. lasten	490.139	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
04	lasten	84.861	84.861	84.861	84.861	84.861	Aanpassing raming ivm voorlopige beschikking OAB 2023
04	baten	-84.861	-84.861	-84.861	-84.861	-84.861	Aanpassing raming ivm voorlopige beschikking OAB 2023

04	lasten	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000	Vakleerkrachten
04	lasten	140.000	140.000	140.000	140.000	140.000	Leerlingenvervoer, stijging NEA-index
04	lasten	24.260	24.260	24.260	24.260	24.260	VJN23 Junior energiecoach
04	lasten	25.000					Harmonisatie sporthalbeheer
04	lasten	4.655					verdubbeling activiteitenbudget sport beweegteam
04	lasten	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000	Brede combinatie functionaris (SPUK GALA)
04	baten	-95.000	-95.000	-95.000	-95.000	-95.000	SPUK GALA zat in AU wordt aparte uitkering
04	lasten	39.000	39.000	39.000	39.000	39.000	Sportakkoord
04	baten	-39.000	-39.000	-39.000	-39.000	-39.000	Sportakkoord
04	lasten	2.300					Bestrijden Engerlingen
04	lasten	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	Stijgende prijzen sportmaterialen
04	lasten	45.000					Aanschaf sportmateriaal inrichting De Tirrel
04	lasten	16.000					Ecologisch onderzoek Ripperdahal
04	lasten	35.000					Extra grond Zwembad Winsum
04	lasten	16.000					Ecologisch onderzoek Gymzaal Winsum
04	lasten	17.500	17.500	17.500	17.500	17.500	Verhoging MJOP
04	lasten	15.000					Afronding Marciaborg
04	lasten	5.700					Onderhoud Tennis oefenmuur
04	lasten	250.000	250.000	250.000			bibliotheek als centraal ontmoetingspunt verbinden aan het sociaal domein
04	lasten	48.258	48.258	48.258	48.258	48.258	SPUK IDO
04	baten	-48.258	-48.258	-48.258	-48.258	-48.258	SPUK Informatiepunt Digitale Overheid
04	lasten	8.000	8.000				Bestrijding Heermoes Volkstuinen
04	lasten	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	Onderhoud Hooilandseweg
04	lasten	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	Extra kosten snoeiafval
04	baten	25.455	25.391	25.397	25.403	25.403	Inkomsten Trekkershutten vervallen
4	lasten	-672.287					VJN23 onderuitp kaplast
	Totaal struct. lasten	585.879	585.879	585.879	585.879	585.879	

	Totaal incid. lasten	-249.632	258.000	250.000	0	0	
	Totaal struct. baten	-241.664	-241.728	-241.722	-241.716	-241.716	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
05	lasten	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000	PMF Meenschaar naar team Facilitair - Budgetneutraal
05	lasten	20.000					Ambtelijke onderst. tafel sociaal en gezond
05	baten	-20.000					Bijdrage ambt.onderst. tafel S&G
05	lasten	97.800					Boekwaarde Dorpshuis Oldenzijl
05	lasten	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000	Stijging als gevolg van hogere NEA-index dan geraamd
05	lasten	10.366	10.366	10.366	10.366	10.366	Juridische ondersteuning statushouders
05	lasten	41.058					Sisa G13 onderwijsroute WI 2022
05	baten	-41.058					Sisa G13 onderwijsroute WI 2022
05	lasten	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	jeugd, preventiemiddelen
05	lasten	110.000	177.500	177.500	177.500		VJN23 prgr manager transformatie SD + onderst.
05	lasten	634.000	1.792.500	990.500	98.000		Programma Transformatie Sociaal Domein
05	lasten	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	corr BUIG budget cf begr 23
05	lasten	366.000					Energietoeslag 2023
05	lasten	600.000					Implementatiebudget Ontwikkelplein Het Hogeland
05	lasten	100.000	100.000	100.000			Bijdrage gebiedscooperatie Het Hogeland
05	lasten	192.000					Voorlopige afrekening ESF REACT-EU
05	baten	-192.000					Voorschot afrekening deelname ESF REACT-EU
05	lasten	500.000					Project 'Van Waarde!'
05	baten	-500.000					Project Van Waarde!
05	lasten	71.000					Vroegsignalering
05	lasten	-900.000	-900.000	-900.000	-900.000	-900.000	VJN23 lagere kosten jeugdzorg
05	lasten	439.201	439.201	439.201	439.201	439.201	Afvoeren tekst woonplaatsbeginsel/voogdij 18+
05	lasten	460.799	460.799	460.799	460.799	460.799	VJN23 lagere kosten jeugdzorg

05	lasten			22.000			Bijdrage accres DUMO/DUVO
05	lasten				392.000	392.000	Bijdrage DUMO/DUVO
05	Lasten	486.000	473.500	473.500	295.500		SPUK GALA (overige onderdelen)
05	baten	-486.000	-473.500	-473.500	-295.500		SPUK GALA zat in AU wordt aparte uitkering
05	lasten		20.000				eenmalige inrichtingskosten consultatiebureau Bedum
05	lasten		53.000	53.000	53.000	53.000	Huur consultatiebureau Bedum
05	lasten		-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	Oude huur consultatiebureau Bedum vervalt
05	lasten	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	GIDS gelden (SPUK GALA)
05	lasten	32.000	35.000	35.000	47.000	47.000	Kansrijke start (SPUK GALA)
05	baten	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000	SPUK GALA zat in AU wordt aparte uitkering
05	baten	-32.000	-35.000	-35.000	-47.000	-47.000	SPUK GALA zat in AU wordt aparte uitkering
05	lasten	30.000					SPUK Preventieakkoord 2023
05	baten	-30.000					SPUK Preventieakkoord 2023
5	lasten	-365.853					VJN23 onderuitp kaplast
	Totaal struct. lasten	245.366	271.366	271.366	183.366	183.366	
	Totaal incid. lasten	2.590.005	2.463.500	1.663.500	963.000	392.000	
	Totaal struct. baten	-92.000	-95.000	-95.000	-107.000	-107.000	
	Totaal incid. baten	-1.077.058	-473.500	-473.500	-295.500	0	
06	lasten	-32.500	-32.500	-32.500	-32.500	-32.500	Deel raming kan vervallen (elders begroot bij rioolbeheer)
06	lasten	25.000					VJN23 impuls circ. Economie
06	lasten	50.000					VJN23 Deltaplan biodiversiteit
06	lasten	203.000					VJN23 Restant Meicirculaire 2022
06	baten	47.500					VJN23 Correctie
06	lasten	100.000					VJN23 Voorbereiding routekaart
06	baten	-100.000					VJN23 voorbereiding routekaart
06	baten	-842.888					VJN23 restant CDOKE-middelen (ook als stlpst)

06	lasten	12.000					Informatiekasten begraafplaatsen
06	lasten	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	Waardevolle graven
06	lasten	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	VJN23 Afschaffen voorschot
06	baten	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	VJN23 afschaffen voorschot
06	lasten		343.841	394.481	432.481	471.481	VJN23 aanvulling nav BGR24 ODG
06	lasten	20.000					VJN23 ivm budgetoverheveling
06	lasten	52.000					VJN23 ivm budgetoverheveling
06	lasten	30.000					VJN23 ivm budgetoverheveling
06	baten	-30.000					VJN23 ivm budgetoverheveling
06	baten	-77.000					VJN23 ivm budgetoverheveling
06	baten	-3.000					VJN23 ivm budgetoverheveling
06	lasten	450.000					VJN23 voorbereidingskosten HHL Oost
06	lasten	75.000					VJN23 versnelling woningbouw verkennend onderzoek dorpen
06	lasten	50.000					VJN23 versnelling woningbouw Programma van Eisen
06	lasten	25.000					VJN23 versnelling woningbouw verkenning onderzoek (Geen suggesties)
06	lasten	-86.372	-86.372	-86.372	-86.372	-86.372	Correctie vim aanpassingen BOH - lumpsum
06	baten	821.372	821.372	821.372	821.372	821.372	Correctie BOH22-23 obv werkelijk
06	baten	-735.000	-735.000	-735.000	-735.000	-735.000	Verhoogde lumpsum 2023
06	lasten	-3.822					Corr ivm uitgaven 2022
06	baten	3.822					Corr ivm uitgaven 2022
06		-16.000					VJN23 dekking urenitbreiding PMF 2022-170
06	lasten	236.856					Raming opnemen ontvangst SPUK Proceskosten
06	lasten	647.462					Proceskosten (niet compensabel)
06	baten	-884.318					Ontvangen SPUK Proceskosten NPG
6	lasten	-424.979					VJN23 onderuitp kaplast
	Totaal struct. lasten	-103.872	239.969	290.609	328.609	367.609	
	Totaal incid. lasten	1.531.517	0	0	0	0	

	Totaal struct. baten	101.372	101.372	101.372	101.372	101.372	
	Totaal incid. baten	-1.885.884	0	0	0	0	
07		-18.000	-18.000	-9.000			VJN23 dekking urenitbreiding adv.raadscomm.
07		18.000	18.000	9.000			VJN23 urenitbreiding adviseur raadscommunicatie
07	lasten	30.000					Verhoging raming representatiebudget college
07	lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	Verhoging raming representatiebudget college
07	lasten	39.000	39.000	39.000	39.000	39.000	Verhoging bijdrage Ver. Waddenzeegemeenten
07	lasten	-5.900	-5.900	-5.900	-5.900	-5.900	Vrijval budget is geraamd bij EZ
07	lasten		24.408	18.586	37.159	32.644	Verwachte afdracht
07	baten		-34.934	-10.744	-74.983	-59.356	Verwachte opbrengst
07	lasten		39.458	50.903	72.486	72.226	Verwachte afdracht 2024
07	baten		-115.950	-141.922	-194.176	-186.296	Verwachte opbrengst 2024 ev
7	lasten	-21.600					VJN23 onderuitp kaplast
	Totaal struct. lasten	43.100	106.966	112.589	152.745	147.970	
	Totaal incid. lasten	8.400	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	-150.884	-152.666	-269.159	-245.652	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
08	lasten	60.000	60.000				Huisvesting Intergrale Sociale Teams
08	lasten	50.000					PVA verduurzamen gemeentelijk vastgoed
08	lasten	50.000					Plan huisvesting WPA
08		500.000					VJN23 voorbereidingskrediet nieuwbouw gem.huis
08	lasten	80.000					VJN23 sloop en verkoop Jansenius Warffum
08	lasten	131.445					VJN23 ivm oa boekwaarde en kunstwerk
08	baten	-246.000					VJN23 ivm verkoop
08	lasten	14.500	14.500	14.500	14.500	14.500	Schoonmaak Hoavenhoes

08	lasten	16.000					Ecologisch onderzoek Rank
08	lasten	16.000					Ecologisch onderzoek Piramide
08	lasten	16.000					Ecologisch onderzoek Tiggeldobbe
08	lasten	16.000					Ecologisch onderzoek Brunwerd
08	lasten	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	VJN dekking adviseur OOV
08	lasten	-36.000	-73.000	-73.000	-73.000	-73.000	VJN dekking contractmanager Jeugd
08	lasten	-21.000					
08	lasten	500.000					VJN23 ophoging budget ziektevervanging
08	lasten	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	Jaarlijkse bijdrage FNV
8	lasten	30.000					VJN23 voorbereiding Regiodeal
08	lasten	100.000					VJN23 formatie-uitbreiding erfgoed
08	lasten	50.000	105.000	105.000	105.000	105.000	VJN23 programmamanager Wonen
08	lasten	50.000	105.000	105.000	105.000	105.000	VJN23 programmamanager Reitdiep
08	lasten	14.500	1.500				VJN23 tijd.urenuitbr.tbv opgave gericht werken
08	lasten	-81.000	-81.000	-81.000	-81.000	-81.000	vrijval niet invullen planeconoom
08	lasten	50.000					VJN23 inzet duurzaamheid aan Hogeland oost
08	lasten	2.600					Reserve grote opgaves
08	lasten	4.300					tijd.urenuitbr. Funct.beheerder
08	lasten	100.000					VJN23 Extra personele inzet VTH
08		-4.300					dekking tijd.urenuitbr. Funct.beheerder
08	lasten	182.000	182.000	182.000	182.000	182.000	Evaluatie groenbeleidsplan
08	lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	Consignatievergoeding
08	lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	Extra kosten afval
08	lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	Schoonmaak schaftketens
08	lasten	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500	Communicatiekosten
08	lasten	7.500					Communicatiekosten
08	lasten	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	Calamiteitendienst

08	lasten	36.000	73.000	73.000	73.000	73.000	VJN23 contractmanager Jeugd
08	lasten	50.000					VJN23 formatie-uitbreiding bijdrage EZ aan Hogeland Oost
08	lasten	18.500					tijdelijke fte bovenformatief
08	lasten	15.000					tijdelijke fte bovenformatief
08	lasten		40.000				Inhuur ivm registratie dubbele geslachtsnaam
08	lasten	-18.500					dekking tijd. Fte bovenformatief BuZa
08	lasten	40.000					VJN23 bovenformatief mdw
08	lasten	-43.000	-86.000	-86.000	-86.000	-86.000	vrijval vertrek mdw
08	lasten	32.000					VJN23 urenuitbreiding PMF 2022-170
08	lasten	37.000	37.000	37.000	37.000	37.000	VJN23 beleidsmdw A
08	baten	-108.790					Afrekening Mensenwerk contract aardb.coaches
08	lasten	43.000	87.000	87.000	87.000	87.000	VJN23 formatie Wonen en Leefbaarheid
08	lasten	170.000	342.000	342.000	342.000	342.000	VJN23 changemanager, sec.content engineer, ms365 beheerder
08	lasten	90.000	67.000				Inhuur IT-architect
08	lasten	41.000	83.000	83.000	83.000	83.000	VJN23 mdw basisregistraties
08	lasten	40.000					Trainee autorisatiemanagement
08	lasten	150.000	186.000				Project uitvoeringskosten MS365
08	lasten	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000	PMF Meenschaar naar team Facilitair - Budgetneutraal
08	lasten	6.300					tijdelijke fte bovenformatief
08	lasten	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	vrijval facilitair t.g.v. personele taakstelling
08	lasten	-11.000	-11.000	-11.000	-11.000	-11.000	vrijval facilitair t.g.v. efficiency taakstelling (schoonmaak)
08	lasten	10.000					tijdelijke urenuitbreiding mdw
08	lasten	35.000	17.000				VJN23 bestuurssecretariaat
08	lasten	28.000	57.000	57.000	57.000	57.000	VJN23 bestuurssecretariaat
08	lasten	115.000	115.000	115.000	115.000	115.000	VJN23 Werkgeversadviseur provincie
08	baten	-115.000	-115.000	-115.000	-115.000	-115.000	VJN23 detachingsvergoeding werkg.adviseur
08	lasten	7.700					tijdelijke uitbreiding fte

08	lasten	16.300	16.300	16.300	16.300	16.300	uitbreiding fte inkomensconsulent A
08	lasten	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	VJN23 beleidsmdw minima
08	lasten	109.000	109.000	109.000	109.000	109.000	VJN23 directiesecretaris
08	lasten	107.000	107.000	107.000	107.000	107.000	VJN23 programmamanager Hogeland Oost
08	lasten	-80.000					vrijval vertrek mdw
08	lasten	-14.500	-1.500				VJN23 dekking tijd.urenuibr.tbv opgave gericht werken
08	lasten	-16.000					VJN23 dekking urenuitbreiding PMF 2022-170
08		21.000					herberekening vrijval verjongingsbudget 2023
08	lasten	-50.000					Dekking inhuur IT-architect
08	lasten	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	Verlaging portokosten ivm afname post
08	lasten	120.000	120.000	120.000	120.000	120.000	Prijsindexatie
08	lasten	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000	Licentiekosten MS365
08	lasten	25.000					Onvoorziene kosten ivm verlenging MS-licenties
08	lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	Wijziging licentiemodel Topdesk
08	lasten		65.000	110.000	110.000	120.000	Extra licentiekosten MS 365
08	lasten		5.000	10.000	10.000	10.000	Wijziging licentiemodel Topdesk
08	lasten					-47.000	VJN23 taakstelling licentierechten
08	lasten	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	Wegenbelasting VW Caddy
08	lasten	17.000					Aanschaf VW Caddy
08	lasten	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	Brandstof VW Caddy
08	lasten	300	300	300	300	300	Onderhoud VW Caddy
08	lasten	100	100	100	100	100	Track en Trace VW Caddy
08	lasten	300					Inbouw track en trace VW Caddy
08	lasten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	Verzekering VW Caddy
08	lasten	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500	Invoeren tags
08	lasten	17.500					Invoeren tags
08	lasten	5.800	5.800	5.800	5.800	5.800	Kosten systeem Toxic

08	lasten	40.000					Vernieuwen interieur bestuursvleugel gem.huis Winsum
08	lasten	20.000					Ecologisch onderzoek WPA Wehe den Hoorn
08	lasten	395.000					Verhoging energiekosten WPA
08	lasten	241.325					VJN23 ivm boekwaarde
08	baten	-275.000					VJN23 ivm verkoop
08	lasten	-130.000	-130.000	-130.000	-130.000	-130.000	VJN23 koop ipv huur tijd. Huisvesting
08	lasten		106.650	106.650	106.650	106.650	VJN23 koop ipv huur tijd. Huisvesting
08	lasten		17.910	17.910	17.910	17.910	VJN23 koop ipv huur tijd. Huisvesting
8	lasten	85.866	81.366	81.366	81.366	81.366	VJN23 diverse kleine mutaties Personeel (nader uit te splitsen)
8	lasten	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	VJN23 CAO-ontwikkeling 2023
8	lasten	-527.382					VJN23 onderuitp kaplast
	Totaal struct. lasten	4.120.166	4.564.226	4.614.226	4.614.226	4.577.226	
	Totaal incid. lasten	2.184.288	370.000	0	0	0	
	Totaal struct. baten	-115.000	-115.000	-115.000	-115.000	-115.000	
	Totaal incid. baten	-629.790	0	0	0	0	
09	baten	-770.000					Meer dividend
09	lasten	-42.000	-42.000	-42.000	-42.000	-42.000	Minder rente ivm afgekochte leningen
09	lasten	-58.000	-58.000	-58.000	-58.000	-58.000	Minder rente ivm afgekochte leningen
09	baten	-150.000					Rente schatkistbankieren
09	baten	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500	Minder renteontvangsten
09	baten	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000	Minder renteopbrengsten ivm afgekochte leningen
09	lasten	63.000					Juridische advisering
09	lasten	41.000					Kosten bezwaar en beroep
09	lasten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	Kosten voormelding objectkenmerken
09	lasten	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000	Kosten bijz. taxaties onder € 30.000
09	lasten	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000	Kosten DataB nakohieren

09	baten	-4.905.797	-4.328.221	-5.834.467	-4.555.571	-6.987.208	VJN23 uitwerking Meicirculaire
09	baten	-1.389.400	-2.231.000	-2.797.200			VJN23 vervallen afslag AU
09		70.000	70.000	70.000	70.000	70.000	VJN23 realisatie taakstelling personeel
09		11.000	11.000	11.000	11.000	11.000	VJN23 realisatie efficiency taakstelling
09	lasten	-1.066.833	-1.182.196	-1.161.548	-1.705.752	-1.884.934	VJN23 dekking prijsindexering uit stlp
09	lasten	-3.000.000	-3.000.000	-3.000.000	-3.000.000	-3.000.000	VJN23 CAO-ontwikkeling 2023 dekking stlp L/P
09	lasten	-445.533	-456.000	-456.000	-456.000	-456.000	VJN23 inzet IBP middelen
09	lasten	842.888					VJN23 taakmutatie klimaatbeleid
09	lasten	470.000	470.000	470.000	470.000	470.000	VJN23 vervallen taakstelling personeel
09	lasten	357.000	357.000	357.000	357.000	357.000	VJN23 vervallen taakstelling personeel
09	lasten	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	VJN23 vervallen taakstelling reiskosten wn/wrk
09	lasten	-557.000	-471.333	-385.666	-300.000	-300.000	VJN23 verhoging stlpst onderuitputting vacatures
09	lasten	894.128	1.081.471	1.444.048	52.029	65.282	VJN23 taakmutaties Meicirculaire
09	lasten	743.393	1.654.244	2.743.068	2.932.526	3.047.489	VJN23 loon/prijscompensatie Meicirculaire
09	lasten					2.656.785	VJN23 nieuwe financieringsystematiek
09	lasten		54.931	115.931	182.331	191.581	VJN23 kapitaalast mutatie investeringslijst
09	lasten				-317.000	-317.000	VJN23 taakstelling prgmanagers
09	lasten					-172.000	VJN23 taakstelling ICT personeel
9	lasten	623.037					VJN23 onderuitp kaplast
	Totaal struct. lasten	-2.330.845	-1.217.883	400.833	-1.510.866	932.203	
	Totaal incid. lasten	1.569.925	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	-6.262.697	-6.526.721	-8.599.167	-4.523.071	-6.954.708	
	Totaal incid. baten	-920.000	0	0	0	0	
10	baten	-744.000	-1.970.000	-1.168.000	-275.500		VJN23 dekking transformatie SD
10	lasten	325.000					VJN23 uitvoering motie knelpunten dorpen
10	baten	-15.121					VJN23 dekking kosten grex Vogelzang

10	baten	-59.000					VJN23 Dekking kosten de Blink
10	baten	-14.879					VJN23 dekking kosten grex Vogelzang
10	baten	-15.000					VJN23 dekking kosten grex Scherphorn Noord
10		-39.000					dekking div knelpunten
10	baten	-2.600					Reserve grote opgaves
10	baten	-450.000					VJN23 Dekking voorbereidingskosten HHL Oost
10	baten	-50.000					VJN23 dekking inzet duurzaamheid aan Hogeland Oost
10	baten	-50.000					VJN23 Dekking formatieuitbreiding
10	baten	-250.000	-250.000	-250.000			VJN23 dekking bieb als centraal ontm.punt
10	baten	-150.000	-186.000				VJN23 dekking Project uitvoeringskosten MS365
10	baten	-150.000					VJN23 dekking versnelling woningbouw
10	baten	-40.000	-67.000				VJN23 dekking inhuur IT-architect
10	baten	-207.000	-317.000	-317.000			VJN23 dekking programmamanagers
	Totaal struct. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. lasten	286.000	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	-2.197.600	-2.790.000	-1.735.000	-275.500	0	
		-2.625.259	-2.162.718	-2.728.249	121.021	293.367	

Mutaties Kadernota 2023

Progr.	Lasten/baten	2023	2024	2025	2026	2027	Omschrijving
1							
	Totaal struct. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
02	lasten		-180.000	-180.000	-180.000	-180.000	Inzet VAT-kosten voor 2 Fte's Wegen
	Totaal struct. lasten	0	-180.000	-180.000	-180.000	-180.000	
	Totaal incid. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
03	lasten		50.000				VJN23 Delfsail 2024
03	lasten		100.000	100.000	100.000		VJN23 financiering meerjarenplan Stichting promotie waddenland
	Totaal struct. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. lasten	0	150.000	100.000	100.000	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
04							
	Totaal struct. lasten	0	0	0	0	0	

	Totaal incid. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
05	lasten		75.000	75.000	75.000	75.000	Verlenging project School als Wijk
05	lasten		345.581				Boekwaarde WPA Wehe den Hoorn
	Totaal struct. lasten	0	75.000	75.000	75.000	75.000	
	Totaal incid. lasten	0	345.581	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
06	lasten		-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	Inzet VAT-kosten voor 1 FTE Riolering
06	lasten		-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	Inzet VAT-kosten voor 1 FTE Riolering
	Totaal struct. lasten	0	-90.000	-90.000	-90.000	-90.000	
	Totaal incid. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
7							
	Totaal struct. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
08	lasten		500.000	500.000	500.000	500.000	VJN23 opvoeren knelpuntenbudget
08	lasten		250.000	250.000	250.000	250.000	VJN23 ophoging budget ziektevervang
08	lasten		100.000	100.000	200.000	100.000	VJN23 Formatie-uitbreiding ivm Omgevingsplan

08	lasten		150.000	150.000	150.000	150.000	VJN23 formatie-uitbreiding erfgoed
08	lasten		50.000	50.000	50.000	50.000	Jaarplan Vastgoed - Tijdelijke medewerker naar vast
08	lasten		180.000	180.000	180.000	180.000	Inzet VAT-kosten voor 2 FTE's Wegen
08	lasten		90.000	90.000	90.000	90.000	Inzet VAT-kosten voor 1 FTE Riolering
08	lasten		240.000	240.000	240.000	240.000	VJN23 formatie-uitbreiding ondermijning
08	lasten		160.000	160.000	160.000	160.000	VJN23 personeelsconsulenten
08	lasten		-200.000	-200.000	-200.000		VJN23 dekking Opgavegericht werken
08	lasten		400.000	400.000	400.000		VJN23 Opgavegericht werken
08	lasten		100.000				Sloop WPA Wehe den Hoorn en oude loods(en)
	Totaal struct. lasten	0	1.720.000	1.720.000	1.820.000	1.720.000	
	Totaal incid. lasten	0	300.000	200.000	200.000	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
09	baten		-200.000	-200.000	-200.000	-200.000	VJN23 Dividend Enexis
09	baten			-250.000	-500.000	-750.000	Areaaluitbreiding WOZ Niet woningen
09	lasten		-100.000	-100.000	-200.000	-100.000	VJN23 formatie omgevingsplan uit IBP
09	lasten		-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	VJN23 dekking OOV uit stlpst
09	lasten					-80.000	VJN23 taakstelling HRM (HR-adviseurs)
09	baten		-	-	-	-	VJN23 laten vervallen stlp schommeling lok.heffingen
			1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	
09	lasten			750.000	750.000	750.000	VJN23 stlp kaplast verduurzaming gem.huizen
	Totaal struct. lasten	0	-200.000	-200.000	-300.000	-280.000	
	Totaal incid. lasten	0	0	750.000	750.000	750.000	
	Totaal struct. baten	0	-1.200.000	-1.450.000	-1.700.000	-1.950.000	
	Totaal incid. baten	0	0	0	0	0	
10	lasten		1.200.000				Dorpenfonds incidenteel dekken

10	baten		-300.000	-300.000	-300.000	-300.000	Dorpenfonds incidenteel dekken
10	lasten		500.000				VJN23 Vormen risicoreserve afvalstoffenheffing
10	baten		-				VJN23 dekking incidenteel uit AR
			1.510.000				
	Totaal struct. lasten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. lasten	0	1.700.000	0	0	0	
	Totaal struct. baten	0	0	0	0	0	
	Totaal incid. baten	0	-1.810.000	-300.000	-300.000	-300.000	
		0	810.581	625.000	375.000	-255.000	

Investeringslijst 2023

Investeringslijst 2023 - 2026																	
Progr.		Onderwerp	Nut	Ter- mijn	Bedrag van investering (ex BTW)						Kapitaallast (1 ^o jaar)						
					2023		2024		2025		2026		2024	2025	2026	2027	
					Uitgave	Inkomst	Uitgave	Inkomst	Uitgave	Inkomst	Uitgave	Inkomst					
8	8	Vervanging telefonie	E	3					15.500							5.399	
	8	Schermen Belruimtes	E	10	75.000									8.625			
	6	Inrichting openbare ruimte Wilhelminastraat	E	40	53.300	13.800								1.787			
	6	Inrichting openbare ruimte woonplan Leens	E	25	37.000									2.035			
	6	De Blink (E-31001) problemen haven	E	-	19.000	19.000											
	6	voorbereidingskosten Grex Folkerda	E	0	100.000												
	4	Project 380 KV Bedum/ Westerdijkshorn	E	30	350.000	350.000											
	6	NPG Centrumplan uithuizen plus	E	-	-1.600.000	-1.600.000											
	6	Herinrichting Kantens Locatieonderzoek	E	-	28.692	28.692											
	5	Veiligheidsvoorzieningen WPA Uithuizen	E	20	150.000									9.750			
	2	Vervanging beschoeiing 2018	E	20	140.000	140.000											
	2	Boterdiep Wz Bedum	E	20	181.000	181.000											
	2	Herinrichting Oosterstraat	E	20	150.000									9.750			
	2	Openbare verlichting 2023	E	30	30.000		30.000		30.000		30.000			1.450	1.450	1.450	1.450
	2	NPG MKK8 Toeristische ontsl. jachthaven	E	-	-232.711	-232.711											
	2	NPG MKK3 Fietsbrug Zoutkamp-Vierhuizen	E	-	45.872	45.872											
	2	NPG MKK5 Aanmeervoorz Reitdiephaven	E	-	72.786	72.786											
	2	NPG MKK4 Aanmeervz Hunsingokanaal	E	-	23.098	23.098											
	2	NPG MKK6 Herstel muraltbekleding	E	-	2.076	2.076											
	2	NPG MKK7 Fietspad Zoutkamp-Electra	E	-	120.702	120.702											
	2	NPG MMK9 Fietsverb. Hunsingosl.- Reitdie	E	-	83.244	83.244											
	2	NPG MMK10 Opbouw Rijksmonumentalesluis	E														
	4	Dak HHC Warffum	E	40	99.310									3.972			
	4	Energiebesparende maatregelen Zwembaden	E	20	325.000	175.000								12.375			
	4	Vervanging kunstgrasvelden	E	10			450.000		450.000						51.750	51.750	
	4	Vervanging natuurgrasvelden	E	20			120.000		120.000		130.000				7.800	7.800	8.450
	6	GWRP Zuiveringskring Onderdendam 2023	E	55	179.000	179.000											
	6	GWRP Zuiveringskring Wehe den Hoorn 2023	E	55	192.800	192.800											
	6	GWRP Rioolconstructie Zuidwolde	E	55	94.500	94.500											
	4	Winsum-W: clubgebouw	E	40	85.000									3.400			
		Totaal			804.669	-111.141	600.000	-	615.500	-	160.000	-		53.144	61.000	66.399	9.900
												Cumulatief	53.144	114.144	180.544	190.444	